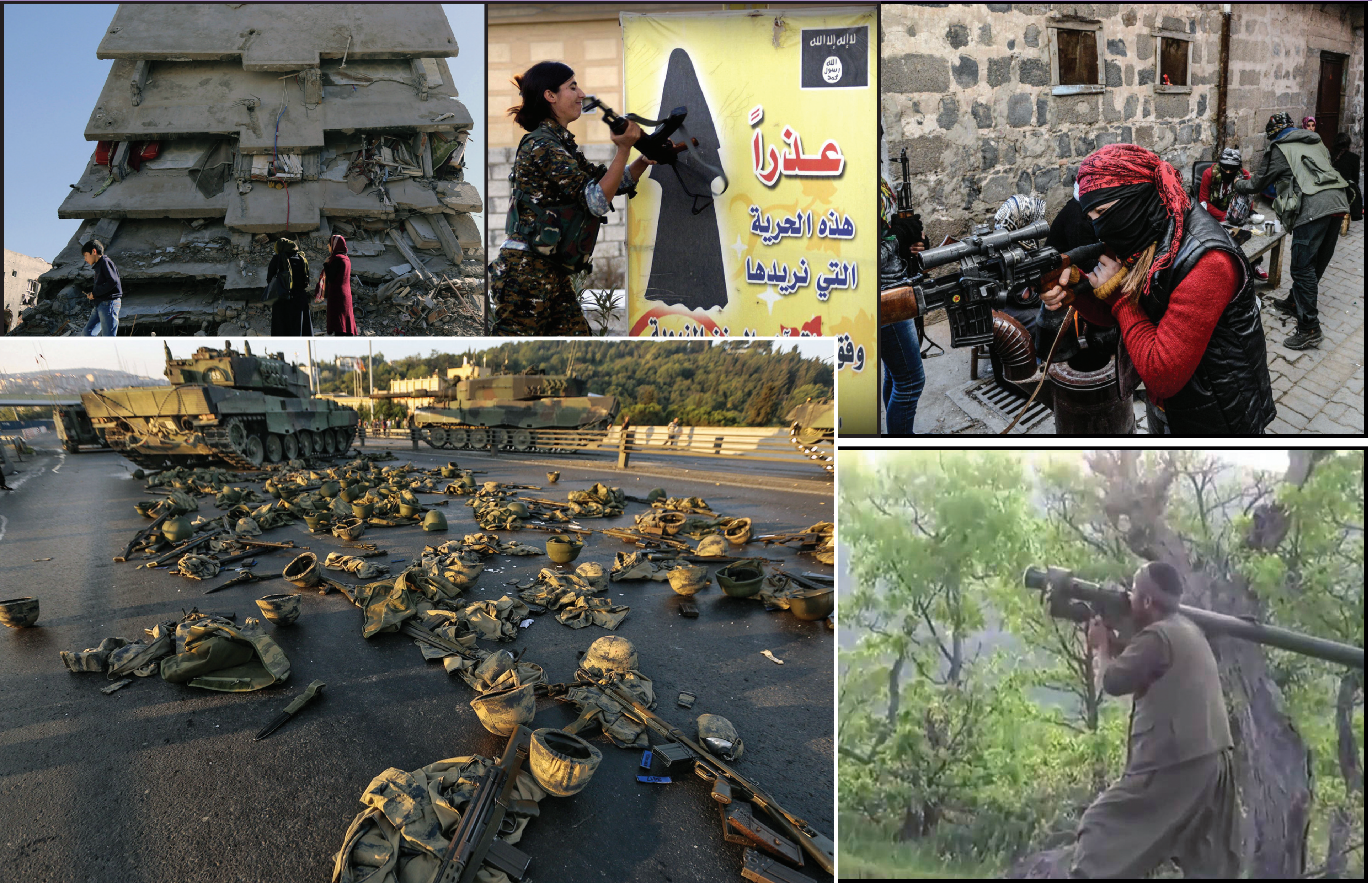

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 35 / Hejmar 415 / Tîrmeh 2016

3. Dünya Savaşı darbe ile Türkiye'ye sıçradı

Türkiye'deki 15 Temmuz darbe girişimi ve karşı darbe süreci olarak süren gelişmeler, hareketimizin 3. Dünya Savaşı'nın Türkiye'de yoğunlaştığı-odaklandığı tespitini doğrulamıştır. Bu darbe girişimi, yürüttüğümüz mücadeleden bağımsız ele alınıp değerlendirilemez. Darbe girişiminin ABD, AB ve diğer dış güçlerle doğrudan ilişkisi olmayabilir ama bu girişim küresel kapitalizm ile Türkiye'nin ulus-devlet faşizmi arasında süren mücadeleden de kopuk ele alınamaz. Darbe girişiminin, o çatışmanın son halkası olduğu, Türkiye üzerindeki mücadelenin bizi en sert ve keskin bir iktidar savaşı noktasına getirdiği açıktır. Böyle bir duruma bizim yürüttüğümüz mücadele yol açmıştır. Mücadelemiz Türkiye'ye demokratikleşme dayatmaktadır. 15 Temmuz darbe girişimi ile 24 Temmuz 2015 topyekûn saldırısı arasında kopmaz bağlar vardır. Bu faşist saldırganlık bu darbenin zeminini hazırlamıştır.

> 2-4

Di serdema neolîtîkê de rista Kurdistanê

Hêlmet Başûr

Rihê ku 14'ê Tirmehê Digihîne 19'ê Tirmehê

Muzaffer Ayata

Kadın mücadelesinde eşbaşkanlık sistemi ve yerel yönetimler

Hêlîn Ümit

Eşbaşkanlık sistemi kadın ve erkek arasında iktidar paylaşımı olarak görülemez. Öyle olursa karı-koca ilişkisini çağrıştırır ki, bu özgür eş yaşam projesinde ifade edildiği üzere karşılıklı tamamlama, farklılıkların birlikte güçlendiği, birbirini denetleyen ve toplumu özgürleştiren değil, çıkar ve rekabet ilişkisi içerisinde gelişme gösterir ki, toplumun buna tepki göstereceği, reddedeceği bilinmelidir. Bununla birlikte eşbaşkanlık sistemi gücün tek elde değil de iki elde biriktirilmesi de değildir. Bu anlamda başta kadınlar olmak üzere toplumun tüm kesimlerini yönetim çalışmalarına katmayı esas almak durumundadır.

> 11-13

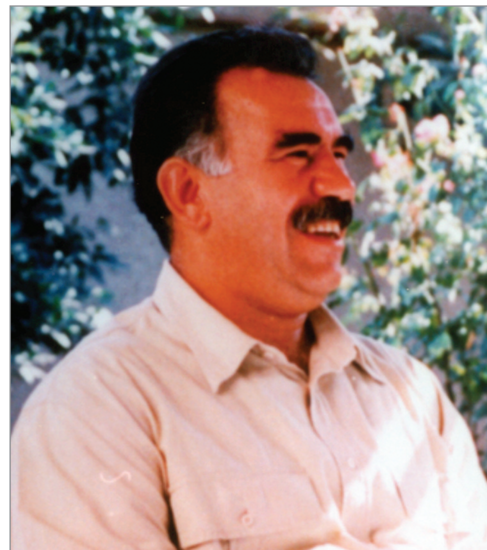
Önderlik hareketlerine katılım önderliklerin ilkeleri ve ölçüleriyle olur

Duran Kalkan

Önder Apo, "Kadro örgütlenmiş ve eylemli kılınmış hakikattir. Zikir, fikir ve eylem bütünlüğü içerisinde hareket eden güçtür. Bir hırka bir lokma felsefesi ile hareket eden güçtür" dedi. Önderlik savunmalarda birçok şeyi açık olarak ortaya koyuyor. Bunların hepsini okuyoruz, geçiyoruz. Önderlik değerlendirmelerini, sadece Önderliğe aitmiş gibi ele alıyoruz. Yaşamsallaştırmıyoruz. Ondan sonra da bol bol Önderliğe ilişkin konuşuyor, Önderliğe bağlılıktan söz ediyoruz. Önderlik, kendine bağlılığı 'anlamak ve uygulamak' olarak tanımladı. Ne kadar Önderliği anlayıp uyguluyorsan, o kadar Önderliğe katılmışsındır.

> 18-19

14 Temmuz direniş kararlılığı başarımızın temelidir

Rêber Apo değerlendiriyor

Zindan direnişçiliğinde 14 Temmuz adımı, ölüm orucuna karar verme diye anılır. Bu karar değerlendirilmelidir. Aynı zamanda bu ciddi bir görevdir. Kararın, bir halka dayatılan en onursuz baskı ve sömürüden de öteye, bir soykırım sürecine karşı verilmesinden tutalım, tarihine, kimliğine sahip çıkış amacını taşımasına kadar, yine kişiye yönelik her türlü insanlık dışı yaklaşımlara, adını ve amacını bile inkar ettirmeye varan dayatmalara, dayanılmaz işkencelere tepkiye kadar birçok yönü göz önüne getirilebilir.

14 Temmuz direnişçilerinin eylemi, bir intihar eylemi değil; en büyük ve mutlak verilmesi gereken bir savaş biçimidir.

> 14-17

Darbe ve diktatörlük dayatmasına karşı çözüm demokratik devrimdir

Duran Kalkan

● Gerilla, özsavunma ve özyönetim direnişine öncülük edecektir. Kürt gençliği şimdiye kadar kahramanca direndi, AKP'nin OHAL saldırılarını da yenilgiye uğratmak için ne gerekiyorsa yapacaktır. Bu bakımdan hareket olarak daha etkili bir özgürlük direnişini geliştireceğiz. Bütün halk ve yurtseverler demokratik özyönetim direnişini kendine görev bilmeli ve katılım göstermelidir.

24 Temmuz 2015'den bu yana geçen süre içerisinde AKP faşizmine, topyekûn özel savaş saldırısına, faşist soykırımcı saldırılarına karşı direnen mücadele eden herkesi selamlıyorum. Yürüttükleri mücadelede mutlak başarı kazanacaklarına dair umudumu ifade ediyorum.

Yine bu faşist soykırımcı saldırganlığa karşı direnişin kahraman şehitlerini; Cizîr ve Sûr şehitleri Mehmet Tunç, Asya Yüksel, Pakize Nayır şahsında, Baran, Azad, Çekdar, Şervan, Rêber, Ekin, Sevê, Fatma, Zamanî, Axîn ve Andok yoldaşlar şahsında saygı ve minnet ile anıyorum. Amaçlarını başarma, anılarını yaşatma, uğruna yaşamını verdikleri özgür yaşam ve Kürdistan'ı, Önder Apo'nun özgür çalışma ve yaşama koşulunu yaratma sözümüzü bir kere daha yineliyorum.

Türkiye'deki 15 Temmuz darbe girişimi ve karşı darbe süreci olarak süren gelişmeler, hareketimizin 3. Dünya Savaşı'nın Türkiye'de yoğunlaştığı-odaklandığı tespitini doğrulamıştır. Bu darbe girişimi, yürüttüğümüz mücadeleden bağımsız ele alınıp değerlendirilemez. Darbe girişiminin ABD, AB ve diğer dış güçlerle doğrudan ilişkisi olmayabilir ama bu girişim küresel kapitalizm ile Türkiye'nin ulusdevlet faşizmi arasında süren mücadeleden de kopuk ele alınamaz. Darbe girişiminin, o çatışmanın son halkası olduğu, Türkiye üzerindeki mücadelenin bizi en sert ve keskin bir iktidar savaşı noktasına getirdiği açıktır. Böyle bir duruma bizim yürüttüğümüz mücadele yol açmıştır. Mücadelemiz Türkiye'ye demokratikleşme dayatmaktadır.

15 Temmuz darbe girişimi ile 24 Temmuz 2015 topyekûn saldırısı arasında kopmaz bağlar vardır. Bu faşist saldırganlık bu darbenin zeminini hazırlamıştır. Darbeye zemin hazırlayan etmenlerden birincisi, 24 Temmuz 2015 tarihinde başlatılan topyekûn faşist saldırganlıktır. İkicisi ise, bu saldırganlık temelinde Tayyip Erdoğan'ın kişisel diktatörlüğe yönelmesidir. Bu diktatörlük hevesi, girişimi, çabası aslında böyle bir darbeye zemin hazırlamıştır. Sen diktatörlüğe yönelirsen, onun karşısında da darbe olur. Dolayısıyla demokrasisizlik, yani diktatörlüğe yönelme, Türkiye'yi darbe ve diktatörlük sarmalı arasında bırakmıştır.

24 Temmuz faşist-topyekûn saldırganlığının, yine Tayyip Erdoğan'ın ulus-devlet faşizmini esas alarak diktatörlüğe yönelmesinin temel nedeni ise Kürt sorunudur. Kürt halkının varlığını ve özgürlüğünü kabul etmemesi, dolayısıyla Kürt sorununun çözümüne yönelmemesi, Kürt düşmanlığı yapması; Kürdü ve Kürdistan'ı yok ederek Kürdistan üzerinde bir faşist Türk ulus devlet sistemini yaratma çabası; dolayısıyla bu 93 yıldır Lozan'la birlikte, bu devletin kuruluşundan itibaren öngörülen bir politikadır. Sistemin sürekli darbe üretmesi faşist diktatörlük olmasındandır. Bu diktatörlük olmasının temel nedeni de başta Kürtler olmak üzere çeşitli toplulukların, halkların ezilenlerin, kadınların, özgürlüklerin kabul etmemesi, yani demokratik olmamasıdır.

Demokrasisizlik bu sistemin darbe üretmesini ortaya çıkarmaktadır. Yani demokrasinin olduğu yerde darbe olmaz. Demokrasi, sorunları siyasetle, konuşarak, bilimle çözer. Demokrasinin olmadığı yerde, diktatörlüğe yöneldiği her yerde de darbe olur. Çünkü diktatörlükler darbelerle gerçekleşir. Nitekim Tayyip Erdoğan da 24 Temmuz faşist saldırganlığıyla birlikte kendisine karşı darbeler yapıldığını değerlendirerek hep karşı sivil darbeler yapmayı öngörmüştür. 7 Haziran 2015 seçim sonuçlarına darbe yapmıştır; 1 Kasım'da sözde seçim yapılmış ama aslında bir darbeyle hükümet gasp edilmiştir.

Darbe ve ABD ilişkisi

Şimdi sivil-faşist darbeye karşı askeri-faşist darbe girişimi olmuştur. Tayyip Erdoğan bizzat, "Darbe yapmak istediler; darbecileri karşı darbeyle bastırdık" dedi. Yani kendisinin yaptığının da bir darbe olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla bu zemini, işte bu diktatörlük hazırlamıştır. Diktatörlüğün temelinde de Kürt sorununun çözümsüzlüğü vardır; Kürt halkının varlığını ve demokratik haklarını kabul etmeme vardır.

Türkiye başta Kürtler olmak üzere tüm halkların, ezilenlerin, çeşitli toplumsal kesimlerin varlıklarını, demokratik haklarını kabul etmedikçe, gerçek demokratikleşmeyi yaşamadıkça, her zaman diktatörlük ile yaşamak zorunda kalacaktır. Askeri diktatörlük veya sivil diktatörlük; ne olursa olsun mutlaka diktatörlük olacaktır. Diktatörlük olduğu zaman da her türlü darbeye açık olunacaktır. Bu, askeri darbe ile olur, sivil darbe ile olur; muhtıra ile olur, hükümete el koymak ile olur; çatışmalı olur, çatışmasız olur. Bu bakımdan da her zaman siyaset darbelerle yürür. Darbe ve karşı darbe sarmalı arasında sürer gider.

Önder Apo darbenin zemininin ortadan kalkması için İmralı'da yoğun bir çaba harcadı. AKP'yi ve TC devletini uyararak şunları söyledi: "Kürt sorununun çözümü, dolayısıyla demokratikleşme olmazsa, Türkiye darbe mekaniğine girer, darbeler ve karşı darbeler altında bütün potansiyelini yok eder, eritir. Bu güzel ülkenin imkanları gider, halkların geleceği karartılır." Ve böyle olmaması için de Kürt sorununun çözümünde müzakere önerdi. Müzakerelere geçmek üzere 28 Şubat Dolmabahçe Mutabakatı açıklanmıştır. O zaman da, "Eğer demokratikleşme temelinde müzakereler olmazsa darbe olur. Darbeler de ne getirir, ne götürür; kime zarar verir; hiç belli olmaz" demiştir. Nitekim Önder Apo'nun ifade ettikleri doğrulanmıştır.

Bu uyarılar dinlenseydi, darbenin zeminini ortadan kaldırmak için yürütülen demokratikleşme çabalarının önü kapatılmasıydı darbe ya da karşı darbeler hiç gündeme gelmeyecekti.

7 Haziran seçimleri de bunun siyasi bir parçasıydı; Türkiye'ye demokratikleşmeyi dayattı ve onun karşısında içdış faşist güçler birleşti ve bunun üzerine 24 Temmuz faşist özel savaş saldırısını gündeme getirdiler. Türkiye içindeki faşist çevreler birleşti; Kara-Yeşil-Beyaz Türkçü faşizm diye tanımladığımız ki bunda Türkiye'nin ABD ile ilişkileri çok önemli bir rol oynadı, bir ittifak yaptılar.

Yaptıkları ittifakı dayandırdıkları bir kaç husus vardı: "DAİŞ'e karşı ortak mücadele edeceğiz" diyorlardı ve bunun için İncirlik'in kullanılması kararlaştırıldı. Dikkat edilirse bu darbe girişiminde de İncirlik Üssü önemli bir odak oldu. AKP hükümeti ABD'yi İncirlik'teki faaliyetlere dayanarak darbeyle ilişkilendirmektedir. Çünkü darbecilerin uçakları, İncirlik'ten kalkan uçaktan yakıt almıştır. İncirlik'teki TSK komutanı Amerika temsilciliğine iltica başvurusunda bulunarak sığınma talebinde bulunmuştur. Türkiye ise bu askeri yetkiliyi tutuklayarak böyle bir şeyin gerçekleşmesine izin vermedi. Belli ki, 22 Temmuz 2015'deki anlaşma temelinde Amerika İncirlik'i farklı faaliyetler için de kullanmıştır.

Bunun için 7 Haziran seçim sonuçları ve bu sonuçların dayattığı demokratikleşme Türkiye'de 24 Temmuz'da AKP'nin başlattığı saldırıyı ortaya çıkardı. Erdoğan etrafında bir ittifakı da ortaya çıkardı; faşist güçleri birleştirdi. ABD de iki tarafı da, Önderliğin, "Tavşana kaç, tazıya tut politikası" olarak tanımladığı, iki tarafı çatıştırıp zayıflatarak kendisine bağlamak istedi. ABD'nin böyle bir amacı vardı. ABD'den yeşil ışık olmasa Türkiye'nin tüm faşist güçleri Erdoğan etrafında o düzeyde birleşemez, 24 Temmuz saldırısı da bu biçimde başlayamazdı. Çünkü AKP seçim sonrasında zayıf düşmüştü. Ortaya çıkan siyasi sonuç karşısında dıştan verilen yeşil ışık, AKP ve Erdoğan'ın hareketimize, Kürt halkına ve Türkiye'nin demokratik güçlerine bu kadar askeri ve siyasi saldırı yürütmesine yol açtı.

● Kürdistan halkının bütün dinamiklerine çağrımız; daha başarılı yöntemlerle demokratik özyönetim direnişini geliştirmeye yöneliktir.

Ordu darbede Erdoğan'ı iktidardan düşürmedi

Kış boyu büyük bir direniş yaşandı. Kürdistan'da gerçekleşen saldırılara karşı büyük bir direniş gelişti. Kış boyu saldıran AKP oldu. Bizse buna karşı direnme konumunda olduk. Buna rağmen Ankara katliamının olduğu gün biz çatışmasızlık ilan ettik. Bu katliama rağmen biz bu çatışmasızlık konumumuzu 1 Kasım seçimlerine kadar sürdürdük. Fakat AKP, seçim sonuçlarını ve başlayan kış koşullarını yürütmek istediği saldırılar için bir avantaj olarak gördü. Buna dayanarak da imha ve tasfiye amaçlı bu topyekûn saldırıda ısrar etti. Buna karşı Cizîr, Sûr ve Silopî'den başlamak üzere bir çok Kürt kentinde özyönetim direnişleri gelişti. Bu saldırılar başlatılırken AKP ile Genelkurmay arasında bir anlaşma oldu ve Kürdistan'daki savaş TSK'ya bırakıldı. Bu anlaşmayla Erdoğan'ın iktidarını ordu yönetimi de onaylamış oldu. Bu anlaşmanın sonucu olarak bu darbe girişi-

minde Erdoğan'ı düşürmediler. 14 Aralık'tan itibaren Kürdistan'daki bütün politikayı Genelkurmay ele aldı. Tayyip Erdoğan ve hükümet sadece onun lojistik ve hukuki ihtiyaçlarını karşıladı. Kürdistan tümüyle orduya teslim edildi. Ordu da AKP'nin iktidarını kabul etti ve gelinen noktada Erdoğan yönetiminin düşüşünü korumuş oldu. Tüm bu gelişmeler yürütülen mücadelenin ve direnişin sonucu olarak ortaya çıktı.

Kürdistan'da 'düşmanımın düşmanı dostumdur' kuralı işlemedi

ABD'nin amaçları da AKP'nin amaçları da tam gerçekleşmedi. Amaçları kış sonunda tümden Kürt direnişini bitirmekti. Türkiye zorlandı ama Tayyip Erdoğan ABD'nin istediği çizgiyi kabul etmedi. Bizim açımızdan ise, bedeli ağır olsa da ABD'nin öngördüğü zayıflığı yaşamadık. ABD, Ortadoğu politikası ve kendi çıkarı doğrultusunda bir tutum geliştirdi. kuralı işlememektedir. Bu askeri kural dünyanın bir çok yerinde işlemiştir, siyasi ve askeri sonuçları da olmuştur. Fakat Kürdistan'daki mücadelede bu kural yürümemektedir. Hareket ve halk olarak bu durumu uluslararası komplo döneminde yaşadık. Komplodaki 'sahte dostluk' da öyle ortaya çıkmıştır. Önder Apo'nun sahte dostlar dediği, düşmanımızın düşmanı olanlardı. Öyle bir dostluğun dayanılacak bir dostluk olmadığı, çok sahte olduğu ortaya çıktı ve evrensel sayılan kural işlemedi.

Mücadelemizin demokratikleşme ve çözüm dayatması Türkiye'deki sistemin iç çelişki ve çatışmasını derinleştirdi. Bunlar doğrudan olmasa da mücadelemizin dolaylı sonuçlarıdır. Bu, Ahmet Davutoğlu hükümetinin düşürülmesinde de ortaya çıktı. Davutoğlu hükümetinin düşürülmesi, ABD ve Avrupa'nın kimi hazırlıklarına karşın Erdoğan'ın bir karşı hamlesiydi. Erdoğan, kurulan yeni hükümeti tümden denetime aldı ve böylelikle meclisi denetime almış oldu. Ve karşı yürütülen soykırım savaşına destek sağlayabilecekleri her türlü ilişki ve ittifak geliştirmeye yöneldiler.

Şimdiye kadar mücadele ettikleri bir çok şeyden taviz verdiler. Örneğin, İsrail'in istediği şu noktada ilişki kurdular: Yeter ki Kürtlerle ilişki kurulmasın. AKP'nin diplomatik faaliyetlerinde görüştüğü bir çok güce, "Kürtlerle ilişki kurmayacaksınız. Ama illa kurarım diyorsanız o zaman KDP ile ilişki kurun" dediğine vakıfız. Bu temelde hem İran ve Esad yönetimiyle ilişki geliştirdi hem de Rusya'ya karşı tutumunu, Rusya'nın istediği biçimde özür dileyerek değiştirdi. Artık Tayyip Erdoğan önceki politik duruşunu sürdüremez hale geldi. Bunu en azından Kürt diplomasisini engellemek için yaptı. Rojava ve Bakur'daki gelişmelerin dünyadaki birçok güç tarafından tanınmasını ve olası destekleri engellemek için yaptı. Ve sonuç olarak böylelikle içine düştüğü tecrit durumundan kurtulmak için yaptığı bir dış politika manevrasıydı. taya çıktı. Kılıçdaroğlu'nun meydanlarda Erdoğan'a 'diktatör bozuntusu' demesinin bir anlamı yoktur. Bunlar halkı aldatmaya dönüktür. Kılıçdaroğlu, kritik noktada AKP iktidarını koruyan bir politik yaklaşıma sahip oldu. Yargı alanında köklü değişiklik öngörülürken siyaset alanındaki durum da böyleydi.

Şimdi ortaya çıktı ki, ordu içerisinde de benzer çabalar varmış. Bu gelişmeleri bundan kopuk ele almamak gerekir. Şimdi bazıları, "Hepsi tezgâhlanmış bir Erdoğan oyunu olabilir" demektedir. Bu isabetli ve yeterli bir tespit değildir ki; eğer oyunsa Erdoğan açısından çok tehlikeli bir oyundur. Ki Tayyip Erdoğan ve bütün kuvvet komutanlarının başı da gidebilirdi. Karşıdakilerin saldırısı çok sertti. Mesela MİT'e girmek için çok çaba harcadılar. Emniyet'i düşürmek için çok çaba harcadılar. Erdoğan'ı da vurma yaklaşımları vardı. Erdoğan da zaten korkmuştu ve "Beni vuracaklardı!" diye açıklama yaptı. Yani bu darbe laşılmaktadır. Darbenin başarısız kılınmasının kaynağında bunlar da vardır.

Tekrar vurgulamak gerekirse; Birincisi, darbe girişimini tümden AKP oyunu olarak değerlendirmek doğru değildir. İkincisi; sadece AKP'ye karşı öfke ve tepki patlaması da değildir. Çünkü yönetimi ele geçirme şeklinde bir planları var. Sonradan ortaya çıktığına göre üç aşamalı bir darbe planları var. Birinci aşamada ordunun üst yönetimi, ikinci aşamada siyasetin üst yönetimi tutuklanacak. 15-16 Temmuz gecesi saat 03-06:00 arası bu iki aşamayı tamamladıktan sonra sabah altıda da sıkıyönetim ilan ederek yönetime tümden el koymayı planlamışlar. En azından böyle olduğu söylenmektedir. Şimdi AKP'nin yaptığı bunca tutuklama, AKP'nin önceden bilmesinden çok, darbecilerin yaptığı görev düzenlemesine dayanmaktadır. Mesela Kürdistan'da hiç faaliyete geçilmedi ama Kürdistan'ın 8 ilinde 16 generalin tutuklandığı ortaya çıktı. Bu 8 il çatışmaların olduğu illerdir ki, diğer albay ve subayların dışında her il için iki general düşmektedir. Hiç faaliyete girmeseler de bunların görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Darbe başarılsa bu kişilere görev verecekler. O bakımdan ortaya çıkan öfke ve tepki hareketi değil, yönetimi ele almayı hedefleyen bir darbe girişimidir.

● Şimdi bazıları, "Hepsi tezgâhlanmış bir Erdoğan oyunu olabilir" demektedir. Bu isabetli ve yeterli bir tespit değildir ki; eğer oyunsa Erdoğan açısından çok tehlikeli bir oyundur. Ki, Tayyip Erdoğan ve bütün kuvvet komutanlarının başı da gidebilirdi. Fakat şu da var: AKP'nin kendi karşıtlarını ordu içerisinden atma planlarının içinden çıkan bir refleks olma durumu vardır. AKP ile bağını böyle görmek gerekir.

ABD'de ise, iç siyasetini yakından ilgilendiren seçimler yaklaşıyordu. Rakka ve Musul operasyonlarına bağlı olarak Bakurê Kurdistan'da savaşın durmasını kendi çıkarına gördü. Bu temelde bize de AKP'ye de çağrıları oldu. Buna karşın hareketimiz savaşı başlatanın AKP olduğunu, Kürt sorununa demokratik siyasetle çözüm aranacaksa ABD'nin arabuluculuğunun olabileceğini, bu temelde de AKP başlattığı savaşı durdurursa bizim buna karşı olumsuz bir tutumumuzun olmayacağı deklare edildi. Bunun üzerine ABD, AKP'ye yöneldi. O günden bu yana da küresel güçlerle TC-Erdoğan yönetimi arasındaki mücadele yoğunlaştı. Bu durumun hem Bakur'da hem de Rojava'da etkisi oldu. Minbiç operasyonunun bu kadar gecikmesi de bu mücadeleyle bağlantılıydı. ABD, Rojava'da uzlaşmacı bir yaklaşımla uzun bir sürece yaydı. AKP Hükümeti yetkilileri ise, "ABD bize Minbiç operasyonu konusunda söz verdi" diye açıklamalar yaptı. Bu doğruydu. ABD, Türkiye'yle belli anlaşmalar sonrası Minbiç operasyona katıldı.

Kış boyu yürüttüğümüz ve baharla birlikte geliştirdiğimiz direniş ile izlediğimiz siyaset bir biçimde sistem içindeki iktidar kavgasını; küresel güçlerle ulus-devlet arasındaki çelişki ve çatışmayı kızıştırdı. Bu anlamda bedeli ağır olsa da kışın direnişin yenilmemesi, baharda gerillanın devreye girerek mücadeleyi sürdürmesi, bir çok yerde düşmana darbe vuran pozisyon kazanması Türkiye'ye demokratikleşme dayatmamızı daha da yoğunlaştırdı. Türkiye'nin sol-sosyalist, demokratik güçlerini birleştirme, Türkiye toplumuna hitap etme yönünde siyasi arayışlar da bu süreçte sürdürüldü. Hem HBDH'nin oluşumu hem de HDK-HDP'nin Türkiye'de Demokrasi Bloğu'nu daha da geliştirmesi yönündeki çabaları 7 Haziran'da ortaya çıkan siyasi durumu daha da ilerletti. Seçimle ortaya çıkan siyasi durumu eylemle, direnişle de dayatır hale geldi. Bu bir çatışmaya yol açmaktadır.

Darbe girişiminde bulunanlar, Kürt düşmanı olan AKP-Erdoğan yönetimine darbe vurdular. Ama Kürdistan'da 'düşmanımın düşmanı benim dostumdur' başkanlık sistemini fiili yürütür noktaya geldi. Zaten yargıya dönük şimdi de devam eden operasyonları başlattı. Erdoğan bütün kuvvetleri denetime alan bir diktatörlüğe yöneldi. Burada arada gelip giden konu Özgürlük Hareketiyle yürütülen savaşın devam edip etmeyeceği konusuydu. Darbe girişiminde bulunanların kendilerini 'Sulh Konseyi' ilan etmeleri de Ahmet Davutoğlu çizgisinin uygulanması olarak değerlendirilebilir.

ABD ve AB, AKP içinden Erdoğan'a karşı, siyasi bir karşı duruşu çıkaramadılar. Binali Yıldırım hükümetiyle dış politikada da bazı değişiklikler yapmak istediler. Böylelikle bir taraftan Davutoğlu'nun ABD'yle anlaşmasını engellerken, diğer yandan ise yeni bir politik başlangıç yapmak istediler. "Düşmanı azaltma, dostu çoğaltma" diye tarif ettikleri yeni dış politikaya göre düşmanlar Özgürlük hareketi ve Fetullahçılar olarak ilan edildi. Propaganda olsun diye de DAİŞ'i de düşman ilan ettiler. Dostluk olarak da, Kürt halkına

Darbe girişimi tümden AKP oyunu değildir

AKP'nin Türkiye'de yargıyı çok köklü değiştirme planları şimdi ortaya çıkmadı. Bütün yargıyı kökünden değiştirmeyi öngören bir planı uzun süredir hazırlıyor, tartışıyorlar. Adım adım fırsat buldukça da uygulamaya koyuyorlardı. Belli ki bürokrasinin diğer alanlarında da böyle bir hazırlık yapmışlar. Zaten Erdoğan siyaset alanında özellikle AKP içindeki farklı sesleri susturdu. Erdoğan-Bahçeli ittifakı 7 Haziran sonrası belirgin şekilde oluşmuştu. İttifak halinde oldukları Devlet Bahçeli'ye karşı olanları, yargı üzerinden geriletti. AKP bir biçimde MHP'nin mevcut yönetimine destek verdi. Bahçeli'nin düşürülmesi de şimdilik engellenmiş oldu. Nasıl bir birlik içinde oldukları dokunulmazlıkların kaldırıldığı dönemde ortaya çıktı. Aynı gelişmelerle Kemal Kılıçdaroğlu yönetimindeki CHP'nin esas rolünün ne olduğu da somut olarak or-

Darbe girişimine ordu tümüyle katılmasa da bir örgütün olduğu açıktır. Bir ideolojik birlik de vardır. Bu kadar sert yaklaşan bir ekibin olması bunu kanıtlar. Ama darbeye katılanların hepsi örgütlü olmayabilir. Bir çekirdek yapı, kendi etrafında birçok gücü harekete geçirmiş olabilir. Tayyip Erdoğan karşıtlığını örgütlemiş olabilirler. Bir kısmını ise emir-komutayla, tatbikat gibi şeylerle harekete geçirdiler. Tüm bunlara rağmen işin merkezinde bir örgütlülük ve ideolojik durum vardır.

Bunlar Fetullahçı olarak tanımlanmaktadır. Fetullahçılar Kürt sorunu konusunda Tayyip Erdoğan'dan farklı değildirler. Kürt düşmanlığında, Türk şoven milliyetçiliğinde Tayyip Erdoğan'la aynı faşist çizgidedirler. Fetullah Gülen, komünizmle mücadele dernekleriyle başlayarak, Kürdistan'daki hareket ve dire-

● Bu darbeyi Ortadoğu'da 26 senedir yaşanan ve 3. Dünya Savaşı denen savaştan kopuk ele almamak lazım. Bu, çatışmaların gelip Türkiye'ye dayanmasının bir sonucudur. Çünkü bu savaş ulus-üstü küresel sermaye güçleri ile bölgenin ulus-devlet statükoculuğu arasındaki bir savaştır. Ulus-devlet statükoculuğunu temsil eden birinci güç de TC devletidir. Dolayısıyla Türkiye değişime uğratılmadan Ortadoğu'nun hiçbir yerinde değişiklik olmadı.

girişimi böyle bir danışıklı dövüş, AKP'nin oyunu değildir. Fakat şu da var: AKP'nin kendi karşıtlarını ordu içerisinden atma planlarının içinden çıkan bir refleks olma durumu vardır. AKP ile bağını böyle görmek gerekir.

Darbe girişiminin de içinde bulunduğu yapıyı AKP tasfiye etmek istiyor. Bunun için büyük bir tasfiye hareketini ordu içinde de başlatmak istiyor. Bunun için; Ağustos başındaki Yüksek Askeri Şura toplantısı var ve orada bir çoğunun tasfiye edileceği görülüyordu. Yine bu yakın süreçte TSK'nın komuta kademesinden bazıları da TSK'dan atılmıştı. Hatta YAŞ toplantısı öncesi kimi ordu mensuplarını tutuklamayı planladıkları da ortaya çıktı. İşte bu çaba ve plan darbeye erken doğum yaptırmıştır. Bu konuda MİT'in de hazırlıklı olduğu anlaşılmaktadır. Ordu içerisinde MİT'e bağlı bir istihbarat örgütlenmesi olduğunu Genelkurmay eski başkanı Necdet Özel açıkladı. AKP'nin ordudan bilgi alma mekanizmalarının da olduğu an- nişlere en çok karşı ve saldırı konumunda olan güçlerin başında gelmektedir. Önderlik de bu konuyu değerlendirmiştir: "90'ların sonunda beni İmralı'ya getirdiler, onu da Amerika'ya götürdüler" dedi. Böylelikle Gülen'i denetimlerine aldılar. Fetullah Gülen, Amerika'da boşuna durmamaktadır. Şimdiye kadar da, Gülen ile Tayyip Erdoğan birlikte olduğu süreçte de, AKP'ye karşıt düştüğünde de Fetullah Gülen'i kullanmışlardır. Bu bakımdan Gülen'in yürüttüğü faaliyetleri ABD siyasetinin dışında görmek doğru değildir. Hem Ortadoğu'daki ideolojik faaliyetleri kapsamında hem de Türkiye ve Kürdistan'daki faaliyetleri bakımından ABD yönetiminin kullandığı bir kişidir.

Sadece Tayyip karşıtlığı bu kadar bir örgütlenmeyi doğurmaz ama tümüyle bir örgüt de olsa bu kadar erken çözülmezlerdi. Demek ki, zayıflarmış. Bu yönüyle de darbe girişimi küresel sermaye güçleriyle Türk ulus-devlet faşizmi arasındaki iktidar mücadelesi olarak görülebilir.

Erdoğan yönetimi bu darbeden güçlenerek çıkamayacaktır

Darbe girişimi sonrası ortaya çıkan durumu ve olası gelişmeleri doğru değerlendirmek gerekir. Dış güçler darbe girişimine başta tarafsız kaldılar, sonra darbeye karşı tavır aldılar. Daha sonrasında ise AKP'ye, "İnsan haklarına saygılı olacaksınız" diye uyarıda bulundular. Bu durum da onların bir biçimde darbenin arka planında oldukları izlenimini güçlendiriyor. Böyle olunca da bunun doğrudan böyle bir mücadelenin sonucu olduğu açığa çıkıyor.

İş bu kadar birbirlerini vurma noktasına gelmişse, bu çelişkili ve çatışmalı durumun hemen dinmesi ya da AKP'nin hemen hakimiyet sağlaması zordur. AKP'nin karşı darbe konumuna geçmesi de AKP'yi güçlendirmeyecektir. Erdoğan'ın karşı darbesi sürecektir ve bu Erdoğan'ı yıkacak mekanizmayı geriletecektir. Ama tüm bunlar Erdoğan yönetiminin çok güçlü askeri ve siyasi pozisyona sahip olmasını zorlaştıracaktır. Çünkü tutukladıklarını hapishanede tutup yargılaması bile ciddi bir iştir. Sorun sadece tutuklananlar da değildir. Sistemin içinde ciddi çelişki ve çatışmalar var. Yine şimdi tutuklanan güçlerin arkasındaki güçler var. Onların hepsi de bu mücadelenin içerisinde olacaktır. Ve nihayetinde ortaya çıkan sonuç Erdoğan yönetimi bu darbeden güçlenerek çıkamayacaktır.

Tayyip Erdoğan da bir sürü darbe yaptı ve buna 'sivil darbe' dendi. Bu yüzden şimdi değerlendirdiğimiz darbe girişimine 'askeri darbe' olarak isimlendirmek daha doğru olacaktır. Türkiye'de söylendiği gibi 36 yıl sonra yeniden darbe gündeme gelmemiştir. Bu, bir askeri darbe girişimidir ama Türkiye'de sadece buna 'darbe' demek yeterli olmaz. Erdoğan'ın da sivil darbeleri vardı; ona karşı bir girişimdi. Zaten Erdoğan da, "Darbeye karşı darbe yaptık" dedi. Kendi yaptığının da darbe olduğunu kendisi söylemektedir.

Şimdi AKP, ordu ve polis içerisinde kendilerine göre bir temizliğe giriştiler. Yargıyı da bunun içine koydular. Böyle bir çatışmada ekonomi ve siyasi camianın akıbetinin de gelişmeler üzerine etkisi olacaktır. Fetullah Gülen öne çıkarılmaktadır ve Gülen'in Türkiye'ye getirilmesi için çaba harcayacaklardır. Bu siyasi yapının üzerine gitmek için bir taktik olabilir. Siyaset alanında da Gülen'e yakın olanları tasfiye etmeye çalışacaklardır. Eğer Gülen'i alamazlarsa içte Gülen'e yakın olan siyasi çevrelerle çelişkileri derinleşebilir; Bülent Arınç ve Abdullah Gül'den Ahmet Davutoğlu'na kadar olan çevreler de bu işin dışında değildir. Örgütlü olmayabilirler ama siyasi eğilim olarak Erdoğan'ın Gülen'e karşı izlediği siyaseti doğru bulmamaktalar. Hatta Abdullah Gül, AKP'nin Kürdistan'daki uygulamalarını doğru bulmadıklarını da açıklamıştır. Dolayısıyla ayrı bir siyasi eğilimdirler. Ekonomik alanda da benzer çelişki ve çatışmalar artabilir.

AKP, ikinci cumhuriyet olarak devleti yeniden dizayn etmek istemektedir. Bu da yeni bir çatışma gündeme getirdi. Bu nedenle de 15 Temmuz darbe girişiminin zemini diktatörlüktür. Darbe girişimine karşı çıkmanın tek yolu da demokratikleşmedir. Demokrasi gelişirse darbeye karşı çıkılır.

Askeri darbe girişimcileri başarılı olsalar sonrasında sıkıyönetim ilan edeceklerdi. AKP başarılı oldu; olağanüstü hal ilan etti. Olağanüstü hal sıkıyönetimden daha az sert yönetim değildir. OHAL son bir yıldır sadece Kürdistan'daydı; şimdi bütün Türkiye için ilan ettiler. Bu, Kenan Evren'in yaptığı gibi bir şeydir. 1978'in Aralık sonunda Maraş katliamı oldu. 79'un başında Kürdistan'da sıkıyönetim ilan ettiler. Ondan sonra 12 Eylül 1980'deyse sıkıyönetimi Türkiye'nin tamamına yaydılar. Şimdi 20 Temmuz'da Suruç katliamı oldu; 24 Temmuz'da topyekûn özel savaş saldırısı başladı; bir yıl Kürdistan'da savaş oldu. Şimdi 24 Temmuz saldırısının birinci yıldönümünde olağanüstü hal ilan edilmiştir. Bu da şu anlama gelir: Kürdistan'da bir yıldır uygulanan savaş tüm Türkiye'ye yayılmıştır.

AKP, bir yıldır Cizîr'de, Sûr'da, Licê'de, Gever'de, Nisêbîn'de, Şirnex'te, Kürdistan kentlerinde uyguladığı baskıyı, terörü, katliamı, şimdi bütün Türkiye'ye yaymaktadır. Bir katliam ve soykırım üzerinden kendi iktidarını, egemenliğini uzatacak, sürdürecek bir sonuç ortaya çıkartmak istemektedir. Bu da Türkiye'yi büyük bir çıkmaz, iç çatışma ve çürütmeye götürür. Artık yönetim Tayyip Erdoğan'ın elindedir. Fiilen başkanlık değil; tek kişi yönetimi kurmuştur. Türkiye toplumu ulus-devlet faşizminin farklı versiyonları arasındaki iktidar çatışmasına mahkûm değildir.

Darbe, 3. Dünya Savaşı'nın gelip Türkiye'ye dayanmasının sonucudur

Bu darbeyi Ortadoğu'da 26 senedir yaşanan ve 3. Dünya Savaşı denen savaştan kopuk ele almamak lazım. Bu, çatışmaların gelip Türkiye'ye dayanmasının bir sonucudur. Savaş şimdi Türkiye'de çözüm aramaktadır. Çünkü bu savaş ulus-üstü küresel sermaye güçleri ile bölgenin ulus-devlet statükoculuğu arasındaki bir savaştır. Ulus-devlet statükoculuğunu temsil eden birinci güç de TC devletidir. Dolayısıyla Türkiye değişime uğratılmadan Ortadoğu'nun hiçbir yerinde değişiklik olmadı.

Savaş Körfez'den başladı, Arabistan'ın, Güney Asya'nın bir çok alanını dolaştı geldi ve Türkiye'de tıkandı. Şimdi bu çatışmanın, darbe girişimlerinin, karşılıklı darbe saldırılarının bu savaşla bağlantısı var. Bu da Türkiye'de iktidar kavgasıdır. Sistemin farklı iktidar blokları arasındaki iktidarı ele geçirme kavgası oluyor. Çatışmanın esası budur. Bu iktidar bloklarının birbirlerinden kısmen farkları var.

Türkiye bu çatışmaya mahkûm değildir. Bunun dışında varlığını, özgürlüğünü garanti altına alacak, geliştirecek yeni bir sistem alternatifi vardır; bu da demokrasidir. Toplumun çıkarı bu çatışmanın dışında, Türkiye'yi demokratik birliğe götürecek gerçek demokrasidedir.

Türkiye toplumunun çıkarı ise şimdi 'çatışıyoruz' diyen taraflara tavır alacak bir demokratikleşmededir. Bunun için en geniş bir **Barış ve Demokrasi Bloğu**'nun acilen Türkiye'de örgütlendirilmesi gerekir. Bunun için bir çok çevre toplandı ve çabalar vardır. Bu çabayı olumlu buluyor ve sonuna kadar destek veriyoruz. Bu birlik temel demokratikleşme ilkelerine dayanarak herkesi kapsayabilecek özellikte olmalıdır. Herkesi içine almalı, herkes katılmalıdır.

Hareket olarak biz geçmişte de Kürdistan'a AKP saldırıları oldukça Türkiye'deki bir çok kesime çağrı yaptık. "En geniş bir demokrasi bloğu olsun. AKP'nin yöneldiği faşist diktatörlüğü önleyelim" dedik. Böyle güçlü devrimci-demokratik blok oluşmadı. AKP faşizmine karşı nasıl bir demokratik birlik içinde olunması gerektiğini göstersin diye HBDH'yi oluşturduk.

Şimdiye kadar en geniş bir Demokrasi Bloğu'nun oluşturulamamasından dolayı özeleştiri gereklidir. Türkiye'de demokratik güçlerin bir başarısızlığı var. Çünkü Türkiye'nin darbe çatışmalarına sahne olmasını engelleyememişlerdir. Demokratik birlik oluşturamadıkları için etkili demokrasi mücadelesi yürütemediler. Şimdi doğru özeleştiri, yapılamayanın hemen yapılmasıdır.

Bu sistemin ömrü bitmiştir hiçkimse tamir edemeyecektir

Darbeciler birbirlerine darbe vurdular ve her iki tarafta da en zayıf konumunu yaşamaktadır. AKP'nin güçlendiği gerçek dışı bir söylemdir. Kendini öyle göstererek toplumu bastırmak, demokratik güçleri mücadeleden uzaklaştırmak istemektedir. Ama bilinmeli ki, mevcut durumda iktidar odakları en zayıf konumunu yaşamaktadır. Böyle bir darbeci çatışmaya götüren tekçi ulus-devlet sistemi parçalanmış durumdadır. Bunun direği orduydu, bu ordunun da ne olduğu görülmüştür.

Demokratik siyasetin işlemediği bir sistemin caniler ürettiği de ortaya çıktı. Kürt halkı, 'Sûr, Cizîr ve Nisêbîn'de caniler var' derken, 'kahramanlar var' diyenler şimdi onların cani olduğunu kabul etmiştir. O halde bu sistemin ömrü bitmiştir. Hiç kimse tamir edemeyecektir.

Erdoğan'ın karşıtlarını tasfiye ederek, sistemi kendi çıkarları doğrultusunda tamir etme çabaları kesinlikle sonuç vermeyecektir. İstediği kadar çabalasın, en kısa zamanda demokratikleşmenin önünü açmaz ve OHAL ile diktatörlüğünü geliştirmeye çalışırsa yeni darbeler olacaktır. Bu sefer kendi içlerinden darbeciler çıkacak, bunlar da Erdoğan'ın en yakınları olacaktır.

Bunu söylemek bir kehanet değildir. Eğer bu durum değiştirilmezse darbe üstüne darbe gelişecektir. Türkiye'yi daha ağır bir çelişki ve çıkmaz içine sürükleyecekler. Erdoğan ve AKP çevreleri 'elimdeki polis gücüne dayanarak tahakküm kurarım' diyorlar. Bunun karşısında tüm ezilenler birlik olmalı, cesaretli olmalılar. Birlik olup, mücadele ederlerse diktatörlüğü yıkmanın, Türkiye'de demokratik devrimi gerçekleştirmenin imkan ve fırsatları her zamankinden fazla vardır.

Lozan Antlaşması temelinde gelişen ve Kürdü inkar eden ve parçalayan sistem artık yıkılmıştır. Kendi içerisinde bir iç çatışmaya girmiştir ve artık yeni bir Türkiye kurulacaktır. Bu yeni Türkiye nasıl kurulacak, bu yeni Türkiye'de kimler nasıl yer alacak; şimdi bunun mücadelesi verilmektedir.

Bu anlamda demokrasi bloğunun oluşturulması yeni bir süreç olmalıdır. Yani bir başlangıç yapılmalı ve bu cesaret ve bilinç ile olmalıdır. Kimse bu konuda en küçük bir tereddüt ve endişe taşımamalıdır. Devrimci ve demokratik güçler de fedakar olmalı ve kendi aralarındaki nüans farklarını aşıp, büyük bir mücadele gücü haline gelmelidirler.

Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt halkı direnişini bu temelde geliştirecektir. Kürt halkının direnişçi tutumu; bütün Türkiye halklarının özgürce var olduğu demokratik sistemi birlikte yaratmak için ortak mücadeleye çağırmaktadır.

Bu sistem ve ortamda kimsenin güvenliği yoktur. Bu bakımdan ilan edilen OHAL ile amaç; AKP'ye muhalif olan herkesi ezmektir. Bunu zaten son bir yıldır Kürtler üzerinde uygulamaktadırlar. Kürdistan'da OHAL süreci, 24 Temmuz 2015'ten bu yana pratik olarak zaten vardır. AKP iktidarının son bir yılda Kürdistan'da yaptıkları ancak Dersim soykırımıyla kıyaslanabilir. Cizîr ve Sûr'da yaşananlar ancak Dersim katliamı ile kıyaslanabilir. AKP böyle bir saldırı sistemi uyguladı. Bu nedenle OHAL Kürdistan için yeni değildir.

Kürt toplumu tehlikenin büyüklüğünü görmelidir. TC rejiminin, onun zihniyetinin Kürde biçtiği soykırımdır. Erdoğan, "Ya baş verecekler, ya baş eğecekler" dedi. Karşımızdaki rejim böyledir. O halde Kürt, Kürt olarak kalacaksa dişini tırnağına takarak, bilinçlenip örgütlenerek bu rejimi yıkmalıdır. Mücadelesizliği vaaz eden bütün düşünceler yanlıştır.

AKP 24 Temmuz saldırıları ile başlattığı saldırılarını, ikinci yılında OHAL ile başka bir aşamaya geçirdi. Onun için AKP'nin yeni yöneliminin en büyük hedefi yine Kürtler olacaktır. OHAL ile yine en fazla Kürtlere saldıracaklar. Kürdistan'da başlattıkları soykırımı devam ettirmeye çalışacaklar. O bakımdan demokratik ***özyönetim direnişi gelişerek sürecektir***. Yeni yöntem ve taktikler belirlenmelidir. Hedefleri daha iyi belirlemeli, öyle gereksiz hedeflere vurmamalıdır. Vurduğu hedefler kendisini güçlendirmelidir. Bu, hem kentlerde hem de kırsal alanda böyle olmalıdır.

Gerilla ve özsavunma bu direnişe öncülük edecektir. Kürt gençliği şimdiye kadar kahramanca direndi, AKP'nin OHAL saldırılarını da yenilgiye uğratmak için ne gerekiyorsa yapacaktır. Bu bakımdan hareket olarak daha etkili bir özgürlük direnişini geliştireceğiz. Bütün halk ve yurtseverler demokratik özyönetim direnişini kendine görev bilmeli ve katılım göstermelidir. ***Kürdistan halkının bütün dinamiklerine çağrımız; daha başarılı yöntemlerle demokratik özyönetim direnişini geliştirmeye yöneliktir.***

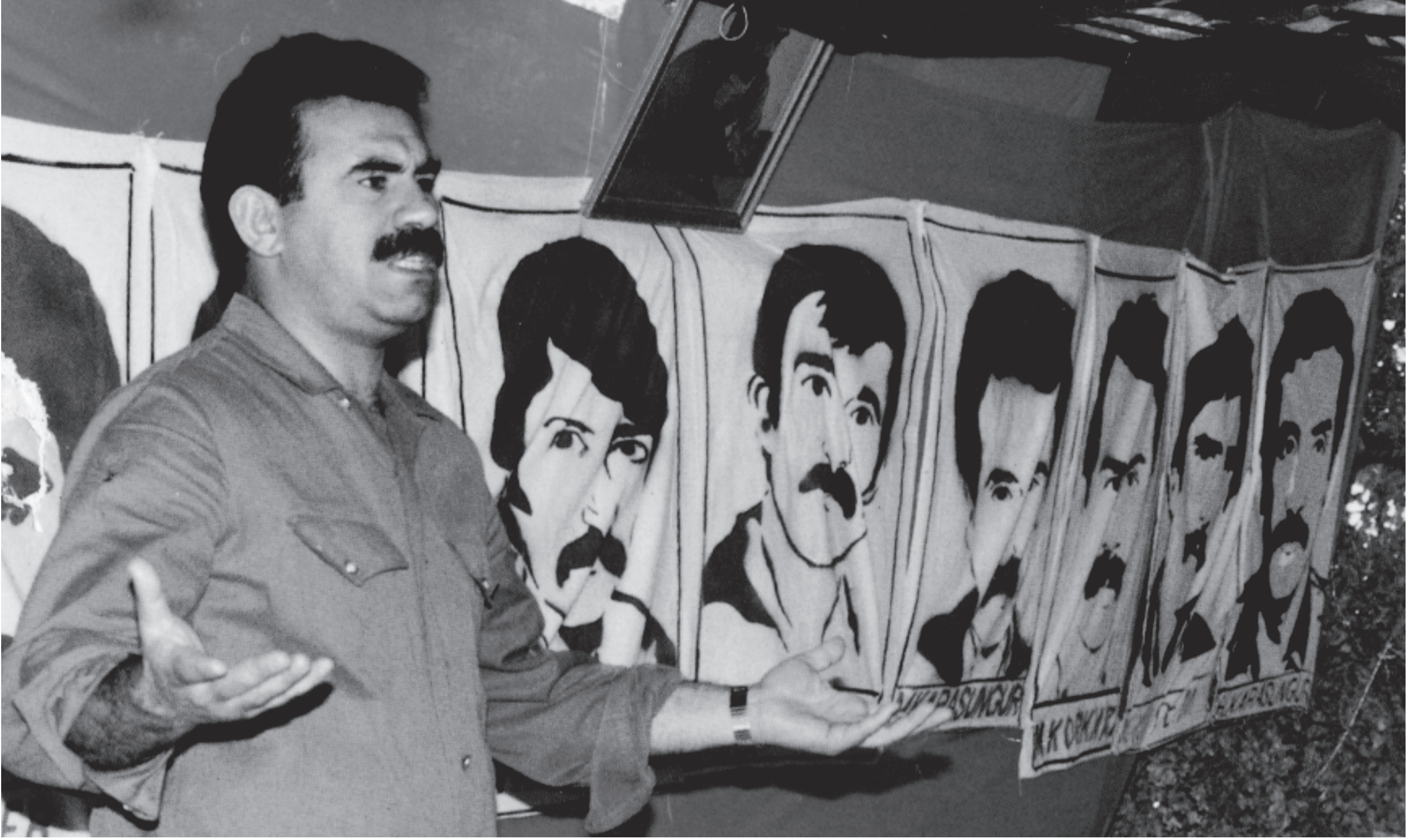
■■■

● Lozan Antlaşması temelinde gelişen, Kürdü inkar eden ve parçalayan sistem artık yıkılmıştır. Kendi içerisinde bir iç çatışmaya girmiştir ve artık yeni bir Türkiye kurulacaktır. Bu yeni Türkiye nasıl kurulacak, bu yeni Türkiye'de kimler nasıl yer alacak; şimdi bunun mücadelesi verilmektedir. Bu anlamda demokrasi bloğunun oluşturulması yeni bir süreç olmalıdır. Yani bir başlangıç yapılmalı ve bu, cesaret ve bilinç ile olmalıdır.

14 Temmuz direniş kararlılığı başarımızın temelidir

Rêber Abdullah Öcalan'ın 14 Temmuz 1992'de yaptığı değerlendirmedir

Bu temelde diyoruz ki: Bütün Türkiyeli ve Kürdistanlı direniş şehitlerinin anısı ölümsüzdür. Yine 14 Temmuz direniş kararlılığı, başarımızın temelidir. Bu temelde verdiğimiz söz, artık zaferi esas alan, ondan başka hiçbir gidişata şans vermeyen, halkımızın da artık bu dönemde mutlaka öncülüğü doğru yaklaşımda isteyebileceği ve kabul edebileceği bir devrimciliğe yol almadır. Biz bundan sonra bu temelde yeni bir dönemeci yakalayabildiğimize eminiz.

14 Temmuz direnişçiliği, ancak kesintisiz başarıları mümkün kılan bir devrimcilikle ve sonunda onların zaferiyle mümkün olabilmiştir.

İnsanlar unutkandır, hatta denilir ki "hafıza-î beşer nisyan ile malûldür" yani, insan hafızası unutkanlık hastalığı taşır. Fakat bunun tam böyle olduğunu sanmıyorum veya böyle olmaması gerektiği kanısındayım. Unutulmaz yaşamlar, anlar, kişiler, eylemler vardır. Varlıklarıyla insanlıkla eş düzeyde değer taşıyanları, öyle olması gereken unutulmazları göz ardı edemeyiz, bellekten silemeyiz. Bu, eğer yeterince anlaşılmışsa, unutulmaması gereken gerçekten unutulmazsa, onu gerçekleştiren kişinin de başarısı demek olur, unutulmazın yaşatılması olur ve bütün bunların bileşkesi de zafer olur.

Bir kişiyi, bir örgütü, bir halkı değerlendirmek istiyorsak, ölçmek istiyorsak, en temel kıstaslardan birisi de geçmişine ne kadar saygı gösterdiği, geçmişinin yiğitliklerine ve unutulmazlıklarına ne kadar yaşam şansı verdiği veya onu ne kadar unuttuğudur. Çok acıdır ki, halk gerçekliğimize baktığımızda, belleksiz bir halk, hafızasını çoktan yitirmiş bir halktan söz ediliyoruz. Bu bir anlamda doğrudur.

Tarihi halklar demek; tarihini olduğu gibi yaşayan halklar demektir. Bakın Avrupa'nın gelişmiş halklarına; yaşadıkları önemli oranda kendi tarihleridir. Bir de bizim tarihimize bakalım; kişi burnunun ötesini göremeyecek kadar inkarla yüklüdür. Ve en kötüsü de bireylerine, kendisinin olmayan tarihi, onun tarihiymiş gibi mal etmektir. Bir halka kendisinin olmayan bir tarihi mal ettin mi, tarihini unutmaktan da daha kötü bir duruma düşmüş demektir. Kendi egemenlerinin tarihi ile aldatılan bir halk, belli ölçüde baskı düzeni altındadır. Buna, egemenlerin kendi tarihlerini, bilinçli olarak genel tarih haline getirmesi diyebiliriz. Ancak tamamen yabancı bir tarihi, hem de katliamla yazılmış bir tarihi, kendi öz tarihiymiş gibi yaşamak ve kabul etmek bir halk açısından, hele onun temsilcileri açısından içine girilebilecek en derin alçaklık, ihanet ve gaflet durumunu ifade eder. Bizim gerçeğimiz söz konusu olduğunda maalesef yaşamın bu olduğunu görürüz.

Somut görevimiz, partiye bilinç kazandırmak ve onun kanalıyla halka uzanmaktır. Bırakalım bir halkın tarihsizliğine çare olmak, katliam tarihinin onun tarihi olmadığını kendisine anlatmakta, en yakın etle-tırnak gibi bağlı olmamız gereken tarihi bile özümsetmekte, onun anlamını ve çıkarılması gereken sonucu belirlemekte bile zorluk çekiyoruz. Bu, katliam tarihi ile kendisini aldatmış olan halkın izdüşümünü saflarımızda yaşamak demektir. Gelişmeyen kişilik, parti tarihinde gafil kişilik böyledir.

Kişiliği yaratan en önemli öğelerden birisi; karşı koyduğu olay ve olgular zinciriyle, karşı koymayı gerçekleştirirken ortaya koyduğu bilinç ve irade gücüdür. Şüphesiz karşı koymanın gerekçeleri çok önemlidir. İnanç ister, yiğitlik ister, büyük hırs ve çaba ister. Sizler neden ölgünsünüz? Neden öfkeniz zayıf, çabanız zayıf? Bu, çok açık ki tanımını yenilmiş kişilikte buluyor ve çoğumuz da böyleyiz. Bunun ne kadar kahredici olduğunu acaba anlıyor musunuz? Buna karşılık basit bir köylü gibi tepki duymak da herhalde kabul edilebilecek bir durum değildir.

İlkel isyancılık ne demektir? Kendisine yapılana karşı tamamen yenilgiye açık bir biçimde, daha da kötü duruma düşmeye yol açacak tarzda, umutsuz bir çıkışta bulunmak demektir. Ve kendi planlı devrimciliğimiz de, onun her türlü tecridi ve örgütlü çabasından uzak günlük devrimcilik de ilkel isyancının çabasına çok benzer. Şunu bilmek durumundasınız ki, bu kişiliklerin pek yaşama hakkı yoktur. Bunların yaşamları ne tür bir yaşamdır? Tek kelimeyle değerlendirirsek; düşkünlüktür, saygı duyulmaması gereken bir yaşam tarzıdır. Bu, temel bir siyasi kuraldır da.

Yaşamanızı istemiyor muyuz? Elbette ki istiyoruz. Büyük kavga yaşam içindir. Fakat nasıl? Kelime bulmakta zorluk çekiyoruz veya ağır konuşmak pek yakışmaz. Büyük acılar bu çerçeve dahilinde daha iyi anlaşılır. Böylesi acılar yaşayanların aslında karşı koymayı mükemmel yapması, bunun için kendini oldukça hazırlaması gerekiyor. Ama fırsat bulamıyor, can alıcı olamıyor, belki de olanak ve zeminden yoksun. Ne var ki en büyük karşı koymayı gerçekleştirmekten de vazgeçmiyor. Bu tam bir trajedidir. Şok dediğimiz bir durumu yaşamaktır. Partimizde en yaygın yaşanan bir durum da budur. Durumunuz ağırlıklı olarak böyledir. Ya yenilgili bir yaşam tarzı ve mücadelecilik ya da trajediye açık bir devrimcilik!.. Bunun ikisini de kabul etmek mümkün değil, ama yaşandığı bir gerçek!

Her yönüyle onları savunacak güçte bir direniş yarattım

Zindan direnişçiliğinde 14 Temmuz adımı, ölüm orucuna karar verme diye anılır. Bu karar değerlendirilmelidir. Aynı zamanda bu ciddi bir görevdir. Kararın, bir halka dayatılan en onursuz baskı ve sömürüden de öteye, bir soykırım sürecine karşı verilmesinden tutalım, tarihine, kimliğine sahip çıkış amacını taşımasına kadar, yine kişiye yönelik her türlü insanlık dışı yaklaşımlara, adını ve amacını bile inkar ettirmeye varan dayatmalara, dayanılmaz işkencelere tepkiye kadar birçok yönü göz önüne getirilebilir.

Ağır basan yanın ne olduğu tartışılabilir. Ayrıca içinde hareket ettikleri partinin o dönemdeki durumu, gücü yanında güçsüzlüğü, umudu kadar umutsuzluğu ele alınabilir. Aynı şey halk için de söylenebilir. Halkın içinde bulunduğu durumun etkileri, yine uluslararası kamuoyunun durumu, hepsi birer etken olarak böyle bir kararda 'nasıl bir rol oynamıştır' biçiminde bir değerlendirmeye tabi tutulabilir. Ama bütün bunlar doğru değerlendirildiğinde bile bu kararın ikili yanı kendisini ortaya koyar.

Bir ölüm kararı mıdır? Bazıları buna intihar der. Kaldı ki, daha önce Mazlum'un da bir kararlılığı vardır. 21 Mart direniş kararı! Aslında "Ancak yaşamı adarsak, insanlığı, halkımızı ve kimliğini, hatta kişi olarak onurumuzu kurtarabiliriz, bunun dışında mümkün olan hiçbir biçim yoktur, bunun dışında bir eylem biçimi yoktur" denilmektedir. Büyük bir olasılıkla bu doğrudur da. Gerçekten o koşullarda başka bir biçim yoktur. Yaşamak için, onur için, bazı değerlerden vazgeçmemek için, eğer yaşamak bunlarla yaşamaksa, yapılması gereken, onun can bedelini ortaya koymaktır.

Bunu bu dönemde yüzlerce kişi yapabilir, ama o dönem için durum farklıydı. Bu eylem, hiç şüphesiz kendi koşulları içinde değerlendirilmelidir.

Zaten bir tarihsizlik egemendi, bu tarihsizliğe biraz karşı konulmuştur. Kürt olgusunu ağzına almak yasak, ama onlar onu inkar etmek istemiyorlar. Bir öncü parti adına yola çıkmışlar, onu inkar etmek istemiyorlar. Karşı taraf bunları mutlak olarak inkar edeceksin diyor. Karşı taraf derken, kastedilen sıradan bir iki jandarma veya işkenceci değil, rejimin mutlak egemenleri ve bu egemenlerin arkasındaki emperyalizmdir. Türkiye sermayesi var, Kürt hain işbirlikçileri var. Toplumu mutlak sessizliğe gömmek ve aldatılmayı onaylatmak için üzerine geliniyor. Düşmana göre, partiden geriye zorbela birkaç 'artık' kurtulmuş, onları ne yapacaklarını kestirmeye çalışıyor.

Biz bu sahadayız o zaman. En yakın taraftarlar bile kendilerine sahip çıkamayacak kadar zayıf bir durumu yaşıyorlar. Hatta o günlerde içeri alınan kitlenin büyük bir çoğunluğu teslimiyete girmiş durumdadır. Gerçek bu! Bu gerçek hayli sindiricidir, iç karartıcıdır, soluk kesicidir.

Bu konularda bazıları kitap yazmıştı, çok yetersiz görüyorum. O anın çerçevesi doğru çizilmemiş, burjuva edebiyat gözlükleriyle yaklaşılmıştır. Bu da siyasi bilinç yoksunluğundan ileri gelir. Halkların çıkarı açısından tarihe doğru yaklaşmamaktan ileri gelir. Bunun düzeltilmesi gerekir. Bu nedenle gerçekleri anlatacağız biraz. Nasıl ki büyük şehitlerin anısı üzerinde bir provokasyon gerçekleştirilip direniş özünden boşaltılmak istendiyse, ucuz edebiyat da bu temelde yapılmak isteniyor. Benim özellikle o anılara karşı, bir sorumlu olarak vermek istediğim karşılık, bir direniş zemini yaratmaktır. Hiç olmazsa kimlerdi bunlar, ne yapmak istediler sorularının cevabını unutmamak için bunu başaralım diyorum.

Aslında söyleyecek söz bulamıyorum o dönem için. Varsa bir yaşamım, bu yaşamı devam ettirmekten başka bir şey yapamazdım. Çünkü onların anısının çok derin bilincindeydim. Kaldı ki her yönüyle onları savunacak güçte bir direniş yarattım. Bağımsız ve özgür koşullarda, istediği kadar söz söyleyebilen, savaşılabilen bir zemin olmadıkça, onlara sahip çıkmak sahtekarlık olmak-

tan öteye gitmezdi. Böyle bir dönemin, böyle bir anın kararı, demek ki sanıldığı kadar bireysel değil. Ancak bir romanla izah edilebilecek bir süreçtir ve halen bunu izah edememenin sıkıntılarını yaşıyoruz.

14 Temmuz, büyük ölüm orucu eyleminin onuncu yıldönümünü bugün yaşıyoruz. Ve bazılarımız da o dönemin zindanından buraya gelmişlerdir. Kendi kişiliğinize bakın, o anın ne kadar bilincindesiniz? Kişilikleriniz onu iyi hatırlamak ve doğru karşılamak için ne kadar hazırlıklı? Size göre kolay mıdır onları anmak, karşılığını vermek?

Bu yoldaşları; Mazlum'u, Kemal'i, Hayri'yi, Akif'i iyi tanıyorduk. Yoldaş olmayı bildikleri kesindir. Bu karar, bunun en iyi göstergelerinden birisidir. Fakat buna rağmen Hayri son sözlerinde borçlu gittiklerinden söz ediyor. Öyle fazla bir şey yaptıklarına bile emin değiller. Kemal'in benzer türden bir yaklaşımı vardır. "Bu halk savaşı başarıya ulaşacak" diyor, ama çaba yetersizliğine olan derin öfkesi de söz konusu.

Demek ki kararın en önemli bir yanı, karşı koymadan vazgeçmeme ve bunun can bedelini ödeme oluyor. Olumlu yanı budur ve gereken de budur. Diğer ve daha çok da olumsuz diye niteleyebileceğimiz, yalnız onlara mal edilemeyecek olan yönü de, büyük bir yetmezliğin sonucu olmasıdır. Ülke halkı zayıf ve faşistler buradan cesaret alıyor. Uluslararası kamuoyu zayıf, parti zayıf, zindan kitlesi zayıf, direniş biçimleri o gün için çok çok zayıf. İnsanlar kendilerini bu biçimde adamamalıydı bizce. Bu, zayıflıkların kefareti oluyor. İşte görmek gerekir dediğimiz, yetersiz dediğimiz ve yalnız onlara bağlanmayacak olan yön budur.

Onlar bunu, canlarını, kendilerini ortaya koyarak ödemeye çalışır ve yine de kendilerini borçlu ilan ederken, bunun giderilmesi gerektiğini de böylece kanıtlamış oluyorlar. "Biz böyle gittik, ama gereken tamamlanmalı" diyorlar. Kararın diğer yönü budur. Bu yetersizliği kim kapatacak? Aksi halde bu bir intihar olur ve devrimciler de intihar etmezler. Yetersizlik giderilemezse bu gidişler intihar olacak, buna gereken karşılığı vermek de kalanların işi oluyor, kalanların namusluluk meselesi oluyor.

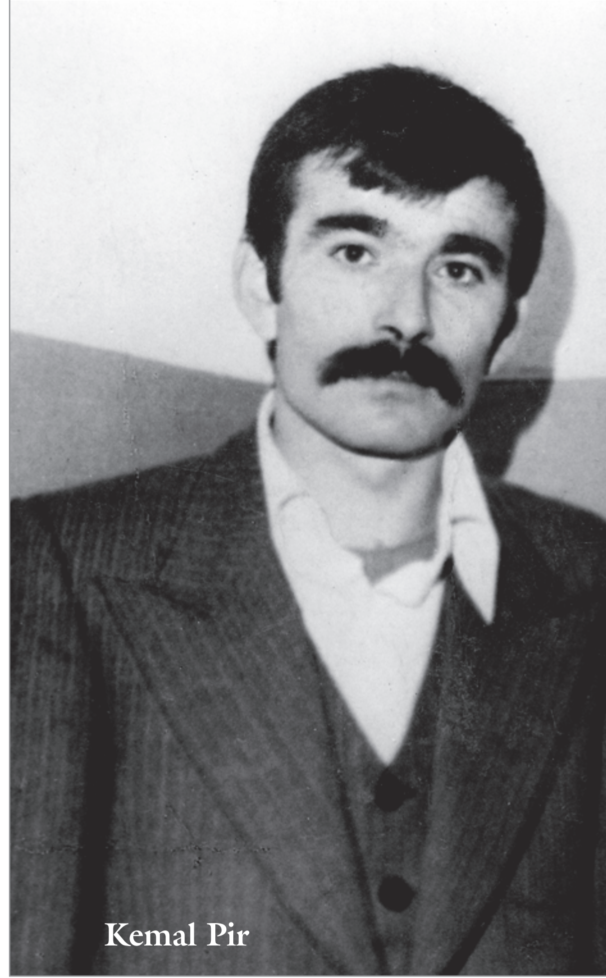
Şehitlerimiz, bu direnişleriyle bizi de böyle ağır bir yükün altına soktular. Bu, bir nevi bize de tepkidir. Bir halk, bir örgüt ve insanlık, bizi böyle dayanılmaz koşullar içinde zayıf bırakmışsa, biz de böyle bir protestoyla buna karşılık veririz demişlerdir eylemleriyle. Kalanlara bir diğer mesaj veya mesajın bir diğer yönü de bu oluyor.

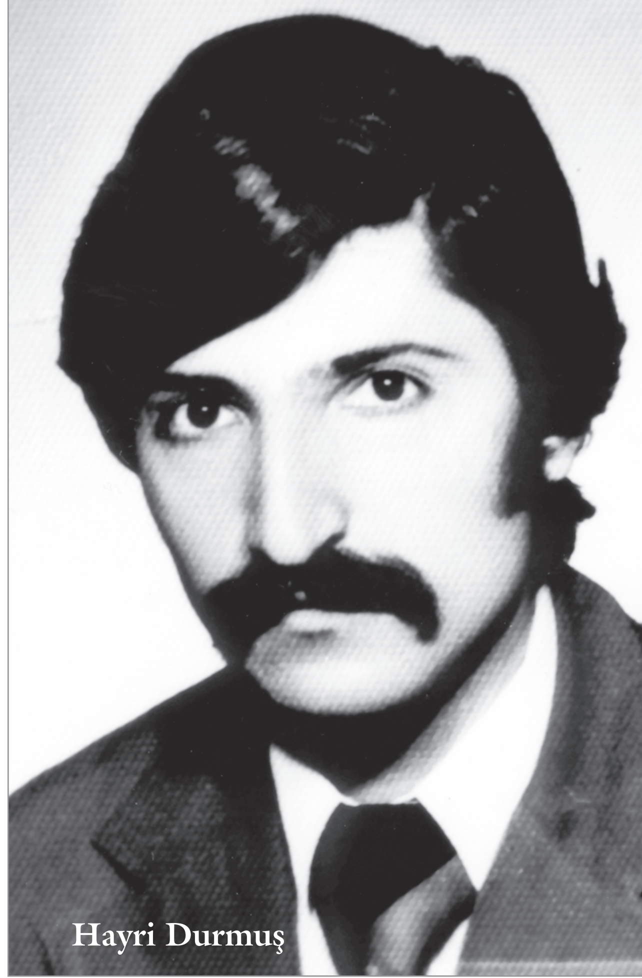
Bu mesajdan, bu hatırlatmadan çıkan sonuç; bıraktıklarını tamamlamaktır. Peki neyi tamamlayacağız? Bu dayanılmaz koşullardaki yaşamı yaşanılır hale getirin, faşist baskıya karşı koyun, azaltın veya ortadan kaldırın demektir. Bilgisizlik var, giderin demektir. Parti zayıf, güçlendirin demektir. Faşizmin tek yönlü, korkusuz yürüyüşünü durdurun demektir. İşte çıkarılacak önemli sonuçlar bunlardır.

Unutulmazlar unutulursa en büyük alçaklık yapılmış olur

Şehitleri anmaya evet, ama doğru anmaya!..

Başta da belirttiğimiz gibi, eğer unutulmazlar unutulursa, en büyük alçaklık yapılmış olur. Ama unutulmazsa, o zaman en temel görev, unutulmazlığın yaşandığı anın yüklediği görevleri yerine getirmek, büyük zaafı ortadan kaldırmaktır. Biz bunu daha o dönem anladık. Ağlamakla, düşünmekle anılamaz bu değerler. Derin bir zayıflığın kurbanıdırlar. O halde, örgüt güçlenecek, savaş gelişecek ve halk, devrime gelecektir. Aldığımız talimat buydu. Ve on yıldır yapılanlar belli. Birçok dönüm noktalarından bahsedilebilir. Hareket açısından olduğu kadar, yine halk tarihi açısından olduğu kadar, bizim hareket açısından da bu böyledir. Belki de böylesine bir dönemeç noktası olmasaydı, bugün bu hareket böyle olmazdı. Ama eğer bugün bu tarih var deniliyorsa, bir örgüt buna sorumlulukla cevap vermiştir deniliyorsa, bunu da iyi anlamak gerekir.

Kemal Pir

Hayri Durmuş

14 Temmuz direnişçilerinin eylemi, bir intihar eylemi değil; en büyük ve mutlak verilmesi gereken bir savaş biçimidir. 14 Temmuz ölüm orucu ve bu savaş biçimi artık rolünü oynamıştır. Geriye kalanlara tam tersi bir eylem biçimi gereklidir. Borçlu gitmemenin, başarılı olabilmenin, hesabı tam verebilmenin bütün örgütsel tedbirleri, söz tedbirleri, eylem tedbirleri alınır ve öyle gidilir artık. Sonuç budur ve bizim önderlik ettiğimiz PKK'lileşme de budur.

Tarihsizlik, nasıl tarih yapıldı? Kimliksizlik, nasıl kimlik yapıldı? Bu dönemeç noktasının koşulları neydi? Bütün yönleriyle gerçeği nedir? O koşullarda, özellikle ulusal imha tutturulmak, kesinleştirilmek isteniyordu. Bir iki kişi direnerek bu koşullarda belirleyici oluyor, kabul edemeyiz diyor. Diğeri ise, öldürerek kabul ettiririm diyor. Oranın celladı vardı. Esat Oktay Yıldıran. O, bir düzen kılıcıdır, celladıdır. Bunu iyi anlamak gerekir. Bir subay olmaktan çok öte bir konumdaydı ve bunu iyi görmek gerekir. Onu da tarihi, ulusal, sınıfsal boyutu içinde görmek gerekiyor. Ama ne yazık ki, yalnız bireysel özelliklerle tasvir edilmeye çalışılıyor, o da yetersiz kalıyor. Onun şahsında düzenin yargılanması çok önemlidir.

Bir yerde direnmekten başka, canımızı ortaya koymaktan başka bir çözüm kalmamıştır deniliyorsa, bu, çok tehlikeli bir durumun varlığını gösterir. Direnişin önderleri eğer bir yerde intiharvari bir direnişi seçmişlerse, orada iyi düşünmek gerekir. Bir dönemeç noktasıdır, fakat ölüme gidiliyor. Halk adına önderlik yapması gerekenler şehit düşüyor. Geriye kalanlar, belki onların köprü teşkil eden cesaretlerinin üzerine basarak ileri bir adımla yola çıkacaklar. Büyük imhanın, yok etmenin karanlığından aydınlığa doğru bir köprü oldu onların cenazeleri, kurumuş vücutları... Ve bu, biz oluyoruz aynı zamanda.

Birileri öyle gider, diğerleri de biraz ağlar, sızlar, ondan sonra unutur giderse bu olmaz! Bu duruma düşüldüğünde, söylediğimiz gibi tarihin gafili, tarihin haini ortaya çıkar. İstediğiniz kadar süslü sözcüklerle durumu örtbas etmeye çalışın, doğru bir anma değildir bu. Onlar öyle giderken, bizim de soluk alışlarımızın çok sınırlandırıldığını biliyoruz. Tek şans olarak, özgür koşullarda savaş imkanı vardır elimizde. Onlar öyle savaştılar, biz ise daha değişik savaşabilecektik. Bunu değerlendirmek kalıyordu geriye.

On yılda neler yapıldı? Onun tarihçesini ortaya koyacak durumda değilim şimdi. Hiç şüphesiz, dönüp baktığımızda görüyoruz ki, yüzyılların baş aşağı gidişini, düşüşünü, ihanet ve gafletin derinliğine gelişimini, biz bu on yılda tersine çevirdik. Böyle değerlendirilebilir. Bu direniş kararlılığı, tarihi bu temelde doğrultmaya büyük bir karar veriş anlamına gelir. Karar, bilindiği gibi uygulamanın kendisi değildir. Bu anlamda bu on yıl bir uygulamadır.

On yıl önce bu sahada, bu kararın uygulanma çareleri üzerinde çok düşünüyorduk. Bir konferans düzenlemiştik, artık bir kongre düzenliyorduk. Ülkeye ufak-tefek birkaç adım atmaya çalışıyorduk. Belki de zindan duvarından daha sert duvarlardan sızıp içeri girmek istiyorduk. Bir silah için, küçük bir grubun yürek savaşını kazanmak için çabalar müthişti. Ve çok iyi biliyorduk ki, bunu başaramazsak söylenecek her şey boştu. Ülkeyi faşizme tamamen terk etmiş olacaktık. Bütün bir halk göçe zorlanıyordu.

Tarih birçok halkı bu temelde bitirirken, Kürt halkı için de en tehlikeli bir dönemi başlattı. Hatırlıyorum, en yakınımızdakiler bile taş gibi ağır yaşıyorlardı. Ölürüz de yapamayız dercesine ilgi zayıftı, çalışma çok zayıftı. Ve sıra hafif şeylere geldi mi, yaşamın ucuz yönlerine geldi mi bir kanser mikrobu gibi yayılma, yaşama eğilimi görülüyordu. Yani büyük çaresizleri mi oynayacaktık, yoksa yurtdışının bu dayanılmaz koşullarında biraz başaran direnişçiyi mi oynayacaktık? Sorun buydu. Parti içinde veya adı parti olsa da, aslında bir hastalar yığını olan yapı içinde oyunu direniş lehine başarıya götürmeye çalışıyorduk.

Gafili uyandırmak, haini biraz kendine getirmek kolay değil

Bugün de pratiğimiz biraz yarı tiyatroya benziyor, bir oyuna benziyor. Gerçek olabilmesi için biraz da insanların gerçek haline gelmesi gerekiyor. İnsanlar, ele aldığımız insanlar, bize gelen insanlar, eğer en derin gaflet uykusundan yeni yeni uyanıyorlarsa, düşmana mı, yoksa kendilerine mi çalıştıkları bile henüz netleşmemişse, biz buna oyun da diyemeyiz. Ancak karanlıkta korkulukların gelişi diyebiliriz. Korkuluktur bize gelenler. Gerçek devrimci, değer yüklü gerçek militanlar nerede? Gelen kendini yere atıyor. Ufak bir şey hatırlatırsan sıkıntıya boğuluyor, ülkeye adım attığında ikinci gün devriliyor. Bir teoriye bakıyorum, bir de pratiğe bakıyorum; yüz seksen derece terslik görülüyor. Bu nasıl gelişiyor diye, izah etmekte zorluk çekiyorum.

Bu anlamda hiç olmazsa oyunu sona erdirmemek, oyunun sonunu hiç olmazsa gerçekle bütünleştirmek için bütün aktörlük hünerlerini konuşturdum. Oynanan aslında tek kişilik oyun oldu biraz, bir monolog oldu ve halen de öyle. On yıl -ki, daha öncesinde de bir on yıl var- bir oyun oynanabilir mi? Oynanıyor. Çünkü dramın boyutları dehşetli ve çok yıllar ister, ancak yıllarca oynanabilir. Gafili uyandırmak, haini biraz kendine getirmek kolay değil.

Eğer bu olgular tarih kadar eski bir zeminden kaynaklanıyorsa, yapılanı mutlaka iyi anlamak gerekiyor. Gelenler bir korkuluk olmaktan ötede değillerse, bu oyunu doğru dürüst seyretme gücünde bile değillerse, seyirci olmaktan öteye ne kadar ilgi duyabilirler? Seyretmeyi bile sağlam sonuçlandıramıyorlarsa, artık akla neyi seçiyorsan seç, biz kendimiz sonuca götürmeye çalışacağız.

Büyük anılar var; mutlaka karşılık vermeyi gerektiriyor. Karşılık vermesi gerekenlere çağrılar var. Halkımız korkusunu iliklerine kadar yaşıyor. Sözümona onun adına yola çıkanlar var, ama kaçıştan başka bir şey düşünemiyorlar. O büyük zayıflığı gidereceksin ve anıya karşılık vereceksin! İşte burada eylemden ziyade, biraz da söylemin gücü büyük önem taşıyor. Benim bu yıllarda en çok başvurduğum silah hitap oldu ve ardından çözümlemelerle işi idare etmek zorunda kaldık. Bu dönemin silahı ancak böyle kuşanılabilirdi. Şimdi biraz daha talimatlarla, perspektiflerle işi yürütmeye çalışıyorum. Bu, son zamanların bir gelişmesidir. Daha öncesi bin dereden su getirip iknayı geliştirmekti.

Sonuçları biliyoruz: Biraz planlamalar gelişti, ülkelerine adım attılar, ilk kurşunu patlattılar, ama kolay düştüler. Ne var ki düşme yürekliliğini göstermeleri de küçümsenemez. Birkaç yıl kurtuldu böylece. 1982'nin anısına bir kongre düzenlenmesi söz konusu oldu. Bu bir dönüş kararıydı. 1983, dönüşü hızlandırma ve eylem başlatma yılıydı. 1984 de, adına 15 Ağustos Atılımı denilen bir sürece girme oldu. 1985 yılı, 15 Ağustos Atılımı'nın sonuçlarını yenilgiye götürmeme, 1986 ise, bunun tedbirlerini bir kongrede alma yılıydı. 1987, direnişi daha da sürdürme, silahlı mücadeleyi güçlendirmekti. 1988, kendini ısrarla dayatan iç ve dış engellere karşı koyup silahlı mücadeleyi bir adım daha öteye, silahlı propagandadan gerillaya ulaştırmaktı. 1990, biraz gerillaya benzer bir durumu yaşatmaktı. Artık biraz da halkı ayağa kaldırarak kesintisiz ve yenilgisiz hale getirmekti. 1991, bir anlamda halkın da köklü bir taban teşkil ettiği bir gerillayı kalıcı kılmaktı. 1992, biraz daha nitelikli ve istikrarlı halk cephesini ve gerilla cephesini oturtmaktı.

Bu yıllar, küçümsenmemesi gereken ve her birisi büyük irade isteyen, büyük çaba isteyen kazanım yılları olarak değerlendirilebilir. İnsanlar hesap vermesini bilmelidir. Yıllara hesap vermesini bilmelidir. Bunu özellikle kendi vicdanına karşı başarmalıdır. Hesap verme lafla olmuyor. Başarıdan başka hiçbir biçim kabul görmüyor. Aksi halde hepsi borçlu yazılır. Her yıl borç hanesini artırma, sonuçta iflasa götürür. Çok kolay düşüyorsunuz, bu bir iflastır; bir kazandırmadan on kaybettiriyorsunuz. Ölseniz ne çare?

Hayri'nin üzüntüsü; yapılmayan, yerine getirilmeyen görevlerin üzüntüsüdür. O koşullarda onlara yüklenemezdik, çünkü zindan koşulları bellidir. Peki kalanların durumuna ne diyeceksiniz, kendinize ne diyeceksiniz? Bu konuyu çok vurguladık, sizi çok eleştirdik. Özgür koşullarda, her türlü direnme silahı elindeyken, borçlu ölmeyen kaç kişi var? Bunun hesabını vereceksiniz. Bu, bizim için düşmanla hesaplaşmaktan daha zorunlu bir hesaplaşmadır.

Hayri'nin ardından gidenler "bizler borçlu ölmeyeceğiz" demeliler

PKK'lileşmek, PKK tarzıyla savaşmak o kadar kolay değil ve çoğunuza biz bu onuru bahşedemeyiz. Eğer bu büyük direniş şehitlerinin anısına vereceğimiz en yerinde bir karşılık varsa, o da borçlu ölmemektir. Hayri, "Ben borçlu gidiyorum" diyordu. Onun ardından yürüyenler, "bizler borçlu ölmeyeceğiz" demeliler. Doğrusu budur. Onun borçlu ölmesini ben anlayışla karşılar ve anlarım da. Fakat bunun dışında hiç birisinin, hele elinde özgürlük silahı olup da her türlü direnme imkanına sahipken, çok kötü gideni, mezarında da olsa iyi anmayacağımı belirttim. Büyük eksiklikler, yetersizlikler içinde gideni anmak için fazla güç bu-

lamıyorum. O halde, en önemli sonuçlardan birisi, kolay ölmemeyi bilmektir, borçlu ölmemeyi bilmektir. Yaşamı bu temelde mutlak başarı temelinde örgütleyebilmekten başka sonuç çıkaramazsınız.

Beni görüyorsunuz; bu anılara bağlı kalmak için adeta boğazımı yırtıyorum, sesim zor çıkıyor. Bir monologla buraya kadar getirdim. Peki size ne oluyor? Çenenize bile kıyamıyorsunuz. Ben hepinize silahlanma ve her türlü mücadele yöntemiyle savaşma imkanı verdim. Bu imkanlarla mücadele etmeye tenezzül bile etmiyorsunuz. O zaman kendimizi biraz iyi yargılayalım, muhasebeyi doğru yapalım. Bunu yapamazsak ne olur? Oyunun kötü figüranları olmaktan; başarısızlarını, güçsüzlerini oynamaktan öteye gidemeyiz. Bu, hiç de anılara bağlı kalmanın bir biçimi olamaz. Bu, aynı zamanda bir halkın tarihi haline getirilmesi gereken, bir partinin tarihi haline getirilmesi gereken tarihe de verilen en kötü karşılık olur.

Borçlu gidebilmek meselesi söz konusu oldu mu, böyle bir tarih yazıcılığı söz konusu olamaz. Bunun kabul edilmesi imkansız! Çok eleştirmemiz bu nedenledir. Anlayışla karşılamak bir tarafa, gereklerinin hepimizce mutlak yerine getirilmesi gerekiyordu. Ben de başlarda bu kadar derin ve tempolu değildim. Fakat baktım ki anılar dayatıcıdır. O halde ar damarımızı çatlatmak istemiyorsak koşacağız, çare olacağız. Bu savaşı imkan dahiline sokabilmek için, başımızı yerden yere, duvardan duvara vurma pahasına da olsa bir şeyler çıkaracağız. Beyinde veya canda ne bitiyorsa harekete geçirip buna yükleneceğiz. Nitekim, yaşamın diğer bütün belirtilerini adeta dondurarak yüklendik, var mı tarihsizliğe karşı başka türlü mücadele biçimi?

Birçoklarınız bu saflardasınız ama adeta boğulması gereken konumdasınız. Bir canınızı ortaya atmışsınız. Küçük burjuva satıcı tarzıyla, ben bu kadarını satarım, karşılığında bu kadarını da PKK'den isterim diyorsunuz. Gidin bunu başka yerde satın. Burada canlar böyle satılmaz ve karşılığında da böyle yaşanmaz. Bundan kendiniz için sonuç çıkaracaksınız. Bizler canları savaşa böyle yatırmıyoruz. Anlayışlı olun. Sizin basit yaşamlarınıza ben ne diye işlerlik kazandıracağım? Büyük dikkati, duyarlılığı kazanmak için, iğne ucu kadar fırsatın değerlendirilmesinin ürünü olan, en basit bir ilişkiye karşı duyarlılığı son haddine kadar geliştirerek sağlanan bu gelişmeleri neden sizin bu büyük duyarsızlığınıza terk edeyim?

Fırsatı yakalama yok, kendini koruma bile yok; burada bu tarzda ölmek suçtur. Senin cenazeni bile kaldırmak yüktür. Bu kadar cenazeyi kaldıramıyoruz. Düşman çukurlara atıyor. Bu da bir trajedi değil mi? Bu da diğer bir zayıf yönümüz değil mi? Kasaplar Deresi gibi birçok dereyi doldurmuşlar. Hangi cesetlerle ve nasıl dolduruluyor? Eğer gerillamız bu görkemli dağları biraz güç merkezi yapabilseydi, ölüme de doğru tarzda yürüyebilseydi, biz derelere böyle atılmazdık.

Burası benim direniş merkezim. Bir elin parmak sayısını geçmeyecek kadar şehit verdik ve anıları da yüce tutulmuştur. Bir direnişçi, bütün mevzilerinde de kendi konumunu doğru geliştirmesini bilmek zorundadır. Şunu demeye getiriyorum; 14 Temmuz direnişçilerinin anısı oldukça borçlu ve iflas etmiş intiharlarla anılamaz. Bu tarzda karşılık verilemez. Bu sonucu mutlaka çıkaracaksınız. Aksi halde, PKK'de işiniz yok, bu şehitlerin anısını anmaya hakkınız yok. 14 Temmuz direnişinden parti için çıkarılacak en önemli bir sonuç da budur.

Parti safları ikna saflarıdır

Kendinizi çoktan yapmış olacaksınız. Hazırlığınız çoktan bitmiş olacak. Gittiğiniz yerde propaganda gücünüz, örgüt gücünüz, eylem gücünüz nasıl? Gelen raporlara bakıyoruz, faaliyete gidenler zenginlerin evlerini tercih ediyorlar. Gerilla birliği günün bilmem kaçta kaçını yemekle geçiriyor. Bir PKK'li böyle olmaz. Bunu bırakacaksınız. Bütün sahalardaki görevliler, bizim adımıza bunu yapamaz. Parti safları ikna saflarıdır. Fakat en azından karşıdaki de terbiyeli olmayı bilmelidir.

Gençsiniz, yükünüz benden daha fazla ağır değildir. Dünya üzerimize çalışıyor. ABD'nin, Almanya'nın ve diğer birçok ülkenin istihbarat örgütlerinin hareketlerimizi günlük olarak izlediği açığa çıkmıştır. MİT Müsteşarı, “Apo'nun şu anda nerede olduğunu biliyorum, ama ne yaptığını anlayamıyorum” diyor. En son demeç budur. Düşmanın bu kadar büyük takibi altındayız ve neyi, nasıl yaptığımız bile onlar için büyük bir merak konusu. Peki siz nasıl yaşıyorsunuz? Nasıl yaşadınız? Propaganda gücünüze bakın, örgüt gücünüze bakın, eylem gücünüze bakın, bize layık mısınız? Değilseniz, ben neden sizi idare edeceğim? Ekmek kapısı başka yerde de var. Orada rahatça geçinirsiniz. Burası ateş sahası, burası tek yürek yeridir, ondan daha fazla da düşünce yoğunluğu, irade yoğunluğunun olduğu yerdir. Ben bunları ısrarla bu kadar söylerken, siz kendinizi bu kadar yaşayacaksınız. Bunu yapmayın. Zorlama yoktur örgütlerde. Fakat iknayı doğru anlamak gerekir.

Şehitlerin anısına bu hareketi böyle düzenle diye kimse beni zorlamadı. Ama ben onların amaçlarına geçerlilik kazandırmak için her şeyimi ortaya koydum. Kimse beni bu yönde baskı altına almadığı gibi, tam tersini yaptılar. En dost bildiklerimizden, adı komüniste çıkmış olanlardan tutalım, yine adı Kürtçüye çıkmış olanlara kadar, beni bu işten vazgeçirmek için en akla gelmedik komplo biçimlerinden, her türlü etkisizleştirme biçimlerine kadar kullandılar. Dostlar bile vazgeçirmek istiyordu. Bırakalım dostları, parti içindekiler dahi, ölüme geliriz de bu biçimde direnişe gelemeyiz dediler. Ya kötü bir intihar, ya kaçış... O da bir şey kurtarmıyor.

Eylemleriniz intihara çok yakın tarzda yapılıyor. Oysa 14 Temmuz direnişçilerinin eylemi, bir intihar eylemi değil; en büyük ve mutlak verilmesi gereken bir savaş biçimidir. 14 Temmuz ölüm orucu ve bu savaş biçimi artık rolünü oynamıştır. Geriye kalanlara tam tersi bir eylem biçimi gereklidir. Borçlu gitmemenin, başarılı olabilmenin, hesabı tam verebilmenin, bütün örgütsel tedbirleri, söz tedbirleri, eylem tedbirleri alınır ve öyle gidilir artık. Sonuç budur ve bizim önderlik ettiğimiz PKK'lileşme de budur.

Bu geçen on yılda bu konudaki çabalarımızın maalesef sınırlı sonuç verdiğini belirtelim. Bu, daha çok da sizin inat duvarlarınıza çarptığından ötürü böyle oldu. Yani halen karşımızdaki baskı çok serttir, özel savaş sistemlidir. Ama bunun karşısında, bundan fazla ilerleme olmaz diyen tutumu, en tehlikeli tutumlardan birisi olarak görüyorum. Tersi söz konusudur. Böyle özel savaşlara karşı yapılması gereken, en kapsamlı devrimciliğe soyunmaktır. Bunun özellikle kişilik yapısını hazırlamaktan tutalım, taktik süreçleri, olanak ve birikimini nefes nefese hazırladığıma ve hele de yakaladığım fırsatları doğru karşılık verme temelinde oldukça değerlendirebildiğime kesin eminim. Yapılan biraz da budur. Başka türlü bu dönemleri karşılamak da, kurtarmak da imkansızdır.

Biz, Türkiye devrimcilerine bir eleştiri yöneltirken şunu söyledik: Kötü bir tasfiyecilik yaşandı. Direniş değerleri tasfiye edildi, sahipsiz bırakıldı. Bazı örgüt adlarını verdim. Bir halka yapılabilecek en büyük kötülüklerden birisi de budur dedim. Bunun yanı sıra, PKK direnişçiliği, zafer kazanan Türkiye direnişçiliğidir de aynı zamanda. 14 Temmuz direnişçiliği Türkiye'ye yansımıştır. Ardı sıra 15 Ağustos Atılımı ile idamlar durduruldu. Unutmayalım ki, bu iki eylem olmasaydı, darağaçlarında insanlar sallandırılmaya devam edecekti. İdamlar ne zaman durduruldu? 15 Ağustos Atılımı sonrasında durduruldu. Yoksa karar karardı ve uygulanacaktı. İki yüze yakın PKK'li ile birlikte, Türkiye'nin diğer güçlerinden de birçok kişi idam edileceklerdi.

Tasfiyeciliği kabul edenler, aslında 12 Eylül faşizminin hükmünü icra etmesine yardımcı oldular. Buna karşı gelenler ise, faşizmin amaçlarının boşa çıkarılması ve direnişin az çok devam etmesi imkanını hazırladılar. Kendi emeğine saygılı olanlar, kendi direnişçi yaşamına saygılı olanlar için bu çok büyük anlam taşır. Bunun değerini bilin.

Eğer gerçekten partileşmek istiyorsanız; bir yeniden doğuşla karşı karşıya olduğunuzu görmelisiniz. Eğer tarihi iki döneme ayırırsak, biri bundan önceki dönem, diğeri bundan sonraki dönemdir. Sizler bundan sonraki tarihin içinde yer almak istiyorsanız, direnişin anlam ve önemini iliklerinize kadar yaşayıp bu temelde bir doğuşu gerçekleştirerek yaşanabileceğini unutamazsınız, bunu göz ardı edemezsiniz. Partileşme açısından çıkarılacak bir sonuç, yeniden özgürlük tarihi olabilmek, özgürlük tarihinden vazgeçmemek ve onun yenilmez militanı olmaktır. PKK biraz bunu ispatlamaya çalıştı. Tüm gücümüzle bunun sorumluluğunu üstlendik.

Bugün tam istediğimiz gibi olmasa da, buna hatırı sayılır bir başarıyla karşılık verilmiştir. Bu on yılda yapılanlarla, tam istediğimiz gibi olmasa da, yine de bizi kendimize karşı saygısız kılmayacak, aksine umutlu kılacak, hiç olmazsa bundan sonrasının başarı imkanlarını daha da artıracak bir gidişatın yakalandığı vurgulanabilir. Partileşmeye kesin adım atılmıştır. Bu şehit yoldaşlar, “Biz partimizin adını inkar etmeyiz” dediler. Ama biz de “Ancak saygı duyulacak partiyi yaratırsak anınıza karşılık veririz” dedik ve bu biraz başarıldı. Partinin adı uğruna büyük eylem düzenlemek ne kadar önemliyse, onu somutlaştırmak da bir o kadar önemlidir. Böyle karşılık verilmeye çalışıldı.

Kemal Pir: Bu hareket halk savaşını vererek kurtuluşa gidecektir

Halkımız, düşmanın zordan başka hiçbir yönteme esas rolü vermeyeceğinin, esas aldığı yöntemin görülmemiş bir terör olduğunun bilincinde olarak, ona karşı kendini korumak için şiddete başvurma zorunluluğu duydu. Bu temelde korkusunu yenip biraz harekete geçti. Evlatlarının, artık düşkünlükten ayrı bir yaşama ve savaşa gidebileceğini gösterdi. Bu, önce halka çok ağır geldi. Sonra giderek benimsedi ve şimdi de bir görev olarak biliyor. Gerilla da, giderek Kürdistan halkının yaşamına giren temel bir olgudur. Onun en gözde savaşçı öğelerinin birleştiği yiğitler cephesidir. Partinin de çabalarının merkezinde yer verdiği bir savaş biçimidir ve bu savaş biçimi tutmuştur.

Bugün Kürdistan'da bu savaş biçiminin tutmuş olması çok büyük bir olaydır. Kürdistan'da gerillayı böyle tutturmak zafer kadar önemlidir. Kemal Pir'in bu konudaki bir değerlendirmesine de işlerlik kazandırılmıştır. O, direniş gücünü gösterirken “Bu hareket halk savaşını vererek kurtuluşa gidecektir. On yılda da olur, yirmi yılda da” diyordu. “Yirmi yılda kurtuluş” sözü, şimdi gerçekleşeceğe benziyor. On yılda gerçekleşen de az değil. On yılda onun yarı yarıya kısmı gerçekleşti diyebiliriz. Kürdistan'da oturan gerilla, kesintisiz ve giderek büyüyen bir gerillaya dönüşmüş, zaferin en temel güvencesini sağlamıştır diyebiliriz. Gerisi bir büyütme sorunudur, bir örgütlenme ve komuta sorunudur. Amansız olarak bunu gerçekleştirme çabasındayız.

Biz, bir iki silah patlatmanın ne kadar ağır bir sorumluluk olduğunu biliyoruz. Silah patlatmaktan bin defa daha ağır olanı, onun sorumluluğunu üstlenmektir. Bu da şu demektir; tek bir kişinin patlattığı silahın karşısındaki ordu, dünyanın en sayılı ordularından birisidir. Bir jandarmasını vurduğunda, tüm hışmıyla üzerine gelir. Peki bu durumda sen onu nasıl karşılayacaksın? Bunun için, silahlı savaşı sürdürmek için tüm gücü seferber etmelisiniz.

Düşmanın gücü küçümsenemez, bu güç acımasızdır ve tarihte böyle ne kadar direnişçi çıkmışsa, ona iki aydan fazla bir ömür biçmemiştir. TC tarihindeki bütün irili ufaklı isyanlara bir seferle karşılık vermiştir. En çağdaş devrimcilerin direnişlerine bir iki operasyonla ezici darbeler indirebilmiştir. Ve direnişe kalktığımız zaman, en zayıf dönemimizdeydik; o ise, arkasına bütün dünyayı almıştı. Bu bir gerçektir! Bunun için de sürekli büyüyen bir silahlı mücadele yürütülmüş, kıyamet kadar çaba harcanmıştır. Bunun tarihini mutlaka doğru bilmelisiniz.

Herhangi bir değerlendirmeyle bu konuya yaklaşılamaz. İlk silahın elde edilmesinden tutalım onu taşıma sorumluluğuna, onun ülkeye aktarılmasından tutalım onu kullanacak yüreğin oluşturulmasına ve bu insanı huduttan öteye taşırmaya kadar her birisi bir kitaba konu olabilir. Onun için nefes nefese yaşamak, yani olağanüstü çalışma kapasitesi göstermek gerekiyordu. Eğer yaşam için tek çıkış yolu bunun başarılmasından geçer deniliyorsa, onun yüreğini göstereceksiniz. Nitekim yapılan da odur. Sonuç, kesintisiz büyüyen bir silahlı mücadeleye gerçeklik kazandırmadır.

Gerilladan vazgeçilemez. Ondan vazgeçildiğinde her şey biter, ne parti kalır geriye ne de serhildan. Ama gerillanın sürebilmesi de, silahın dayandığı siyasetin göz önünde bulundurulmasına bağlıdır. Güçlü siyasete dayanmayan direnmelerin ne duruma getirildiğini biliyoruz. Bu tür direnmelerin sonu, 1925'lerden 1975'lere kadar yaşandığı gibi, düşman tarafından bir günde teslim alınmadır. Gerilla ise, buna meydan vermeyen bir savaş biçimidir. Gerekenler yapılırsa bu rolünü oynar.

Akif Yılmaz

Ali Çiçek

Sizler bugün silahı elinize ucuzca alıp düşmana doğru dürüst bir darbe bile vurmadan, kendinizle birlikte onu da düşmana teslim etmekle, bu sürece layık olduğunuzu söyleyemezsiniz. En ağır silahları bile hiç sıkmadan düşmana kaptıranlar var. Düşmana doğru dürüst bir darbe vurmadan silahıyla birlikte sırtüstü gidenler var. Bu bizim savaşçılığımızla bağdaşmaz! Söylüyorum size, bu silahı böyle alamazsınız! Bir küçük burjuva gibi canınızı pazarlamayın! Böyle savaşmanızı istemiyorum. Eğer böyle kullanacaksanız bırakın silahlarınızı. O silahlara layık olmak için, o silahların nasıl elde edildiğini, hangi siyasi çalışmanın, hangi ürün veren dönemin içinden geçilerek elde edildiğini bileceksiniz. Silahın dayanması gereken siyaseti bileceksiniz.

Bu konuda dürüst olacaksınız, bilinçli olacaksınız. Tüm ağırlığını bilerek silahı elinize alacaksınız. Böyle yapın diyoruz. Bu sürece ikiyüzlü küçük burjuvalar gibi yaklaşmayın. Böyle yaklaşırsanız, sonuçta canınız gidiyor. Biz bu silahları böyle ucuz kazanmıyoruz. Bu süreci sandığınız gibi buraya kadar kolay getirmedik. 12 Eylül faşizmi sizi düşürdü veya Kürt geriliği hayvanlardan da öteye duyarsızlaştırdı. Bunu anladık, fakat burası PKK sahasıdır, çok büyük yiğitliklerin sergilendiği, onların bileşkesi olan bir alandır. Bunu iyi bilince çıkaracaksınız.

Gerilladan vazgeçilemez

Geçmiştekiler zayıftılar, istedikleri gibi savaşamadılar, fakat kötü de ölmediler. Kalan bizlersek, hiç olmazsa gerisini tamamlayalım. Böyle bir görevimiz yok mudur? Silahı doğru tutma görevi, gerillaya doğru yaklaşma görevi nasıl görmezlikten gelindi? Örgütümüz büyük imkanlara sahip, ama bir de yirmi yıllık nefes nefese yaşamanın ne olduğunu bana sorun. Sen bugün eline silah aldığına bakma; daha dün bırak eline silah almayı, jandarmaya, polise yaranmaktan başka bir şey düşünmediğini biliyorum. Oysa bugün düzene kafa tutuyorsun, hem de silahlı eylemle. Bunun tarihçesine iyi bak ki layık olasın! Kalkmış, "ben de silah istiyorum, ben de silahşorum" diyorsun. Peki nasıl silahşorsun? Tarihten haberin yok, silahın siyasetinden haberin yok, hedefinden haberin yok. Bir de savaşmak istiyorsun. Sonra da ikinci gün başa bela oluyorsun. Böyle yaklaşmayın! PKK'de silahlı savaşım çok ciddi ve kelimelerle izahı çok güç bir iştir.

O halde, 14 Temmuz direnişçilerin anılarına verilecek en iyi karşılık; silahlı savaşıma doğru yaklaşımı göstermektir. Bizim çabalarımıza ne kadar layıksınız demiyorum, ama bu halkın müthiş desteği ve yardımı var, bütün yoksulluğuna rağmen, artık bu sürece yarı yarıya hizmet edenler var. Peki bütün bunları göz önüne getirmeden, siz nasıl savaşıyorum diyebilirsiniz? Bakıyoruz, günde beş gerilla devriliyor. Oysa beş kişilik bir gerilla birimi, bir bölgede hiç değilse beş yüz kişilik bir düşman gücünün varlığını sona erdirmeden ölmeyi aklına bile getirmemelidir. Bunu biraz düşüneceksiniz. Gerilla tarihine bakın; eğer çok büyük talihsizlikler olmazsa, beş-on kişilik bir gerilla birimi, düşmanın bir yanından girer, diğer yanından çıkar. Onun alaylarına varıncaya kadar hedefleyebilir.

Gerilla, başaran bir kuvvet demektir. Ona bu temelde yaklaşacaksınız. Şöyle bir sorunla karşı karşıyayız: Sadece geri yaşamın ve kültürsüzlüğün değil, tarihsizliğin, hatta toplum olmamanın bütün özelliklerini üzerinde taşımış olanlar, bunun sonuçlarını bize çok kötü ödettiriyorlar. Ben bunlarla uğraşmak istiyorum ve onları doğru tarza getirmek için çabada asla sınır tanımam. Ama biraz gerçekleri bilenler gayrete gelse, çok şey verebilecek olanlar var, onlar da seyretmekten başka bir rolü yakıştırmıyorlar kendilerine. Bu doğru değil. Ülkedeki karargahlara her gün buradan yoğun bir şekilde yöneliyorum. Yaptığınız, yaşadığınız doğru değil, uyguladığınız ordulaşma olmuyor. Gerilla ordusu böyle gelişmiyor.

Halen bütün gelişmelere yol açan biz oluyoruz. En geri klan toplumunu dahi ölçü alanlar, taş çatlasa on yılda ordulaşmaya gitmişlerdir. Derme çatma silahlar ve beş-on kişiyle dağa çıkabilenler, bir iki yılda sonuç aldılar, hiç olmazsa ordu kurdular. Siz ise kendi biriminizi bile eğitemiyorsunuz. Basit Kürt kişiliğinin sen-ben kavgasını yürütüyorsunuz. Bundan daha ileri bir kavgacılık bilmiyorsunuz. Bu, çok büyük bir gerilik ve utanç verici bir durumdur. Bunu aşacağız. Gerilladan vazgeçilemez. Ondan vazgeçildiğinde her şey biter, ne parti kalır geriye ne de serhildan. Ama gerillanın sürebilmesi de, silahın dayandığı siyasetin göz önünde bulundurulmasına bağlıdır.

Güçlü siyasete dayanmayan direnmelerin ne duruma getirildiğini biliyoruz. Bu tür direnmelerin sonu, 1925'lerden 1975'lere kadar yaşandığı gibi, düşman tarafından bir günde teslim alınmadır. Gerilla ise, buna meydan vermeyen bir savaş biçimidir. Başarının en temel öğesidir, ancak gerekenler yapılırsa bu rolünü oynar.

Büyük eleştiriler yapıldı. Aynı zamanda doğru da gösterildi. Yine geniş olanaklar oluşturuldu. Bunlar halen sahibini bekliyor. Partileşmenin kendisi de öyle, serhildan da öyledir. Ama en tehlikelisi silahlı savaşımdır. Eksiklikler giderilemezse, alanlar gereği kadar işletilemezse, hiç kimse sizleri koruyamaz. Karşınızdaki militarist güç hiç de küçümsenecek bir güç değildir.

Askeri elbise giyiyorsunuz, son zamanlarda ülkeye de gidiyorsunuz. Ama düğüne bile öyle gidilmez. PKK'nin direniş değerlerini, pratik değerlerini özümsemek zorundasınız. Anladık, 12 Eylül sizi şöyle yaptı, böyle yaptı, gerici tarih, tarihsizlik sizi şöyle yaptı. Ama size bir değer verdik. PKK'nin yoğunlaşan ifadesi de artık bir anlama geliyor. Öyleyse bir anıya, bir tarihi dönüm noktasına karşılık vermek, kendini bu temelde katmakla mümkündür.

Gerilla hiç şüphesiz bütün iç ve dış engellemelere rağmen ülkenin her alanında oturtuluyor. 2000 yılına kadar da biraz daha sorumluluklarına sahip çıkarsa ve anormal gelişmeler olmazsa sürecek. Zafer için bütün desteği verme, kural belirleme gerçekleştirilmiştir. Olanaklar biriktirilmiştir. Kullanılması için doğru bir komuta tarzı, düzenleme ve yürütme gerekiyor. Bu da sizin işinizdir. Kendi işinizi başkalarına yüklemeyin. Bu çok kötü bir küçük burjuva kurnazlığı olur, şehitlere ucuz dayanarak yaşamak olur, büyük direnişçilere ucuz dayanarak yaşamak olur ki, bu da kabul edilmez. Borçları silmenin zamanıdır. Bu da ancak üstün başarılı bir devrimci militanlıkla, özellikle de gerilla savaşımıyla ve savaşçılığıyla mümkündür. Sizlerden bu bekleniyor, verilenler de az değil.

Bütün gerilla yapısı biraz anlayışlı, biraz kendini ayaklandırarak yaklaşırsa, erkenden bir zafer de mümkündür. Böylesi bir yürüyüşe, böylesi bir gerillaya bu düşman da dayanamaz. Dayanmaması için de tek şart, bu işin hakkını vermektir. Bu temelde yükleneceğiz. Neyi nasıl kazandığımızı biliyoruz. Partiyi nasıl ele alıp kazandığımızı biliyoruz. Bu halkı nasıl kimliksizlikten, adını heceleme konumuna ulaştırdığımızı ve bugünkü düzeye getirdiğimizi çok iyi biliyoruz. Ad vermeye kendimden başlamıştım. Bir silahı, silah için mermiyi elde etmek için çabalarımız nasıl başladı, nasıl sürdürüldü? Bütün bunların değerini çok iyi bileceksiniz. Buna sonuna kadar gereken sorumlulukla önderlik edeceğiz. Bu biraz acımızı hafifletir.

14 Temmuz direnişçilerinin anısına aklanarak karşılık vermeniz, aynı zamanda kör bir tarihe de karşılık vermedir. İnsanlığa karşı, sınır tanımaz emperyalist, faşist gidişata da bir karşılıktır. Bu, bizi insanlık kavgasında biraz onurlu kılıyor. Alçakgönüllüyüz, bu, yapılacak olanın çok küçük bir parçasıdır ve onuru elden bırakmamanın savaşımıdır. Kendi yaptığıma bakıyorum. Namussuz demesinler diye bu kadar çalıştım, yoksa ne kadar sosyalisttir, demokrattır desinler diye değil. Yine, ne kadar alçaktır demesinler diye bu eylemi buraya kadar taşıdım; yaşamı biz böyle yorumladık, böyle sürdürdük. Layık olmaya çalıştık, doğru katıldık. Bize şehitlerce birçok şey vasiyet edildi. Biz bu vasiyetlere karşılık vermeye çalıştık. Halk birçok değerini adadı, ona da iyi sahiplik etmek istedik. Sizden daha fazla, can varlığınıza bir güvenlik, bir gelişme çaresi olmaya çalışıyoruz. Bütün bunlar sorumluluklarımızın gereğidir.

Parti bir hizmet aracıdır, esas olan halkta sağlanan özgürlük düzeyidir

Düşman yine zindanlar üzerinde kahredici baskıyı sürdürüyor. Yargılamasız infazlar devam ediyor. Sözde faili meçhul cinayetler, günlük olaylar halini almıştır. Özel savaş da zaten bütün şiddetiyle sürüyor. Fakat en iyisi şudur: Bütün bu saldırıları karşılıksız bırakmıyoruz. Bireysel şiddet eylemlerinden öteye, çok kapsamlı ve giderek bizi halk savaşına yaklaştıran biçimlerle gelişmeyi sürdürüyoruz. Bu, bizi biraz avutuyor. Eskinin büyük telaşı, endişeleri biraz zayıflamıştır. Bu, işlere biraz daha tahammüllü, planlı yaklaşma fırsatı oluyor.

Zaferi garantileyecek taktik çabalar söz konusudur. Mevcut düzene karşı onuru kurtaralım, namusu kurtaralım yaklaşımı, yerini zaferi kesinleştirelim, onun başarılı adımlarını peş peşe atalım biçiminde bir yaklaşıma terk etmiştir. Bu süreci doğru değerlendirelim. Mesele baş aşağı bir gidişata, yine çok acımasız bir işkenceli ortama dur demek değildir. Ondan da öteye, bunlarla birlikte giderek pekişen adımlarla ve başarıdan başka bir sonuca fırsat vermeyecek bir çalışma tarzıyla, onun özellikle örgüt ve kadro gücüne, örgüt düzenlemesine, taktik belirlemesine, önderliğine, komuta düzeyinin doğru teşekkülüne başarı şansı verdirmedir. Bugünün en belli başlı çabaları bu yönlü görevleri başarmaya yöneliktir.

Nasıl ki ilk savaş umudu kazanma, daha sonraki de umudu diri tutma savaşı idiyse, şimdi de bu umut adım adım gerçekleşiyor. Bu hem heyecan vericidir ve hem de çok gerçekçi olmayı gerektirir. Savaşa duygusal değil, gerçekçi yaklaşmayı şart kılar. Bütün bunları partiye özümsetmeye çalışıyoruz. Partilileşmeyi oldukça derinleştirerek gücümüzü, günün olduğu kadar, yakın geleceğin sorunlarına karşılık verecek öncü güç durumuna getirmek istiyoruz.

Parti içindeki militan çözümleme şahsında, halk demokrasisini, sosyalizmi zafere götürmeyi en önemli bir kadrolaşma çabası olarak görüyoruz. Özellikle reel sosyalizmin sonuçlarından çıkardığımız derslerle, sosyalizmin bu yönlü bir yorumuna başarı şansı verdirmek istiyoruz. Öncelikle sosyalizmi sürekli kılacak bir militan tipi ortaya çıkarmayı parti bünyesinde başarma ve bunun mücadelesinin kesintisiz verme konusuna oldukça bağlı kalınmıştır, halen de yoğunca sürdürülmektedir.

Halkın eylemi olmadan bir devrimci partiden bahsedilemez

Halkın eylemi olmadan bir devrimci partiden bahsedilemez. Parti eylemi ile halkın eyleminin iç içeliğine yüksek değer biçtik. Bugün ulaşılan safha iyi bir safhadır. Halk partiye oldukça bağlandığı gibi, partiyi de eleştirebiliyor. Bu iyi bir şeydir. Partiyi eksik buluyor, kadroyu eksik buluyor, eleştirdiği gibi kabul edilmez yanını gördüğünde tavır alabiliyor. Bu da halkımızın olgunluk düzeyinin iyi olduğunu gösterir. Bürokratik yapılanmalara kolay teslim olmayacağını, feodal ve küçük burjuva bürokratik tutumlara, kemikleşmelere belli bir karşı çıkma konumuna geldiğini gösterir. Bu, önderlik tarzıyla bağlantılıdır. Kısacası, savaşan halk gerçekliği iyi yoldadır ve öncü ile bağlantısı da doğru temellerdedir.

Bir partinin ancak ve ancak bir halkı özgürleştirdiğinde öncü sıfatına layık olabileceği, demokratik veya sosyalist diye değerlendirilebileceği biçimindeki yaklaşımımız gerçeğe yakındır. "Parti her şeydir, halk da ona kul köledir" anlayışını mahkum ediyoruz. Partiyi ısrarla bu noktaya getirmek isteyenlere karşı savaşımız kesintisizdir. Partinin basit bir hizmet aracı olduğunu, esas olanın ise halkta sağlanan özgürlük düzeyi olduğunu iyi biliyoruz ve bu konuda çok dikkatliyiz. Partinin halktan kopuk, kendi başına bir çıkar aygıtı olmasına fırsat tanımıyoruz. Reel sosyalizmin içine düştüğü sapmalara, saplantılara yer vermiyoruz. Bunun da çok iyi bilinmesi gerekir.

Bu büyük sapmaya, özellikle de kendi sorumluluğum altında asla fırsat vermeyeceğimi tekrar tekrar vurgulamak isterim. Hiç birinizin ağalık taleplerine, küçük burjuva bürokratlık taleplerine yer vermeyeceğim. En büyük savaşı, sizin bu yöndeki isteklerinize, bu yönlü tehlikelerinize karşı vereceğim. Bu cephedeki savaşı bir an bile unutmadan götüreceğim.

Tehlikenin farkındayız. Sizin toplumdan aldığınız özelliklerin bu konuda çok tahrik edici olduğunu biliyorum. Serbest bırakıldığında, her an partiyi bir ağalar örgütü veya küçük burjuva, köylü kurnazları örgütü durumuna getirme tehlikesinin büyüklüğünün farkındayız, bu savaşım süreklidir. Az savaş verilmedi, daha da verilecektir. Doğru kavrayalım ve ona göre doğru partileşelim. Bunun ölçütü de, dediğim gibi feodal kalıntılardan olduğu kadar her türlü sömürgeci etkilerden de arınıp halk gerçekliğine bağlılığa ulaşmaktır. Parti-halk ilişkisine doğru bir çözüm getirecek ilerlemeye, bir de bu yönüyle çözümlenmeye yüksek değer biçiyoruz.

Bütün bunlar için, halk ordulaşması temeldir. Ordulaşma başlı başlına büyük bir olaydır. Ordulaşmada gerçekleşen bir partidir, bir halkın kendisidir. Bir parti ordulaştıkça partileşir, bir halk ordulaştıkça halklaşır.

Bu, en çok bizim için geçerlidir. Dolayısıyla biz ordulaşmayı, halklaşmanın ve partileşmenin en temel odağı olarak görüyoruz. Ordulaşma uğruna geliştirilecek savaş; halklaşma savaşı, halkın özgürlük savaşıdır ve bunun parti öncülüğündeki başarısı en temel ölçülerinden birisidir. Ordulaşmaya bu nedenle büyük değer biçiyoruz. Ordulaşma sürecini bütün yönleriyle ele alıyoruz. Onu salt bir askeri aygıt olarak değil, yoğunlaşmış siyaset olarak, çelikleşmiş örgüt olarak, tutturulacak temel vuruş tarzı ve savaşçılığı olarak üzerinde kapsamlı duruyoruz. Bunu başardığımız oranda partileşmenin ve halklaşmanın zaferinin kesin olacağını söyleyebiliriz.

O halde, en temel görevimizin partinin ezici militan ve çalışanlarının böyle bir ordulaşmayı yaratmaları olduğunu vurgulayalım. Ordulaşmaya büyük bir tutkuyla sarılıyoruz, ama doğru temelde... Vuruş tarzının keskinliği esastır, ama çok kapsamlı çabalarla, özellikle siyasileşmenin öncelik taşımasıyla bu böyledir.

Bu temelde, biz genelde bütün direniş şehitlerinin, sadece PKK'nin ve Kürdistan'ın değil, başta Türkiye olmak üzere, tüm ülkelerin direniş şehitleri anısına böyle bir on yılla karşılık vermeye çalıştık. Hiç şüphesiz bu on yılda bu büyük şehitlerin anısının etkisi vardır ve belki de belirleyicidir. Daha fazlasını da yapmak isterdik, ama bilinen nedenlerle gerçekleşen budur. Bundan sonra bizi daha da iddialı kılan bu gelişmelere dayanarak, geleceği çok daha güçlü kazanmaya çalışacağız. Bu olanaklarla bundan sonrasını daha güçlü kılmak mümkündür. Anılarından çıkartılması gereken en önemli sonuç, geçmişte düşülen zaafları, eksiklikleri tekrarlamamaktır. Böyle bir fırsat da yakalanmıştır. Bu iyi değerlendirilirse, geleceğin kazanılması daha da kesinleşir. Bu iddia büyüktür, çabası da büyük olacaktır.

Üzerimize düşeni, gerçekten çok mütevazıca ve bir emekçinin alçakgönüllülüğüyle yerine getirmeye çalıştık. Gerektiğinde büyük iddia, büyük çaba, büyük bilinç, karar büyüklüğü ve uygulama ustalığı da gösterilerek, görevlerin gerekleri yapılmaya çalışıldı. Bütün bu eleştirilere rağmen, PKK yapısında birleşenlerle, bundan sonra da yola devam etmek isteriz. Ama eleştirilerin gereklerinin yerine getirilmesinden de vazgeçmeyiz. Bunun kısa sürede olması hepimizin yararına olur, hepimizin başarı şansını artırır. Mutlaka bu temelde karşılık vermeliyiz.

Tüm dost güçlere de, PKK'yi bu temelde bir güç olarak değerlendirmeleri gerektiğini söylüyoruz. Özellikle birlikte kurtulmaya mahkum olduğumuz Türkiye halkı ve onun öncü güçleriyle birlikte, savaşımımızı bundan sonra doğru temellerde geliştirmeye de özen göstereceğiz. PKK pratiği kendini biraz kanıtlamıştır. Halklar için ne söylerse onu yapar. Buna Türkiye devrimciliği de, hiç olmazsa bundan sonra biraz karşılık verecek iyi bir yoldaş müttefik, olmazsa iyi bir dost müttefik olmayı bilmelidir. Her düzeyde ortaklaşa savaşım doğru bulduğumuz ve istediğimiz bir tarzdır. İnanıyoruz ki, bundan sonra Türkiye cephesinde de gelişmeler daha farklı ve istenilen doğrultuda olacaktır.

Çok yüksek değer biçtiğimiz Türkiye direniş şehitlerinin, en az kendi direniş şehitlerimiz kadar onların anısına da bağlayabileceğimiz çıkışımız, bu şehitlere de vereceğimiz en büyük karşılık; PKK'yi böyle savaşan öncü güç haline getirmektir. Dolayısıyla onların da anısına verilen söze bağlı kalındığı gibi, geçerlilik de kazandırılmıştır.

Bu temelde diyoruz ki: Bütün Türkiyeli ve Kürdistanlı direniş şehitlerinin anısı ölümsüzdür. Yine 14 Temmuz direniş kararlılığı, başarımızın temelidir. Bu temelde verdiğimiz söz, artık zaferi esas alan, ondan başka hiçbir gidişata şans vermeyen, halkımızın da artık bu dönemde mutlaka öncülüğünü doğru yaklaşımda isteyebileceği ve kabul edebileceği bir devrimciliğe yol almadır. Biz bundan sonra bu temelde yeni bir dönemeci yakalayabildiğimize eminiz.

Bu temelde de, bütün direniş şehitlerinin anısı, 14 Temmuz direniş kararlılığı zafere ulaşacaktır. Bu zaferin çalışma tarzı, bütün çalışmalarımıza yön verecek ve mutlaka başaracağız.

■■■

Rihê ku 14’ê Tîrmehê Digihîne 19‘ê Tîrmehê

Piştî ew qes tûndî û zilma li zindana Amedê, dema ku êdî îtîraf û xwe mikûr hatin li ser me ferz kirin, hemû heval gihêştibûn wê qanatê ku em çalakiyeke mezin bidin destpêkirin. Lê me digot, bila doz destpê bikin, em parastina partiyê li dadgehan de bikin, pişt re bikevin rojiya mirinê. Di vê navberê de Heval Mazlûm û Çaran çalakî pêkanîn. Her çiqas ji aliyê hestan ve me nikaribe van şahadet rabikirana jî, van çalakiyan peyameke vekirî da bû her kesî, divê êdî çalakiyên teqez bihatana kirin.

Muzaffer Ayata

Dîroka zindana Amedê tê zanîn, kêm be jî gelek aliyan ve hatiye ziman. Lê di vir de ez dixwazim keliyeke ji vê dîrokê vebibêjim û têkoşîna me ya 40 salan li ser kîjan pîvan û helwestan pêş ketiye binirxînim. Lewma heya ku em ew rihê 14’ê Tîrmehê û lehengên berxwedêr yên zindana Amedê fêm nekin, em berxwedanên Bakûrê Kurdistanê ku bi têkoşîna rêveberiyên cewherî gihêştine lûtkeyê û şoreşa Rojava ku îro hemû gelên Suriye û Rojhilata Navîn hembêz dike jî fêm nakin. Dê nirxandin û nêzikatiyên me yên têkoşînê jî seranser û lewaz bimînin.

Piştî ew qes tûndî û zilma li zindana Amedê, dema ku êdî îtîraf û xwe mikûr hatin li ser me ferz kirin, hemû heval gihêştibûn wê qanatê ku em çalakiyeke mezin bidin destpêkirin. Lê me digot, bila doz destpê bikin, em parastina partiyê li dadgehan de bikin, pişt re bikevin rojiya mirinê. Di vê navberê de Heval Mazlûm û Çaran çalakî pêkanîn. Her çiqas ji aliyê hestan ve me nikaribe van şahadet rabikirana jî, van çalakiyan peyameke vekirî da bû her kesî/ê; divê êdî çalakiyên teqez bihatana kirin. Jixwe dijmûn jî zêdetir bê perwa bibû. Bi tirsa ku ketiye nava dilê wan êrîş dikirin. Dizanîn ku dê teqînek çêbibe.

Li ser vê êdî me jî dadgeh, parastin hemû dan aliyekî, em firsetekî digerîn ku çalakiyê îlan bikin. Ew firsat di roja ku koma Rihayê derdiket dadgehê de derket. Berî wî jî heval Xeyrî ceribandinek kiribû. Lê nebibû. Heval Kemal biryarek girtibû. Digot, “Di vê zindanê de kesê ku berxwedanê bide destpêkirin, ne ezim. Lewra min ew mafê xwe winda kir.” Lewra rojiya mirinê ya ewil ku me di roja 43’an de berda, sekeftî nebû; ew yek jî heval Kemal hazm nekir. Ji bo wê digot, “ez nabim kesê yekemîn, lê kî destpê dike bila bike, ez kêsê dûyemîn in.” Êdî bi awayekî xwezayî çavê her kesî li heval Xeyrî bû.

Li hemberî heval Xeyrî wan bi rêz tevdigerin

Komeke pir biçûk, agahiya xwe bi çalakiyê hebû, lê gelek kes di bendewariyê de bûn û dizanîn ku dê çalakiyek pêk were. Şêwazê çalakiyê jî her kesî tahmîn dikir, lewra tenê tiştek li ser te ferz dikirin; ew jî mirin bû. Tenê giyaneke te di destê te de maye, li ser wê jî îşkence dikin, dixwezin bi wê, te bêxin. Lê ger tu dixwazê bi rûmetî navê xwe dîrokê re bihêlê, divê tu wê giyanê jî biavêjê ser wan; tu bibêjê, “vaye ji were beden, lê rihê min yê min e.” Li ser vê esasê em hatin roja 14’ê Tîrmehê.

Roja dadgehê, yekî îtîrafçi rabû û axifî; li hemberî wî heval Xeyrî destê xwe rakir ku biaxife, lê dadger nehilişt biaxife. Heval Xeyrî jî israr nekir. Lê dadgeran jî êdî em nas dikirin. Üslûp û nêzikatiyên me dizanîn. Jixwe di dosyayên me de tonek agahî hebûn. Ji bo vê yekê li hemberî heval Xeyrî wan bi rêz tevdigerin. Aliyê din ve nerehetbûnek jî hebû. Ew ditirsîn.

Bi vî awayî dadgehê dû seatan berdewam kir. Ew şexsê îtîrafçî dîsa rabû axifî, li ser vê yekê heval Xeyrî dîsa destê xwe rakir, dadger mezî kir ku dîmenekî xweş dernakeve mafê axaftinê da heval Xeyrî. Heval Xeyrî çû kûrsî. Jixwe ew salona dadgehê ji bo doza PKK, bi taybetî çêkiribûn. Hejmara me pensid hevalî zêdetir bû. Lê wê rojê tenê koma Rihayê derxistibûn dadgehê. Ji bo wê salon mezin bû. Gelek kes tê de hebûn.

Heval Xeyrî li kûrsî got; “Rewşa zindanê ne baş e, hûn jî dizanin, me pir caran anî ziman jî. Mirovan jiyana xwe dest da, cenaze derketin; lê guhertinek nabe. Em ji bo dozeke li vir tên dadgeh kirin, lê hûn firsenda ku em xwe biparêzin jî nadin me. Li vir em nikarin fikrên xwe û doza xwe biparêzin. Ji aliyekî ve ew şert û mercên xirab yên zindanê hene, ji aliyekî ve jî ew mafê me yê parastinê jî destê me hatiye girtin. Di vê zemînê de tu mahneya jiyankirina me jî namîne. Ji bo vê bi armanca protesto kirina vê rewşê, ez dest bi rojiya mirinê dikim.”

Wisa kin axifî û rewş diyar kir, jixwe zimanê heval Xeyrî pir xwezayî bû. Mirov fêm nedikir ku axaftineke birdozî ji mirov re dike, pir xwezayî bû û pratîk zekaya wî jî pir pêş ketibû. Serê wî, li ser rêxistin û hevalan bû. Mesela di zindanê de tiştê ku herî zêde zora wî diçû; digot, “me ji zarokên vî welatî, yên herî baş kom kirin û tevlî vê têkoşînê kirin, lê niha ber çavên me îşkence dîbînin û em jî nikarin tiştekî bikin.” Ew pê re pir giran dihat. Ne ji bo xwe, lê ji bo hevalan ber xwe diket.

Piştî ku heval Xeyrî wisa ew axaftina kûrt kir, jixwe her tişt hat fêmkirin. Hakîm ket navberê, got “em ê weke şandeya dadgehê ji berpirsyarên zindanê re binivisînin, da ku şert û mercên zindanê baş bikin ku hûn jî bikaribin xwe biparêzin, lê nekeve rojiya mirinê.” Heval Xeyrî got, “ger hûn wê bikin, şert û merc baş bibin, ez ê li ser navê hevalan kefxweş bibim, lê baweriya min bi we tûne ye.”

Got, “ez biryara xwe naguherînim û ez ê bikevim rojiya mirinê. Her wiha ez dixwazim çend tiştên din jî lê zêde bikim, lewra careke din fersenda axaftinê dest min nakeve. Li gorî dîtin û zanebûna min, yên ku dixwazin li hemberî dagirkeriya Tirkiye têkoşînê bimeşînin, divê bi şerê çekdarî yê gel têkoşînê bimeşînin.”

Tabî heval Xeyrî hevalekî kûr bû, tenê wisa propagandayeke seranser nedikir. Ciwan bû û qapasîteyeke wî ya aqil hebû. Wehşet û terora dewletê jî dît, hê tevger jî lewaz e, gel bêxwedî maye, hevalên din hemû derketine dervayî welat. Ji bo vê yekê, li gorî nêrîna wî divê li hemberî vê rewşê bibe bersiv, lê çareyek tûne. Lewma dike bikeve çalakiyê û bimre, ji bo vê xwe kêm dibîne. Dibêje, “divê me zêdetir bikira, lê em nikarin.” Wisa difikire.

Tiştê ku li wir dihat jiyankirin û derbasî dîrokê dibû, ne tiştekî hêsan bû

Ji bo wê, hevalê Xeyrî got “ger ez bimrim; li ser qebra min, bila ji gelê xwe re deyndar çû, bê nivîsandin.” Bêyî canê xwe tiştekî ku bide nemaye. Di dema herî qrîtîk ku tû kes nikare bike de, wê dike; lê hê jî xwe deyndar dibîne.

Piştî vê axaftinê, heval Xeyrî çû û cihê xwe rûnişt. Lê atmosfera dadgehê hat guhertin. Demeke kin bû, lê hemû heval weke ku dengê dîrokê guhdarî bikin, guh didanê. Leşker li wir in, nûnerên dewletê li wir in, lê êdî kes guh nade wan. Weke ku cîhan sekiniye û hemû malûqat ketine secdeyê. Rewşek wisa manewî çêbûbû. Lewra her kesî dizanî ku pêwîste derketineke wisa çêbe. Hem pêwistiyeke dîrokî bû, hem jî manewiyeteke giran bû.

Li wir ji aliyekî ve dengê dewletê yê ‘mezin’ û hemû ‘pîroziyên’ wê hebûn. Ji aliyê din ve dengê kesekî ku tiştek nedihat hesibandin; lê dengê hemû mirovahiyê bû, dengê hemû berxwedanên dîrokî bû dihat. Bindestên cîhanê serî radikirin û digotin: “Em jî hene, ew dîroka we ne dîrokeke ebedî ye.”

Di şexsê dadger de, sankî ew hêza îlahî ya dewletê dihelî û tûne dibû. Lê aliyê mirovahiyê mezin dibû, dengê wan bilind dibû. Di wê keliyê de, tu van tiştan hemûyan dikarê hîs bikê. Bêguman tu kes nikare wan hêstan bê kêmasî bîne ziman. Tiştê ku li wir dihat jiyankirin û derbasî dîrokê dibû, ne tiştekî hêsan bû. Jixwe di demên pêş de hinek hat fêm kirin. Vê kêliyê hemû dîroka PKK’ê, hemû dîroka Kurd û Tirkan tesîr kir. Îro jî bi awayekî din berdewam dike. Ew rih piştre li çiyayên Kurdistanê û hemû bajar û çar parçeyên Kurdistanê belav bû.

Piştre heval Kemal destê xwe rakir. Dadger got, “Kemal, tuyê bibêji çi? Dê tu jî bibêje.” Di dengê wî de êdî radestbûneke xwe dida der. Tewizî bûn, nedikarîn êdî mûdaxaleyekê bikin. Heval Kemal li cihê xwe de dest bi axaftinê kir, ne çû kûrsiyê. Got: “Ez zêde neaxifim, ez tevlî hemû gotinên heval Xeyrî dibim, ez beşdarî rojiya mirinê jî dibim. Lê divê ez tiştekî jî lê zêde bikim, divê di serî de em bimirana.” Wî jî bi kûrtasî wisa got.

Tabî heval Kemal gotibû, ez ê bibim kesê dûyemîn. Ji bo wê riya heval Xeyrî dipa, piştre axifî. Ji ber ku Çaran xwe şewitandibû, digot, “divê di serî de em bimirana.” Mîlîtaniyeke wî wisa hebû, her aliyê ve pêşeng bû, di jiyanê de her bi moral bû, bi coş bû. Li gorî wî divê di mirinê de jî pêşengtî bikira. Ji ber vê şehadeta hevalan pê re giran hat, hezim nekir.

Piştre heval Elî Çîçek destê xwe rakir. Hevalê herî ciwan ew bû, ez ne şaş bim ketibû bîst dûdûyan. Jixwe benda mafdayina dadger nesekinî û çû kûrsiyê. Got, “heya niha PKK’ê xeta berxwedanê da pêşiya me, ew fêrî me kir, lê em layiq nebûn. Îro pê ve jî, ez naxwezim zêdetir sûcdar bibim, êz ê wê xetê temsîl bikim û tevlî rojiya mirinê bibim.” Yanî weke ku rexnedayina xwe bide, diaxifî. Çalakiyên kiribûn jî girtin ser xwe, da ku kesî din ji ber wê ciza negre. Pişt re çû cihê xwe rûnişt. Pişt re Fuat, Bedredîn û Elî Kiliç tevlê bûn. Tabî ew heval êdî di cihê xwe de rabûn û tevlêbûna xwe eşkere kirin. Bi giştî şeş kesan, got ez dest bi rojiya mirinê dikim.

Tabî bi vî awayî dadgeh qediya, her kes di cihê xwe de pûç bibû, leşkeran nedizanî çi bikin. Encamê de neçar man ku, me kelepçe bikin û derxin. Em bêdeng anîn zindanê, qet dest me nadin, bêdeng in. Em hatin ku, zebaniyê girtîgeha Amedê Esat Oktay li benda me ye. Çû cem heval Kemal û got, “patron, divê vê dorê jî weke berê nebe.” Rojiya mirinê ya çil û sê rojan qest kir. Yanî got, divê vê dorê hûn bimrin, an na weke berê be ez qebûl nakim. Gotinên wî dihatin vê mahneyê. Heval Kemal jî got, “qet merap neke, vê dorê dê wisa nabe.” Mezî kir ku heval, bersivên tûnd didinê, dev ji me berda û çû.

“Em ser ketin, em bi şeş kesan ser ketin”

Dema ku em çûn hûcreyê, ji bo ku agahî bide heval Karasu; heval Xeyrî hesinên hûcreyê xist û gazî heval Karsasu kir. Dema ku dît heval Karasu wî guhdar dike got, “em ser ketin Karasu, em ser ketin, em bi şeş kesan ser ketin.” Sankî êdî barek li ser xwe diavit. Yanî îlana çalakiyê hatibû kirin, an na bê dadgehê tû cihên din, me nedikarî dengê xwe bidin bihîstin. Lewra em di hûcreyan de bûn û têkiliya me tû kesî re tûne bû. Lê wê demê hemû zindanê û derva çalakî hatibû bihîstin.

Sibê hevalên ku ketine rojiya mirinê birin hûcreyên ditîr, wê rojê heval Fuat Qav û Akîf Yilmaz jî tevlê çalakiyê bûn, lewra ew nehatibûn dadgehê. Heval Karasu got, “ez ê jî bêm, lê heval Xeyrî got, ‘ecele nekin, bila hinek navber bikevê.” Jixwe piştî çend rojan ew jî çû. Piştre hinekên din tevlê bûn. Lê pergala zindanê nedihat guhertin; li koxuşa 35’emîn de, cihê ku em lê dimînin hinek tişt sist kirin, lê cihên din yên zindanê her tiştî berdewam dikir.

Em jî li benda dadgehan bûn ku li wir tevlêbûna xwe îlan bikin, lê êdî em nederxistin dadgehan jî. Êdî bi derengî be jî, em jî tevlêbûn û çûn gel hevalan. Kesî, tû kesî re tiştek nedigot, lewra berpirsyarî pir mezin bû. Divê her hevalekî bi xwe biryar bigirta, bi vîna xwe tevlê bibûya. Lewra dibe ku encamên cûda jî derbixista. Mesela Elî Kiliç ket, nikarî heya dawiyê bibe; ew derxistin hoperloyê û propagandaya reşkirinê hemberî me dan meşandin. Kirin rewşeke xirab. Ji bo vê her kesî bi serê xwe û bi îradeya xwe biryar digirt.

Dema ku em jî çûn gel wan, hevalê Kemal got: “Me bi şeş kesan destpêkir, em îro bûn şanzdeh û sibê em ê bibin milyon.” Bi vî rengî coşa wî her zêde bû. Her wiha me agahiyên di destê xwe de didan wan, navberekê gardiyanekî got, “di navbera xwe de neaxifin”. Heval Kemal got, “êdî em azad in, kes nikare me bêdeng bike.” Yanî di wan hûcreyan de tenê me dikarî, em biaxifin;

lê heval Kemal ew yek weke azadiyeke mezin dîdît. Ji ber ku ew pir bi kelecenî bû, her tişt pozîtîf digirt dest.

Jixwe berê jî dû caran hatibû girtin û fîrar kiribû. Digot, “ez ê ji vê zindanê jî derkevim, li ser linga ne be jî, ez ê bi awayekî derkevim.” Heval hemû wisa bi kelecanî bûn; hinekan helbest dixwendin, hinekan sohbet dikir, hinekan stran digotin. Cihê ku em lê, qatê jor pir av nedikişand. Av baş nediçû wir. Ji bo wê heval Fuat û Kemal zû ketin. Jixwe mirov cihekî wisa nikare bisekine jî, her cih tijî mişk e. Bi zanebûn xwarinê datînin ber deriyan. Ava wan jî naye vexwarin. Lê tû kesî jî gilî û gazinc nedikirin.

Li Tirkiye, li hemberî generalan û dewletê, tû kesî nedikarî serî rabikira. Lê li zindana Amedê îsyanek teqiya û hê jî berdewam dike. 12’ê Îlonê vala derket. Hemû zindan hatin merheleyeke din; gotin “ew hevalên ku pêşeng û zanebûn, jiyana xwe dan ku li zindanan îşkence bisekine, lê em bêdeng temaşe dikin, dê heya kû ew rewş berdewam bike?” Yanî dîtin ku, di wan şertan de jî, mirov dikare ber xwe bide û rihê xwe teslîmî dijmin neke.

Herî dawî heval Kemal çavê xwe winda kir. Dema ku heval Kemal birin nexweşxanê, gazî me kir û got “min dibin.” Piştre Fuat û Xeyrî birin. Jixwe doşek jî nedabûn heval Xeyrî, li ser ew kevirê hişk radiza. Wî jî qet dûjmûn nexwest, li ser wan keviran hestiyên mirov ji canê mirov re diçin. Dema ku ew birin, heval Xeyrî got, “hemû girtîgeh neketiye çalakiyê, ji bo vê dibe ku ji bo hemû girtîgehê tiştekî nekin, tenê ji bo hûcreyan, an jî koxûşa 35’an dibe ku hin tiştan sist bikin. Lê got, ‘ger piştî me îşkence bidin sekinandin û mafê parastinê bidin, hûn dikarin dev ji çalakiyê berdin.” Lewra bawer kiribûn ku, tenê piştî mirina wan dijmûn dikare were rewşa hevkirinê.

Rih û helwesta têkoşeran yek e

Piştî çend rojan gazî me kirin û gotin, em ê şertên dev jê berdanê nîqaş bikin. Heval Karasu re jî, heval Xeyrî ew gotin gotibûn; dema ku di hemû girtîgehê de îşkence rakirin û mafê parastinê jî serbest kirin, me biryara dev jê berdanê girt. Tabî wê demê em fêr bûn ku heval Kemal, Xeyrî, Elî û Akîf şehîd ketine. Heval Karasu û Fuat wan jî di navberê de bûn, hê ne diyar bû ku, wê rizgar bibin, an na. Dawiyê de me dev ji çalakiyê berda.

Piştî hefteyekî em anîn girtîgehê; dema em hatin girtîgehê me dît ku Esat Oktay tûne, ew ji wir biribûn. Nîşaneya herî ber bi çav ya guhertinê ew bû. Lewra ew parçeyê planeke bû, xetek temsîl dikir. Bi îşkence û zilmê radestgirtin ferz dikir. Lê çûyina wî îflasa wê konevaniyê bû. Êdî îşkence û îtîraf dabûn sekinandin. Pergala zindanê hatibû guhertin.

Li Tirkiye, li hemberî generalan û dewletê, tû kesî nedikarî serî rabikira. Lê li zindana Amedê îsyanek teqiya û hê jî berdewam dike. 12’ê Îlonê vala derket. Hemû zindan hatin merheleyeke din; gotin “ew hevalên ku pêşeng û zanebûn, jiyana xwe dan ku li zindanan îşkence bisekine, lê em bêdeng temaşe dikin, dê heya kû ew rewş berdewam bike?” Yanî dîtin ku, di wan şertan de jî, mirov dikare ber xwe bide û rihê xwe teslîmî dijmûn neke. Yanî vê çalakiyê û wan şehadetan her kes hejand. Dûjmûn jî dît ku her kes ne qûl e, her kes ji wan re serî natewîne.

Her wiha encamên vê kêliya ji dîroka agir, hê jî tên nîqaş kirin û dê werin nîqaşkirin jî. Jixwe asta têkoşîna PKK’ê ku îro gihêştiye û berhemên ku dide encamên herî şênber in. Her ku diçe jî, dîrok me zêdetir nêzî heqîqeta 14’ê Tîrmehê dike û zêdetir me dide fêmkirin. Lewma li wê derê rihekî berxwedanê çêbû, wan hevalan bingeheke têkoşînê li Kurdistanê ava kirin. Li ser wê esasê li çiyayên Kurdistanê gerîlatî pêş ket û li çar aliyê Kurdistanê belav bû. Berxwedanên rêveberiya cewherî ku vê zivistanê li Bakûrê Kurdistanê pêş ketin û kêliyên lehengtiyê ku di şoreşa Rojava de tên jiyankirin jî lûtkeya wê berxwedanê nîşanî me didin. Rih û helwesta têkoşeran yek e. Dibe ku cih û dem cuda be, lê fedaîtî û lehengtiya ku îro di çeperên têkoşîna ku li çar parçeyên Kurdistanê pêş dikeve çavkaniya xwe ji rihê 14’ê Tîrmehê digre.

Di dema donzdehê îlonê de, li hemû Tirkiye û Kurdîstanê; bi taybetî jî li zindana Amedê, dixwestin dengê îxanetê belav bibe, lê tam dijberî wê bû. Her tişt wisa eşkere, di nava gel de dikirin ku tirs û zilim di nava gel de belav bibe. Da ku radest bibin.

Lê çalakiya 14’ê Tîrmehê ku çar lehengên gelan tê de canê xwe dan, gelek encamên cûda bi xwe re derxistin. Encameke herî girîng ya vê çalakiyê jî, xeta berxwedanê ya PKK û qarekterê mîlîtaniya wê derxist holê. Van hevalan bi Serokatî re destpêkirin, bi bawerî bûn, ew rih û zanebûn ji wir girtin. Lê fikrên PKK’ê hê angaşt bûn, bi temamî derbasî jiyanê nebibûn. Di zindana Amedê de, ew bi rih û can bû. PKK’ê qarekterê mîlîtaniya xwe derxist holê. Li hemberî îxanet, radestbûn û dijmirovahiyê, da diyarkirin ku çi di destê mirov de hebe mirov dikare feda bike.

Şahadeta van hevalan, hem bû sedem ku li Kurdîstanê têkoşîneke pir xurt destpê bike, hem jî rih da vê têkoşînê. Diyar bû ku mirov bi vîna xwe, tenê bi giyana xwe jî dikare li hemberî faşîzm û dagirkeriyê têkoşîn bike. Wisa be çima mirovên li derva, bi çekên di destê xwe de nikaribin, têkoşîn bidin. Îspat bû ku di şert û mercên herî xirab de jî nûnertiya mîlîtaniyê kirin, gengaz e. Di zindana Amedê de pevçûneke wisa hebû ku; aliyek yê zaliman bû, aliyek jî yê bindestan bû; aliyekî dixwest Kurdan ji dîrokê sîl bikin, hinekan jî dixwest wan zindî bikin. Ji bo wê pevçûneke ew qes dijwar bû û tenê bi mirinê çareser dibû. Di dest de tiştek tûne, tazî ye; lê bi giyana xwe diçe ser dijmûn. Giyana xwe her roj, her kelî dihelîne û diçe ser mirinê. Mirina herî zor ew e.

Li gorî rihê 14’ê Tîrmehê şoreş li Rojava çêbû

Ger em dixwazin îro fêm bikin, divê em dema girtîgeha Amedê mezî bikin. Em şoreşa Rojava ku 6 sal li pêy xwe hiştine binêrin. Hezaran mirov ji Bakur, ji nava refên gerîla çûn û tevlî berxwedana Kobanê û dewerên din yên Rojava bûn. Gelek heval jî şehîd ketin, jixwe dizanin ku dê şehîd jî bibin. Di vir de menfeateke wan ya şexsî tûne bû. Li gorî rihê 14’ê Tîrmehê şoreş li Rojava çêbû. Rast e, berê jî li Rojava Serokatî hinek amadekirî kiribûn; lê bi vê zîhniyet, psîkolojî û rihî tevgeriya bû. Ew rih ne li wir bûya, rihê 14’ê Tîrmehê li Kurdîstanê negihêştibûya lûtkeyê, gengaz bû ku tenê serê xwe civaka me ya Rojava şoreşê bike, parastina xwe rêxistin bike û qantonan ava bike?

Nedikarî, tiştê ku herî baş mirov bibîne, li ser esasê alîkariya parçeyên din tevgerînek hebû. Lê dema ku firsanda dîrokî derket, di 19’ê tîrmehê de cara ewil li cihekî weke Sûriye, vîna Kurdan ya şoreşger derket holê. Dewletên navnetewî û Tirkan dixwestin Kurdan bikin dûvikeke mûxalefetê, dewleta Sûriyê jî dixwest bike leşkerê xwe. Ger ew vîna şoreşgerî derneketibûya, dê Kurd li holê bimana. Lê me got riyeke din heye; riya xwe rêvebirinê, riya bi vîna xwe tevgerînê. Riya pergala Serokatî yê bû. Fermana 14’ê Tîrmehê bû. Li ser vê esasê, di kilavûziya Serokatî û di pêşengiya lehengên xwe de, xweseriya xwe îlan kirin. Heya îro jî ew berdewam dike.

Dibe ku me tam hîs nekiribe, fêm jî nekiribe; lê ji her alî ve şoreşek e. Cara ewil li Rojhilata Navîn, li ser navê Kurdan û bi fikrên Serokatiyê îlankirin, avakirin û parastina pergaleke derketiye. Li hemberî vê vînê, hêzeke weke DAIŞ’ê bi çek kirin û şandin ser gelê me; lê rûxmî ku tû dewlet nikarin pê re şer bikin, em şer dikin. Ew qes hêz û îmkanên me yên madî jî tûne bûn. Em tenê bi rihê hevaltiyê û fedaîtiyê tevgerîn. Dibe ku kêmasiyên me yên tektîkî jî çêbibin, lê bi awayekî stratejîk heya niha ew xet ser ketiye. Ew xet, bû bingeha demokrasiya Sûriyê giştî; li Rojhilata Navîn bû modeleke alternatîf. Her reng û çand dikarin xwe rêxistin bikin.

Îro li Rojava jî tiştê ku em ji xwe re esas bigrin, rihê Kemal û Xeyrî wan e

Vê şoreşê ronahî û şibakeyeke nû ji Rojhilata Navîn re vekir. Çawa 14’ê Tîrmehê, di wê taritiyê de bû hêviyek û ûfûkeke nû ji me re vekir; îro jî li Rojhilata Navîn, di nava vê aloziyê de bi sedhezaran mirov tên kûştin, gel ji bin lingê deshilatdaran de diçin, xeta PKK li hemberî vê wehşetê alternetîfa yekane ye, ew jî ûfûka îro ye. Bi vî awayî em gihêştin şoreşa 19’ê Tîrmehê. Divê ew rihê ku 14’ê tîrmehê digihîne 19’ê Tîrmehê em bibînin.

Serokatî cîhan û Rojhilata Navîn çiqas baş nas kiriye û tehlîl kiriye; ji bo Kurdan pergaleke çiqas rast daniye holê, piştrast bû.

Ya rast di siyaseta rojane ye Rojhilata Navîn de, em kêm û dereng jî dimînin. Ji bo vê Serokatî me rexne dike, dibêje îradeya we kêm e. Di qapan û taritiya girtîgeha Amedê de, îradeya berxwedanê derdikeve û diçin mirinê; lê îro li Rojhilata Navîn ew qes derfet hene, em bi kar naynin. Ji ber vê Serokatî dibêje, “Hûn dîrokê rast naxwînin. Hûn ji KDP destûr dixwazin.” Lê tevgereke ku xwedî xeteke wisa fedaî ye, mineta wî ji dewletan re nîne, ji aliyê aborî ve tu kesî ve ne girêdayî ye. Yanî ji her alî ve, serbest e; lewra bi îmkanên gel têdikoşe. Ji bo wê xeta me ya gerîlatiyê, weke întîharwarî dinirxîne. Lê dema ku heval Xeyrî wan dinirxîne, dibêje, “PKK ew e.” Dibêje, “ew PKK temsîl dikin.”

Di çalakiya 14’ê Tîrmehê de encam heye. Ew berxwedan pêl bi pêl mezin bû, belav bû. Heya niha jî hemû hevalên di zindanê de wî şêwazî esas digrin. Di her serdem û pêvajoyê de Serokatî vê xetê, vî rihî dest nîşan dike. Ew rih û ew dîrok ya me ye. Zindî ye, ne demeke ku derbas bûye, tiştekî ku hatiye jiyankirin e. Divê em xwe tê de bibînin, xwe jê qût nekin, em di nav de ne, em hê jiyan dikin. Divê em vî rihî ji xwe re bikin mal û encaman jê derxin. PKK’ê vê çiqas bikaribe bike aîdî xwe; dikare bike aîdî gel jî. Kadrotî û mîlîtantî ji van prensîban re derbas dibe.

Têkoşîna me ew sê nifş in berdewam dike. Bi ciwanan destpêtkir, bi ciwanan berdewam dike. Jixwe şoreş karê ciwanan e. Bi vî awayî tevgereke ku li hêrêmeke weke Rojhilata Navîn xwe biparêze, li ser lingê xwe bisekine, ew mûcîzeyek e. Ew bi qûveteke îlahî derneket holê; bi vîna hevalên weke Kemal, Xeyrî wan derket holê. Kevneşopiyek, ekolek li Kurdîstanê derxistin holê. Berdela wê pir giran bû, lê pir mirovî bû, li gorî rastî û pêwîstiya vî gelî bû.

Ger îro jî, em bikaribin xwe baş tê de bibînin; Kûrbûna me ya mesûliyetê weke ya hevalê Xeyrî be; coş û kelecaniya me weke ya heval Kemal be; zimanê me weke yê heval Mazlûm zelal û rast be; em van taybetmendiyan hemûyan bînin gel hev, ne gengaze ku li Rojhilata Navîn kesek bikaribe pêşiya me bigre. Kesekî ku me bide sekinandin tûne, wan rojan nikaribûn, îro qet nikarin. Ger em bikarin xwe bawer bin û bikarin xwe çêkin… Lewra em kevneşopiyeke temsîl dikin, em erzan nehatin vê rojê.

Îro li Rojava jî tiştê ku em ji xwe re esas bigrin, rihê Kemal û Xeyrî wan e. Wisa be dê gel zêdetir me ji xwe bibîne, zêdetir me hez bike û zêdetir tevlî me bibe. Bi ew rihê têkoşînê em dikarin li hemberî her cure dagirker û çeteyên wan şer bikin. Em dikarin pengavên Minbiç û Raqa ku berdewam dikin jî ser bixin û gelê Rojavayê Kurdistan, gelê hemû Suriye biparêzin. Di şexsê şoreşa Rojava de, em bi ew rihê 14’ê Tîrmehê û bi felsefeya Serokatî dikarin li Rojhilata Navîn pergal û jiyaneke azad biafrînin û şoreşa 19’ê Tîrmehê bi serkeftinê tacîdar bikin.

Îro û pê ve jî her çiqas em tam nikaribin wan hevalan temsîl bikin jî; dê hewldan û lêgerînên me yên şopandina riya wan zêdetir bibin. Lewra riya rast wan nîşanî me daye, riyeke din tûne. Em careke din mînet û rêza xwe li hemberî wan tînin ziman. Em soza serkeftinê didin wan.

■■■

Kadın mücadelesinde eşbaşkanlık sistemi ve yerel yönetimler

Kadının kendisini etkili kılmadığı toplumsal sistemler kalıcı sistemler olamaz ve yaygınlık taşıyamazlar. Bunun tersine kadının sahiplenerek geliştirdiği sistemler, süreçler kültürleşme özelliği taşıyarak tarihte ve bulunduğu mekanlarda yayılır, etkili olur. Bunun tarihsel ve güncel olarak sayısız örnekleri olduğu bilinmektedir. Bu durum en yoğun olarak Kürt toplumsallığında yaşanmaktadır. Kürt toplumsallığında kadının yeri ve rolü başattır.

Hêlîn Ümit

Kürdistan gerçekliğinde toplumsal değişim ve dönüşümü yaratacak doğru yöntemleri bulmak her şeyden önce tarihsel toplumun doğruya yakın değerlendirilmesinden geçiyor. Kadın varlığı ve mücadelesinin güncel olarak yerellerde ne kadar değişim yarattığını analiz ederken de toplumsal gerçeklik içinde yer alan olguların gelişim diyalektiği içindeki yerlerini doğru tespit etmek önemli oluyor. Bu nedenle kadın varlığı ve mücadelesinin önemine kısaca değinmek ulaştığımız ya da ulaşmak istediğimiz hedefleri ele alırken bizi daha objektif sonuçlara götürecektir.

Kürt gerçekliği evrensellik içerisinde tekil, kendine has özellikler taşısa da daha çok evrensel karakteri ile öne çıkıyor. Kısaca hatırlayacak olursak; bu özelliğini tarihin ilklerinden günümüze kadar kendini oluşturan otantik halk olma özelliğinden alıyor. Toplumsal kültürü ilk yaratan halk olarak Kürtler, günümüzde tüm tarihçilerin ortaklaştığı ilk insanlık devrimini de gerçekleştiren toplum olma saygınlığını taşıyor. Bu özelliği sadece kendisini değil tüm dünya insanlığının gelişimini etkileyen bir süreci yaşadığını ve ontolojik olarak bu karakterini günümüzde de barındıran bir toplum olduğunu gösteriyor. Bu noktada gerçekleşen ilk devrimin bir kadın devrimi olması, insanlığı yaratan ve yaşatan tüm ilkleri açığa çıkarması, Kürt toplumsal yapısı içerisinde de kadın gerçekliğinin değişimin merkezinde yer almasını açıklamaktadır. Tüm toplumlar kadın eksenlidir demek yerinde bir tanımlamadır. Kadınsız toplumu olamayacağı gibi toplumu yaratan, geliştiren, ayakta tutanın kadın gücü olduğu tartışmasız bir gerçektir. Ancak tarihsel süreç içerisinde toplumsal gelişmelere baktığımızda toplumsal olarak gelişim tek yönlü olmamıştır. Çeşitli biçim ve ilişki diyalektiği içinde varlık bulduğu göz ardı edilmemelidir. Erkek egemenliğinin baskın olduğu ve kadının rolünün coğrafik ve ekonomik nedenlerle ötelendiği, geriletildiği ya da atıl bir şekilde biçimlendiği toplumlar da vardır. Ve bu toplumlar tarım ve köy devrimi olarak tarihe geçen kadın devrimini yaratanlar değildir. Öyle olmadığı için ise evrensel tarihi etkileyememişler, insanlığın yaşam kültürünü şekillendiren bir süreci açığa çıkaramamışlardır. Kürt gerçekliğinde kadın duruşu ise sadece Kürt toplumsal yapısını günümüze taşımakla kalmamış evrensel kültüre damgasını vurmuştur.

Kadının kendisini etkili kılmadığı toplumsal sistemler kalıcı olamaz

Bu en uzun süreli toplumsal gelişim sürecine gönderme yapma nedenimiz kadın varlığı ve mücadelesinin toplumsal değişim sürecindeki yerini temellendirmek içindir. Kısacası, kadının kendisini etkili kılmadığı toplumsal sistemler kalıcı sistemler olamaz ve yaygınlık taşıyamazlar. Bunun tersine kadının sahiplenerek geliştirdiği sistemler, süreçler kültürleşme özelliği taşıyarak tarihte ve bulunduğu mekanlarda yayılır, etkili olur. Bunun tarihsel ve güncel olarak sayısız örnekleri vardır. Bu durumu en yoğun yaşayan toplum ise Kürtlerdir. Kürt toplumsallığında kadının yeri ve rolü başattır. Bunun içindir ki içinde bulunduğumuz yüzyılda Kürt Özgürlük Mücadelesi içerisinde kadının yeri ve rolü başat özellik kazandıkça toplumsal devrim kültürleşmiş, yaygınlaşmış, toplumsal hareket olma özelliğini bu şekilde kazanmıştır.

Yerel yönetimlerde kadın varlığı ve mücadelesinin yarattığı toplumsal değişimi değerlendirirken de aynı tarihsel perspektiften bakmalıyız. Kürdistan Özgürlük Mücadelesi'nin Kürt toplumunda görünür kıldığı bu hakikatin, mücadelenin her alanında öz gücüne, öz iradesine ve bu anlamda öz örgütlülüğüne dayalı kadın toplumsallığını açığa çıkardığı açıktır. Yerel yönetimlerde kadın gerçekliğinin başat hale gelmiş olmasının her şeyden önce kırk yılı aşkın bir süredir özgürlük mücadelesi içerisinde kadının kendisini yeniden tanımlamasıyla bağlantılı olduğunu söylemek gerekir. Toplumsal kültürü yaratan ve yaşatan güç olarak kadının erkek egemenlikli sistemin saldırıları altında aşırı bir zorlanmayı yaşadığı, dağılmakla yüz yüze kalan Kürt toplumsal yapısında kadın gerçekliğinin de tanınmaz hale getirildiği, adeta bir soy sürdürme aracı derekesine indirildiği göz önüne getirilirse ne demek istediğimiz belki daha iyi anlaşılır.

Kadın gerçekliğinde kendi özüne dönük oluşturulan yabancılaşma, kadının erkeğe yabancılaşması, ilişkilerin tamamlayıcı değil sömürücü karakterde gelişiyor olması, iktidar kültürünün öncelikle kadınla ilişki içinde sınanan bir duruma gelmiş olması ve dahası bunun kapitalist sistemle birlikte tecavüz kültürü olarak dönüşüm geçirmesi özgürlük sorununun asıl olarak kadının özgürlük mücadelesi şeklinde gelişmesini gerekli kılmıştır. Bu temelde adına 'yaşam' denilse de mevcut durumun yaşam dışılık olarak tanımlandığı ve nasıl yaşamalıya cevap arandığı yoğun, acısı çok, kahramanı, sevdalısı, ihaneti bol bir mücadele yaşanmıştır.

Bu mücadele kaybedilen kadının kendisini bulma mücadelesidir. Bu anlamda güncel siyasete yansımasını bugün oldukça etkili bir şekilde gerçekleştiren kadın duruşunun arka planında da böylesi bir mücadele, kıyasıya savaş durumu vardır. Önder Apo, kendisiyle ilgili özel savaş haberleri yapan Türk medyası için şunu belirtmişti: "Diyorlar ki, Apo kadınla şöyle yaşıyor, böyle yaşıyor. Siz de nasıl yaşadığımı görüyorsunuz. Bir gün size Apo kadınla nasıl yaşadı diye sorulduğunda, ne yaşaması, savaşıyor dersiniz" demişti. Önder Apo'nun, kendini erkeğin bir gölgesi haline getirerek uydusu olan, duygu ve düşüncelerini erkek sistemine göre kuran kadına olan öfkesi, bunu çirkinlik kaynağı olarak belirleyen tespitleri ve özgür kadın arayışı, kadının kendi iç mücadelesine dönüşmüştür. Bu gün birçok çevre kadın ve Önderlik ilişkisindeki bu bağlantıyı algılayamamaktadır.

Önder Apo'nun kadın özgürlüğüne olan tutkusu, özgür kadın arayışı ve özgür kadın için verdiği kavga Kürt kadınının da kendisine yönelmesini, sorgulamasını, güzellik ve çirkinliği ayırt etmesini yani kendisi olmasını sağlamıştır. Eğer böyle olmasaydı erkek egemenlikli, iktidar ve devlet odaklı sistem gerçekliği içinde farklılığını ortaya koyamazdı. Toplum için bir umut ve gurur kaynağı haline dönüşemezdi. Ancak var olanın bir tekrarını yapabilirdi ki, taklit ve benzeşme içerisinde silik, etkisiz, uydu olabilirdi.

Güncel olarak dünyayı kadınların yöneteceği söylenmektedir. İngiltere'de, Almanya'da ve en son Amerikan seçimlerinde kadınların başa geçeceği ifade edilmektedir. Ancak kadının varlık sorunu bunun ötesinde bir özellik taşıdığı için geçmişte dünyayı daha adil, kadınca bir dünyaya çevirmeyen bu gelişmelerin şimdide benzer bir sonucu açığa çıkarmayacağı aşikârdır. Erkek egemen zihniyete göre olunca iş başında duran bu kesimlere nazaran Kürt kadını kendisi oldukça güçlenmekte ve toplumsal değişimi farklı bir mecrada yürütmektedir. Bu mecranın kendisi demokratik modernite olduğu gibi uygarlığa, uygarlığın geliştirdiği kurum ve yapılara mesafesini her geçen gün daha fazla açacaktır. Kendisini bu canavarın etkisinden, pençelerinden kurtardıkça toplumunu da daha özgür yarınlara taşıyacaktır.

Kadın Kürt toplumunda özgürlük ve umut seçeneği haline dönüşüyor

Yerel yönetimlerde kadın varlığı ve mücadelesinin karakterine bakmak bu anlamda çok önemli olmaktadır. Yerel yönetimler demokratik siyasetin en önemli ayağını oluşturmaktadır. Kendini özgürlük mücadelesi içerisinde yoğuran kadın gerçekliğinin demokratik siyasetin bu ayağında yoğunlaşması, Kürt toplumunun demokratikleşmesinde büyük rol oynamıştır. Kadına atfedilen erkek egemen söylemlerin günümüz Kürt toplumunda karşılık bulmaması, kadına duyulan güven Kürt kadınının bu alanda ortaya çıkardığı gelişmelerle yakından bağlantılıdır. Kadın özgürlüğüne dayalı toplumsal sistemin tepeden inmeci bir karakter taşımayacağı, toplumun en küçük birimlerinden başlayarak demokratik otoritenin örneklerini geliştiren bir yönetim anlayışının geliştirilmesi üzerinden etkili olabileceği açıktır. Bu anlamda yerel yönetimlerde kadın varlığı ve mücadelesi önce tanrıça kültürünün günümüze bir serzenişi olan 'ben benim' diyebilen bir duruşla sağlanmıştır. Bu durum Kürt toplumunda köklü zihniyet değişikliklerine yol açmaktadır. Elbette zihniyette yaşanan değişim yaşam ve ilişki tarzlarında da yansımasını bulmaktadır.

Günümüzde toplum tarafından en fazla saygı duyulan kesim demokratik siyaset içerisinde bulunan kadınlar olmaktadır. Bunun nedeni var olan erkek egemenlikli, iktidarcı, devletçi yani toplumu hiçleştiren hegomonik siyasi akımların karşısında toplumuyla var olmayı, çoğalmayı, güçlenmeyi bilen ona öncülük ettikçe yücelen, komünal demokratik bir siyasi anlayışı geliştiren kadın özgürlük çizgisi olmaktadır. Kürdistan'da bunu temsil etme gücüne erişen kadın, Kürt toplumunun gurur kaynağı, birlik ve direniş merkezi haline gelmiştir. Kadının sadece erkekle eşit değil, farklılıklarıyla özgürlük ve umut seçeneği haline dönüşüyor olması Kürt toplumunda yaşanan değişimin öznesi olmaktadır. Bu anlamda toplumsal dönüşümü yerel yönetimlerdeki kadın ne kadar sağladı sorusuna verdiğimiz, vereceğimiz yanıtlar açıktır. Yerel yönetimlerde kadınların aldığı oy, kazandıkları belediye sayısı bile dönüşümün düzeyine bir cevap niteliği taşır. Kadınların ilk yerel yönetim seçimlerinden en son seçimlere kadar yükselen bir trendle katılımlarının artması da Kürt toplumunun kadın öncülüğünden duydukları memnuniyeti göstermektedir. Elbette bunların hiçbiri tamamlanmış sonuçlar olma özelliğinde değildir. Belki de başlangıç ya da şimdi kadın zamanı demenin hazırlıkları olarak değerlendirilebilir. Bu anlamda kadının toplum içerisinde kazanmış olduğu bu özne pozisyonunu, yaratımlarıyla, özgür iradeli katılımıyla, Kürt toplumunun her alanda içine itildiği türlü sorunlara çözüm bulacak olan özgün zekasıyla tamamlaması en temel görevi olarak önünde durmaktadır.

Kürt kadını Kürdistan'da anlamlı bir yaşamı inşa etmektedir

Bu noktadan bakıldığında Kürt toplumu, Ortadoğu'daki birçok toplumsal kesimden daha fazla ve daha hızlı bir şekilde toplumsal değişim ve dönüşümü yaşamıştır, yaşamaktadır. Giderek içe kapanarak kadını geleneksel rollerine çeviren ideolojiler karşısında Kürt kadını özgürlük çizgisinde kadının her alanda aktifleştiği, iradeleştiği, söz ve eylem gücü kazanarak özgürleştiği bir toplumsal yapı açığa çıkarmıştır. Kürt kadını örtülere sığınmamakta, evine kapanmamakta, erkekten medet ummamaktadır. Tam tersine toplumunun umut ve sevgi kaynağı olarak anlamlı bir yaşamı inşa etmektedir. Bunun yanında toplumun demokratik temellerde inşasında kadının daha fazla söz sahibi olması, dağılan Kürt toplumsallığını özgürlük değerleri etrafında daha fazla örgütlü kılması, komünal ekonomi başta olmak üzere kendi öz toplumsal sistemini kurarak çekim merkezi olması gibi konularda yetersizlikler söz konusudur. Yine günümüze kadar Kürt kadınının taşıdığı, koruduğu ve yaşattığı Kürt kültürünün kapitalist tüketim kültürüne karşı savunulması da benzer bir önemdedir.

Eşbaşkanlık sisteminin geliştirilmesi, özgür eş yaşam çizgisine dayanmaktadır. Bu çizginin politikaya yansıtılmasının, bir sonucu olarak gelişen eşbaşkanlık sistemi kadın özgürlük mücadelesine ve daha fazlası toplumsal gerçekliğe çok önemli nitelikler kazandırmaktadır. Kadının, her düzeyde, eşit temsilini gerekli kılan bu sistem, özgür eş yaşamın gelişmesini sağlamaktadır. Kadının toplum içinde kaybettiği değer ve konumu yeniden kazandıran eşbaşkanlık sistemi gelişmeden özgür eş yaşamların oluşmayacağı açıktır. Önder-

liğimizin sıklıkla verdiği bir örnek olan 'kanatlı düşünmek', 'yükseklerde seyretmek', 'yücelmek' gibi kavramlardan yola çıkarsak nasıl ki, tek kanatlı bir kuş havalanamazsa günümüzde yerlerde sürünen yaşamın bir nedeni olarak kadının alabildiğince kamusal alanlardan dışlanmış olmasını göstermek yanlış olmayacaktır. Siyasetten, ekonomiden, savunma güçlerinden dışlanan kadın gerçekliğinin toplumun yönetim ve yaratım kurumlarında yeniden eşit düzeyde konumlanması yeni bir toplumsal devrim olmaktadır. Yaşamda yücelerde seyretmek kanatlı düşünebilen Önder Apo'nun özgür eş yaşam projesi ile mümkün olmaktadır. Önder Apo'da diyalektik düşünceye yol açan en önemli çelişki ve ilişki birlikteliği kadın-erkek yaklaşımında kendisini dışa vurmaktadır. Kanatlı düşünmek ve mümkün olduğunca bunun yaşama yansıtılması, yani yükseklerde uçmak kadın ve erkeğin birlikte, eş düzeyde kanat çırpmasıyla gelişmektedir. Eşbaşkanlık sistemi ile birlikte kadın, yaşamı tanımlayan her alanda erkekle birlikte ama kendisi olarak, xwebûn olarak yer alma kararlaşmasını yaşamaktadır.

Rojava'daki Kürt toplumu Kadın Özgürlük Çizgisi temelinde kadının siyasi, örgütsel çalışmalar içinde geliştiğini, öncü düzeye geldiğini, komutanlaştığını, yönetici olduğunu gördü, yaşadı. Örneğin kadın ve erkekler arasında 'özgürlük ve eşitlik komiteleri'nin kurulduğu ilk alan oldu. Tüm bunlar kadın ve erkek arasında toplumsal alanda açılan uçurumun kapatılması, kadın aleyhine işlemiş olan bir sürecin tahribatlarını, sonuçlarının tersine çevrilmesi için yürütülen çalışmalar olmuştur.

Eşbaşkanlık sistemi demokratik komünal bir yaşamın örgütlendirilmesidir

Kadın Özgürlük Mücadelesi'nin toplumsal alanda yarattığı değişimlerin bir sonucu olarak da değerlendirilebilecek olan eşbaşkanlık sistemi iktidar ve devletçi zihniyetlerin yanlış algılamaları altında bir iktidar ya da alan paylaşımı gibi algılansa da çıkış noktası kesinlikle demokratik komünal bir yaşamın örgütlenmesiyle ilgilidir. Bu anlamda kadının fiziki katılımından daha fazla bir anlam taşımaktadır. Fiziki katılım, niceliksel katılım da günümüz erkek egemen dünyasında, her köşe başını, her musluğun başını, her önemli karar mekanizmasının kritik yerlerini tutan erkek dünyasında küçümsenmemesi gereken bir gelişmeyi ifade eder. Bunu yadsımamak, kadının örgütlü temelde katılacağı, sayıca yoğunlaşacağı alanlardan da iradeleşerek çıkma şansının yüksek olduğunu kabul etmek önemli olmaktadır.

Bunun yanında eşbaşkanlık sistemi içerisinde niceliksel katılımdan daha çok nitelik belirleyici bir faktördür. Bundan kasıt kadın bilinci ve renginin, kendi farkındalığını yaratan kadın gerçekliğinin içinde bulunulan çalışmalara yansıtılması olmaktadır. Tekrar da olsa belirtilmesi gereken husus eşbaşkanlık sistemi içerisinde kadın özgürlük duruşu kendisi olmayla, bunu örgütlü ve öz gücüne dayalı olarak gerçekleştirmesiyle oluşabilir. Bu nedenle eşbaşkanlık sistemi bir iktidar paylaşımından çok kadının erkekten çok farklı olan zeka ve duygu dünyasının demokratik siyasete yansıtılmasını içerir.

Bu anlamda eşbaşkanlık sistemi kadını belirlenen konumdan çıkararak toplumsal gelişmeleri belirleyen bir düzeye gelmesinin kurumlaşması oldu. Çeşitli çevrelerce Kürdistan Özgür Kadın Hareketi'ne yöneltilen bir eleştiri, toplumsal sistemini somutlaştıramama olarak ifade edilmiştir. Eşbaşkanlık sistemiyle Özgür Kadın Hareketi, kurmak istediği toplumsal sistemin kadın-erkek eşitliği temelinde gelişeceğini göstermiş oldu. Somutlaşma, özgürlük adımlarını her alanda ürkekçe atan kadınlarda öz güveni, kararlılığı pekiştirdi.

Şöyle de söylenebilir: Dünya çapında birçok kadın hareketinin arzuladığı toplumsal sistemin eylemcisi olduğunu ortaya koyarak çekim merkezi oldu. Eşbaşkanlık sistemi ile birlikte Kürt Kadın Hareketi'nin itibarının arttığını, dünya kadın hareketlerine esin kaynağı olduğunu, bu anlamda kadın devrimlerinin yolunu açtığını söylemek abartı olmayacaktır.

Eşbaşkanlık sisteminin, Kadın Özgürlük Hareketi'ne bu anlamda topluma kazandırdığı özellikleri sıralamak bu yazının konusu değildir. Ancak yine de belirtmeden geçemeyeceğimiz bir boyut var. Son 5 bin yıllık tarihini erkek egemenliğinin damgasını, darbesini yiyerek geçiren insanlık ve Kürtler açısından eşbaşkanlık sistemi ile birlikte kadın öncülüğünün açığa çıkması toplumu yeni bir dünya ile buluşturmaktadır. Bu en küçük birim olan aileden hatta kadın-erkek ilişkilerinden başlayarak yeni bir dengeye kavuşma, birbirini yok etme, hakimiyet kurma, ele geçirme, baştan çıkarma, sahip olma, ait olma gibi mülkiyet ve egemenlik ilişkilerini terk ederek tamamlayıcı, özgür iradeli, katılımcı bir demokrasinin gelişimi olarak yansıması tüm siyasi ve ekonomik alana yansıtacaktır. Eşbaşkanlık sistemi içerisinde özgür iradesini her alanda geliştiren kadın, erkeğin değişim ve dönüşümünü de yaratacak, özgürleşen kadındaki çekim gücü, anlam gücü erkeğin de içine düştüğü sistem tuzağından çıkmasında güç kaynağı olacaktır.

Rojava Kurdistan'ında eşbaşkanlık sistemi

Rojava Devrimi'nin 'Özgür Kadın Devrimi' olduğu sıklıkla vurgulanan bir hakikat olmaktadır. Bu parçada yaşanan gelişmelerin de önemli bir zeminini devrim öncesi sahada yürütülen çalışmalar oluşturmaktadır. Özellikle 1990'lı yıllarda kadın ordulaşması ve kadın özgürlük ideolojisinin geliştiği süreçlerde, Önder Apo'nun kadın özgürlük sorununa yeni yeni yoğunlaştığı bu yıllarda Rojava sahasındaki çalışmalar aynı zamanda pilot bölge misali rol oynamaktaydı. Uzun yıllar Kürdistan'ın bu parçasında kadın örgütleme çalışmaları yürütüldüğü gibi gözünü devrimci mücadeleye yeni açmış öncü kadın kadroların da yetiştiği bir saha oldu. Kadın öncülüğünde önce kadının kendi öz örgütlenmesi ve yine bunun etrafında toplumun her kesiminin örgütlenerek bilinçlendirilmesi temel bir faaliyet olarak geliştirildi. Bu anlamda Rojava'daki Kürt toplumu Kadın Özgürlük Çizgisi temelinde kadının siyasi, örgütsel çalışmalar içinde geliştiğini, öncü düzeye geldiğini, komutanlaştığını, yönetici olduğunu gördü, yaşadı. Örneğin kadın ve erkekler arasında 'özgürlük ve eşitlik komiteleri'nin kurulduğu ilk alan oldu. Tüm bunlar kadın ve erkek arasında toplumsal alanda açılan uçurumun kapatılması, kadın aleyhine işlemiş olan bir sürecin tahribatlarını, sonuçlarının tersine çevrilmesi için yürütülen çalışmalar olmuştur. Rojava Kurdistan'da şimdi bir sistem haline gelen düşünceler uzun bir sürecin deneyimlerine ve mücadelesine dayalı olarak gelişmiştir. Kürt toplumunun, özellikle de Rojava'daki Kürt halkının kadın öncülüğündeki bu toplumsal sistemi benimsemesi hatta hiç tartışma gereği bile duymadan uygulama çabasına girmesi geçmişin bu başarılı deneyimleri ile sağlanmıştır.

Rojava Devrimi, Kürdistan Özgür Kadın Çizgisi'nin en yaratıcı uygulamalarının geliştiği bir saha konumundadır. Bu anlamda eşbaşkanlık sistemi açısından da yaygın ve etkili bir uygulama alanı olmaktadır. Bu durum toplumun demokratik ve özgür tercihlerinin gelişmesine olanak sağlamakta, kapitalist modernitenin geliştirmiş olduğu hastalıklı toplum özellikleriyle yoğun bir mücadeleyi açığa çıkarmaktadır. Her şeyden önce erkek egemenliğine dayalı bir toplumsal sistem olarak bin yılların cinsiyetçi uygarlık kültürünü arkasına alan sisteme karşı kadınların toplum içindeki konumuna net bir tanım getirmektedir. Erkek egemen kültürün yaratmış olduğu tüm algılar yıkılmaktadır. Kadını meta-mal konumuna indirgemiş bir tahakküm sistemini can evinden vuran bu gelişme ile birlikte demokratik toplumun gelişmesi önündeki engeller kalkmaktadır. Demokratik sistemler, toplumun tüm kesimlerinin farklılıkları temelinde katılımını şart kılmaktadır. Eşbaşkanlık sistemi içerisinde kadının her düzeyde aktif katılımı demokrasinin ilk ve belki de vazgeçilmez şartını oluşturur. Bu sistem içerisinde bir cinsin diğer cins üzerindeki hakimiyeti değil birlikteliği, tamamlayıcılığı söz konusudur. Demokratikleşme öncelikli olarak cinsiyetçiliğin aşıldığı toplumlarda gelişebilir. Cinsiyetçiliğin aşıldığı toplumlar milliyetçilik, dincilik, bilimcilik ve mülkiyetçiliğe karşı da tavır alan toplumlar olurlar ki, kadının siyaset, ekonomi ve savunma alanlarına yansıttığı doğasının uygarlığın geliştirdiği iktidar ve devlet kültürünün karşıt kutbu yani panzehiri olduğu açıktır.

Bunun içindir ki Rojava Kurdistan'ında gelişen devrim demokratik, katılımcı, farklılıkların birlikte yaşamasına açık bir yapı olmaktadır. Kadın Özgürlük Mücadelesi'nin geliştirdiği eşbaşkanlık sistemi olmasaydı açıktır ki devrimin niteliği farklı olur ve günümüzdeki karakterine ulaşmazdı. Her şeyden önce var olan uygarlık sistemlerini aşan bir özellik kesinlikle taşımazdı. Rojava'ya gidin bakın her şeyde bir farklılık olduğu kesindir. Geliştirilmekte olan sistemde kadının aklı-eli bütün gelişmelerde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu anlamda dünyada benzeri olmayan bir sistemin geliştirilmeye çalışıldığı açıktır.

Toplumsal sorun olarak ortaya çıkan ilk çelişkinin kadın ve erkek arasında yaşandığı tarih biliminde de giderek kabul edilen bir durumdur. Uygarlık, ön uygarlık aşamalarında yaşanmaya başlayan bu çelişki, kadının tahakküm altına alınması, mülkiyet ilişkisine konu edilerek üzerinde bir yıkım, talan, savaş kültürü olan uygarlığın inşa edildiği bir süreci yaratmıştır. Bu anlamda kadının özgürleşme sorunu Ortadoğu başta olmak üzere insanlığın öncelikli sorunu durumundadır. Rojava'da gerçekleşen devrimin bu sorunun çözümüne öncelik vermesi diğer halk devrimlerinden farkını da oluşturmaktadır. Dünya devrimci deneyimleri, sosyalist hareketlerin tümünün programlarında toplumdaki kadın statüsünün değişimi, hak ve özgürlüklerinin tanınması gibi tespitler, belirlemeler mevcut olmuştur. Ancak bunlar genellikle devrim sonrasına ertelenen, günlük mücadelenin öne çıkardığı sorunlara kurban edilen durumda kalmıştır. Kürdistan'da yürütülen özgürlük mücadelesinde olduğu gibi Rojava Devrimi'nde ise bu tersine çevrilmiştir. Mücadele sürecinde olduğu gibi toplumsal inşa sürecinde de kadının özgürlük problemine politik-pratik çözümler üretmek, ertelemeden, anda oluşan ve bununla geleceğin oluşturulduğunun bilinciyle hareket eden bir süreç işletilmektedir. Kadın özgürlüğünün gelişmesi toplumdaki egemenlik, tahakküm, iktidar ilişkilerinin geriletilmesi ve ortadan kaldırılması için geçerli tek formül durumundadır.

Bunun bir sonucu olarak dünya, Rojava'da gelişmekte olan radikal demokrasinin çarpıcı bir örneğine tanıklık etmektedir. Eşbaşkanlık sistemi bunun politik kurumlaşması olarak erkek egemenlikli siyasetin damgasını taşıyan politik alana etkili bir müdahale gerçekleştirmiştir. Eşbaşkanlığın gelişme gösterdiği Rojava Kurdistan'ın da görüldü ki, kadın toplumun kendi kendisi hakkında karar mekanizması olarak oluşturduğu taban örgütlenmelerinden başlayarak en üstteki kurumlara kadar eşit temsiliyet düzeyine kavuştu. Toplumsal yönetim alanlarında kadının varlığı, bunun kurumsal bir düzeye ulaşması siyaset kurumuna duyulan güvensizliği ortadan kaldırdı. Kadının toplum yaşamı içindeki manevi etkisi, adalet düzeyi, sevgi ve saygı kaynağı olması, çözüm gücü olan karakteri, empati ve sempati yeteneği gibi durumlar siyasetin bir aldatma sanatı olarak sunulduğu günümüz dünyasında toplumu politika alanına çekti. Bu durum demokratik toplumun güçlenmesini yarattı.

Bir iki örnek verirsek; Rojava Kurdistan'da YPJ'nin oluşumu orduyu demokratikleştirmiştir. Ordu militarist bir güç olarak nasıl demokratik karakter kazanabilir diye bir soru akla gelebilir. Yürütülen savaşı kontrollü bir halde tutma, hedefinden sapmamasını sağlama, saldırı değil öz savunma, yurt savunması temelinde tutma kadın gücünün varlığı ile bağlantılıdır. Erkek ordularının hızla kendini kaybettiği, adına hareket ettikleri halklar dahil olmak üzere talan ve yağma kültürünü geliştirdikleri, girdikleri coğrafyalarda el koyma kültürünü yaşadıkları uygarlık tarihi boyunca ortaya çıkan tüm askeri çatışmalarda yaşanmıştır. Ancak Rojava deneyiminde görüldü ki, askeri alan gibi en hiyerarşik çalışmada bile kadının varlığı, komuta gücü olarak eşit düzeyde kendini örgütlü kılması sadece Kürt halkında değil bölge ve dünya halklarında da çekim merkezi oldu, umut kaynağı oldu. Dünya DAİŞ terörizmine karşı YPJ'nin kahramanca, onurlu direnişini tanıdı ve sahiplendi. Dünyanın kalbi Rojava'da direnen Kürt kadın gücüyle attı.

Eşbaşkanlık sisteminin ekonomik alana yansımalarını da örnek olarak vermek gerekir. Ekonomik alanın demokratikleşmesi de güncel olarak Rojava Devrimi'nin önündeki sorunların başında geliyor. Kadının ekonomiden dışlanması ve erkeğin bu alanda kendi tekelini kurması günümüz siyasal sistemlerinin maddi boyutunu oluşturur. Eşbaşkanlık sistemi ile birlikte kadının toplumsal ekonomide yeniden rol üstlenmesi adil ve paylaşımcı, dayanışma ve ortak üretimin temellerini atarak demokratik toplumun maddi kurumlaşmasını yaratmaktadır. Eşbaşkanlık sisteminin toplumu nasıl demokratikleştirdiği bu örneklerle de çarpıcı bir şekilde anlaşılmaktadır.

AKP, Kürt halkını soykırım karşısında örgütsüz ve savunmasız bırakmak istemiştir

Bakure Kurdistan'da yürüttüğümüz mücadele yarım asırdır aralıksız bir şekilde sürmektedir. Bu açıdan Bakure Kurdistan alanı bir çok gelişmenin çıkış noktası olmayı sürdürmektedir. Günümüzde diğer Kürdistan parçalarında ortaya çıkan gelişmeleri, Bakurê Kurdistan'da çıkış yapan partimiz PKK'nin pratiğinin yarattığı gelişmeler olarak

değerlendirmek gerekir. Buradan şu sonuç anlaşılmamalıdır. PKK, bir Bakurê Kurdistan partisi değildir. PKK, Kürdistan'ın dört parçasında bölge egemen uluslarının sömürüsü altında kimlik ve özgürlük problemi yaşayan Kürtlerin özgürleşme ve sömürü sultalarından kurtuluş partisidir. Mücadelenin Bakurê Kurdistan'da yoğunlaşmasının ve çıkışını buradan yapmasının nedeni Kürdistan'ın nüfus yoğunluğu ve coğrafi büyüklük bakımından burada olmasıyla ilgili olduğu gibi, diğer önemli neden ise Kürt halkına yönelik sistematik olarak geliştirilen kültürel soykırım rejiminin burada oluşturulması, yoğunlaştırılması ve yönetilmesiyle ilgilidir. Bu anlamda Kürtler üzerinde kurumlaştırılan Türk ulus-devlet sistemi ve egemenlik dayatmaları aşılmadan Kürdistan'ın güneyinde de doğusunda da mücadelenin sonuç alması düşünülemez. Mevcut Türk ulus-devlet yapısı geliştirdiği politikalarla bu alanlardaki kazanımları da saldırılarıyla alaşağı etme potansiyelini hep koruyacaktır. Kürtler adına dünyanın en uzak köşesinde atılacak adımlara karşı bile büyük bir panik ve ulusal varlık meselesi şeklinde ele alması neredeyse günlük olarak izlediğimiz siyasetin bir parçasıdır. Bu anlamda Bakurê Kurdistan'da yürütülen mücadele Kürtlerin varlık ve özgürlük sorunu açısından hayati önemdedir.

Bunun Türk devlet sisteminin oluşum esasları ile yakından bağlantısı vardır. Türk devlet sistemi 20. yüzyılın başlarında Kürtlerin inkarı ve soykırım siyaseti temelinde devletleşebildi. Bir anlamda Türk ulus devletinin genlerinde bu var. Geride bıraktığımız süreç çarpıcı bir şekilde gösterdi ki, demokratik uzlaşı ve siyaset kanalları ile Türkiye'de demokratik dönüşüm koşulları çok zayıftır. Bu konuda en küçük, neredeyse kırıntılar, niyetler kabilindeki fırsatları bile değerlendirmek isteyen Önderliğimiz sonuçta özgürlük güçlerini bekleyenin yoğun ve kıyasıya bir savaş olduğu konusunda uyarılarıyla Türk devletinin bu karakterine dikkat çekti. Kürt halkının kimliğinin tanınması Türk devlet sistemini temelden sarsan bir gerçekliğe tekabül etmektedir ki, devleti oluşturan iktidar bloklarının bu noktaya gelmesi zordur. AKP iktidarını bu temelde değerlendirmek gerekir. AKP, Türk devletinin Kürtlerin mücadelesi karşısında zorlandığı, artık klasik devlet partilerinin savaşı ve soykırım siyasetini yürütemediği bir noktada devreye girdi. 12 Eylül askeri darbesinin fideliğinde yetiştirildi. Kürtlerle yeni koşullarda savaş görevini devraldı. Geride kalan 12 yıllık iktidarı boyunca Kürtlerle savaşta başarılı olamadı. Daha önce kısmi olarak örtülü, kapalı geliştirdiği savaşı 2015 baharı itibariyle açık hale getirdi. AKP'yi tanımlarken Türk devlet geleneğinde yer alan İttihat Terakki zihniyetiyle Sünni mezhepçilikle güçlendirilmiş bir iktidar karmasından bahsettiğimizi unutmamalıyız.

AKP'nin Kürt Özgürlük Hareketi'ne yönelik savaş dayatması öz yönetim direnişleriyle başlamamıştır. İktidarı boyunca fırsat buldukça, kendini güçlendirdikçe saldırmıştır. 2004, 2007, 2009, 2011 ve en son 2015 yılında yoğun askeri saldırılarla Kürt Özgürlük Hareketi'ni ezmek, Kürt halkını soykırım siyaseti karşısında örgütsüz ve savunmasız bırakarak teslim almak istemiştir. Buna karşı destansı direnişlerin geliştiğini ve her saldırıdan Kürt Özgürlük Hareketi'nin büyük gelişmeler yaratarak çıktığını da belirtelim. Gelinen aşamada içine girdiğimiz savaşın diğer savaş dönemlerinden bazı özgünlükleri, farklılıkları elbette vardır. AKP artık çıkışındaki AKP değildir. Devletin tüm kurumlarını ele geçirmiş, iktidarının önündeki engelleri önemli oranda ortadan kaldırmış bir güçtür. Bunu Kürtlerle savaş diyalektiği içinde gerçekleştirmiştir. Bunun içindir ki, Kürtlere karşıtlığı varoluşsaldır. Bu artık deşifre olmuştur.

Buna karşılık Kürtler de artık eski Kürtler olmadığını ortaya koymuş siyasi iradesini geliştirerek Kürdistan'da kendi farkında olan bir halk olmuştur. Kendi öz politik güçlerini geliştirerek yerel yönetimlerden başlayarak tüm seçimlerde artış gösteren bir şekilde kendi kendini yönetecek siyasi iradesini yüksek sesle dile getirir olmuştur. Yani kendi olma hali olarak farkındalığını demokratik ulusun inşası ve öz yönetim talebine dönüştürmüştür. Öz yönetim alanlarına yönelik saldırılar, özgürlük bilincine erişmiş Kürt toplumunun kurumlaşmalarına yönelik gelişmiştir. AKP iktidarı ya Türkiye'de demokratik dönüşümle dağılan cumhuriyet esaslarını yeniden kurumlaştıracaktı ya da savaş ve darbe ilişkileri içerisinde Kürtlere karşı soykırım siyasetini sürdürmeyi tercih edecekti.

Bu noktada AKP'nin karakteri açığa çıkmıştır. Öz yönetim talebine yönelik saldırılar ile birlikte AKP-Erdoğan zihniyetinin tekçi, faşist özellikleri siyaset alanını ortadan kaldırmıştır. Bunun demokrasi karşıtlığı olarak tanımlanması yetersizdir, var olan demokrasi düşmanlığı ve faşizmdir. Türkiye'deki son gelişmelerle Kürtlere karşı savaşın Türkiye toplumunu esir aldığı ve zaten çok yetersiz olan demokrasi kültürünü yok ettiği belirtilebilir. Kürtleri kaybeden Türkiye siyasi sistemi demokratik değerlerini de kaybetmiştir. OHAL ile yönetilen bir ülke konumuna gelmiştir. Her zamankinden daha fazla belirsizliğe gömülen bir gelecek ile karşı karşıya olan Türkiye halkları yine Osmanlı'nın oyununa gelmiştir. Erdoğan-AKP hükümetinin çok öykündüğü Osmanlı tarihi çok geniş bir coğrafyada hakimiyet kurarken bu halkların savaş kültürüyle derdest edilmesi ile geliştirilmiştir. Dışa karşı yayılmacı, istila ve talan üzerinden imparatorluk kurulurken bunun iç siyasetteki yansıması saray entrikaları, komplolar ve darbeler olmuştur.

Günümüzdeki AKP iktidarıyla büyük benzerlikler göstermektedir. Erdoğan birlikte yola çıktıklarının her birini bugün kendi iktidarı için harcamaktan çekinmemektedir. Yol arkadaşlarını harcama biçimi tıpkı Osmanlı sultanlarının kardeşlerini boğdurtmasıyla aynıdır.

AKP iktidarının Kürtlere karşı uyguladığı kültürel ve fiziki soykırım politikaları özünde Kürdistan ile sınırlı tutulmak istenmiştir. 5 Nisan'da Önder Apo ile görüşmelerin engellenmesi ile başlayan savaş sürecinde AKP iktidarı, yürüttüğü politikaları Kürdistan ile sınırlı tutmak istemiştir. Bu konuda çok özel çaba sarf ettiği, dünyanın en gerici güçleriyle ittifak geliştirdiği, uluslararası güçlere bunun için çok çeşitli tavizler verdiği bilinmelidir. Bunların yakın zamanda açığa çıkacağından da şüphe edilmemelidir. En son olarak DAİŞ-AKP ortaklığı ve anlaşmaları yüksek sesle dile gelmeye başlamıştır. Kürt Özgürlük Hareketi'nin bu konuda ısrarlı çabalarına rağmen dünyanın göz yumduğu bu kirli ittifak dünyayı tehdit eder hale gelmiştir. Türkiye'yi de esir alan DAİŞ tarzı yönetim, Kürtlere karşı yürütülen savaşın bir sonucudur. Türkiye'de 20 Temmuz tarihi itibariyle ilan edilen OHAL'in Kürdistan'da zaten yürütülüyor olduğunu, Kürt Özgürlük Mücadelesi'nin buna karşı mücadelesi sonucunda artık sürdürülemez noktaya geldiğini göstermektedir. Bu anlamda AKP zihniyeti DAİŞ zihniyetidir, DAİŞ'i besleyen ve geliştiren AKP zihniyetidir. İki kardeş örgüt oldukları bilinmelidir. Birisi siyasi-askeri iktidar alanında siyasetini, dilini, üslubunu yürütürken diğeri askeri zor örgütü olarak etkili olmaktadır. Sonuçta birbirini tamamlayan bir gerçekliktir. AKP'nin de son gelişmelerle birlikte DAİŞ'çı özünü dışa vurduğu açıktır.

Eşbaşkanlık sisteminin siyasetin özgürleştirilmesi ile bağlantısı çok nettir

AKP'de somutlaşan bu dinci, milliyetçi, mezhepçi ve elbette cinsiyetçi siyasetin eşbaşkanlık sistemi ile tam bir karşıtlık içinde olacağı, kadın özgürlüğünü esas alan kurumlaşmalara karşı savaş içinde bulunduğunu söylemek bir yenilik teşkil etmemektedir. Eşbaşkanlık sisteminin siyasetin özgürleştirilmesi ile bağlantısı çok nettir. Oysa AKP zihniyeti kadını geleneksel rolleri içerisinde tutmayı, uygarlığın geliştirdiği kadın köleliğini sürdürmeyi hedeflemektedir. Özgür, iradeli, kendisine ait, kendisinin olabilen kadın bu zihniyet açısından nefret ve öfke ile karşılanmaktadır. Geride bıraktığımız dönemi incelediğimizde görülecektir ki, kadının siyasi alandaki gelişiminden en fazla rahatsızlık duyan ve saldıran siyasi oluşum AKP olmuştur. Eşbaşkanlık sisteminin gelişmemesi için de çok özel tedbirler geliştirmek istemiştir. Bu konuda Kürdistan halkının demokratik bir kültür ile kadının siyasetteki eşit konumlanmasını sahiplenmesi, benimsemesi nedeniyle ciddi hamleler yapamamış, sonuçta yasalaştırmak zorunda kalmıştır. Toplumla dalga geçer gibi erkek eşbaşkanlar sistemini tartıştırarak aslında özgür eş yaşamların gelişmesinin önüne geçmek istemiştir. Toplumsal yönetim mekanizmalarında kadının güçlenmesi AKP iktidarının en çok korktuğu gelişme olmaktadır. Siyasi alanda eşit düzeyde yer alan kadın gerçekliği toplumun siyasete daha fazla katılmasını, politikleşmesini, politikanın toplumsallaşmasını sağlayacaktır. Politika kendini yönetme, karar alma ve uygulama sanatı olarak kadın şahsında topluma indikçe iktidarcı, devletçi, milliyetçi, mezhepçi ve cinsiyetçi yapıların çözüleceği açıktır.

> Toplumsal yönetim mekanizmalarında kadının güçlenmesi AKP iktidarının en çok korktuğu gelişme olmaktadır. Siyasi alanda eşit düzeyde yer alan kadın gerçekliği toplumun siyasete daha fazla katılmasını, politikleşmesini, politikanın toplumsallaşmasını sağlayacaktır. Politika kendini yönetme, karar alma ve uygulama sanatı olarak kadın şahsında topluma indikçe iktidarcı, devletçi, milliyetçi, mezhepçi ve cinsiyetçi yapıların çözüleceği açıktır.

AKP iktidarının gelişme gösterdiği son yıllarda Türkiye'nin her köşesinde kadın katliamları, kadına karşı şiddet artış göstermiştir. Bunun, bu iktidar gücünün ideolojik yaklaşımlarıyla, yarattığı toplumsal zihniyetle ilişkisi tartışılamaz. İktidar güçleri toplumun yönetim merkezlerini işgal ettikten sonra toplumun davranışlarını kendi dünya görüşlerine göre kodlarlar. Bu anlamda Türkiye toplumunda yönetim merkezleri AKP iktidarının işgali, tecavüzü altındadır. Bunun ortaya çıkardığı gerçeklik kadının geleneksel rollerine büründürülerek yönetim merkezlerinden uzaklaştırılması, kendisi olarak kalmakta ısrar ederek köleliğe başkaldıran kadınların baskılanması olmaktadır. Kadınlar verilen sayıya göre çocuk doğuracak nesnelerdir. Ana olma, devletin ordusuna asker yetiştirme ile özdeştir. Bu tespitler arttırılabilir, ancak gerekli değildir. AKP iktidarı, kadın özgürlüğü düşmanıdır ve bir toplumda kadınların özgürleşmesi var olan sistem açısından en tehlikeli gelişme olarak ele alınmaktadır. Bunun için Kürdistan'da kadın katliamlarını kendisi geliştirmektedir. Önder Apo "Benim kadın özgürlüğüme karşı Erdoğan kendi kadın modelini geliştiriyor" demişti. Buradan çıkan sonuç, Erdoğan'ın alternatif bir kadın modeli geliştirdiği değildir. Kadını köleleştiren bir modeli topluma kabul ettirmeye çalıştığıdır. Bunun özünde çok yoğun bir mücadele olduğunu bilerek yaklaşım göstermek gerekir. Bu devletçi, iktidarcı sistem gerçekliğine karşı demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasının mücadelesidir. Tekrardan vurgularsak; kadınlar şahsında iki dünya, iki sistem, iki modernite karşı karşıyadır. Önder Apo'nun deyimiyle, kimin kazanacağını yaşanıp görülecektir. Bunun başta Kürt kadınları olmak üzere özgürlük tutkunu kadınlar açısından bir talimat olduğu açıktır. Kazanmaktan başka yaşam şansımız da, onurumuz ve mutluluğumuz da olmayacaktır.

Gelinen aşamada belediyelere kayyum atamaları tartışmaları geride kalmıştır. Bunu şu nedenle ifade ediyoruz. AKP-Erdoğan çetesinin Kürdistan'ı yeniden işgal etme temelinde geliştirdiği siyaset başlamadan bitmiştir. Yerel yönetimlerde demokratik modeli esas alan belediyelere yönelik saldırıları aslında Kürt halkının seçimle işbaşına getirdiği, kendi kendini yönetme, öz yönetim olma mücadelesine karşı geliştirilmek istenmiştir. Ancak Kürt toplumu geçmiş yüzyıllardaki gibi örgütsüz, savunmasız bir toplum değildir. Savunma güçleri vardır. Kürt toplumuna ve özyönetim alanlarına yapılan saldırılar çok büyük bedellerle savunulmuştur. Halk savunma güçlerinin bir yıldır Türk işgalci güçlerine karşı vurduğu darbeler savaşı yürütülemez noktaya taşımıştır. Türkiye'yi 15 Temmuz tarihi itibariyle sarsan gelişmelerin arkasında yatan bir gerçeklik de Kürdistan'da uygulanan bu politikalar olmuştur. Ordu, ordunun içinde geniş bir kesim savaşın bu noktaya getirilmesinden ürkmüş, Kürdistan'ın artık kontrol edilemez bir noktaya gittiğini görmüş, savaşta ağır kayıplar vermiş ve bunun karşılığında iktidarı istemiştir. Mevcut durumda sadece Kürdistan değil, Türkiye'nin tüm kurum ve kuruluşları, yargısı, ordusu, eğitim alanı, belediyeleri, valilikleri, bakanlıkları AKP'nin kayyum atamasının alanı olacaktır. OHAL bunun yetkilerinin alındığı anayasal bir kılıfı ifade etmektedir.

Bu gelişmelerle yeni bir döneme girdiğimiz açıktır. Baştan sona baskı, zor, tek taraflı irade dayatmasının gelişeceği bir faşizm dönemi ile karşı karşıyayız. Bu gelişmelerden en fazla zarar görecek olan kadınlardır. Bu nedenle tüm kadınların demokratik örgütlerde yer alarak Türkiye'nin erkek egemen AKP zihniyeti ile inşa edilmesine karşı durması, özgür yarınlar için en acil görevi olmaktadır.

Eşbaşkanlık sistemi dönemsel bir kurumlaşma değildir

Eşbaşkarlık sistemi, Demokratik Ulus inşasında yönetim biçimini ifade etmektedir. Eşbaşkanlık sisteminin korunması ve toplumsal yönetim merkezlerinde yaygınlaştırılması toplumun demokratikleşmesi ve Kadın Özgürlük Çizgisi temelinde bilinçlendirilmesiyle yakından bağlantılıdır. Bunların iç içe geliştirilmesi gerekmektedir. Anti-demokratik, baskıcı, otoriter sistemlerde demokratik mekanizmaların işletilmesi her zaman tehdit altında olacaktır. Bu anlamda eşbaşkanlık sistemini de bekleyen ciddi tehlikeler vardır. Bu tehlikeleri şimdilik ikiye ayırabiliriz. Birincisi; dışarıdan demokratik kurum ve işleyişlere yöneltilecek saldırılar olmaktadır. Geride bıraktığımız süreçte bunun çeşitli örneklerini gördük. Eşbaşkanlık sistemini anlamsızlaştıracak yaklaşımlar kadar eşbaşkanlığı tanımayan, meşru görmeyerek işlemesini engelleme, eşbaşkanlık sistemi ile yürütülen belediyelere yönelik karalama kampanyalarına kadar bir dizi saldırı hep gündemde oldu. Yine belediyelere el koyma temelinde, toplumun yönetim merkezlerini ele geçirme, halkın iradesini bu temelde kırarak teslim alma yaşandı. Kürt toplumunun ve öncelikle de Kürt kadınının eşbaşkanlık sistemine sahip çıkması, koruması ancak çok geniş örgütlenme ağı ile mümkün olabilir.

Buradan şu sonuç anlaşılmamalıdır. PKK ve PAJK öncülüğünde yürütülen kimlik ve özgürlük mücadelesi, kadına dayalı toplumsal demokrasi ya da demokratik konfederalizmin inşa çalışmaları örgütlenme oluşturmamıştır denilemez. Kürt toplumu bilinçli bir toplumdur, politiktir. Çeşitli kurumlar etrafında örgütlenmiştir. PKK; Kürt toplumunun özgürlük partisi olarak örgütlü, eylemli kılınmış hakikatidir. Bununla birlikte yeni toplum inşası herkesin her yerde örgütlenmesini gerekli hale getirir. Gelinen aşamada sadece bir halkın özgürlük savaşı, direniş savaşı, kimlik savaşı yürütülmemektedir. Bunu aşan bir mücadele söz konusudur. Demokratik Modernite kuramına göre oluşturulması gereken toplumun bir yapı vardır. Ve bunun için Önder Apo, "komünü olmayana selamım yoktur" demiştir. Örgütlü toplum, içinde bulunduğumuz hassas sürecin içinden başarıyla çıkabilir. Önder Apo'nun bu konuda çarpıcı bir belirlemesi vardır: "Örgütlü ve kendini yönetemeyen toplumlar başı kesik tavuk gibidir" der.

İkinci tehlike; eşbaşkanlık sistemini uygulaması gereken, bunu geliştirip savunması gereken güçlerin yetersizlikleri ile ilgilidir. Eşbaşkanlık sistemi herhangi bir zihniyete değil demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigmaya dayanmaktadır. Demokratik Modernitenin sistemleşmesini müjdeleyen bu paradigmayı kavramada yaşanacak olan yetersizliklerin eşbaşkanlık sistemini yıpratacağını, hatta gerçekleşmeden içini boşaltabileceğini görerek doğru anlama görevi ile işe başlamak gerekmektedir.

Eşbaşkanlık sistemi kadın ve erkek arasında iktidar paylaşımı olarak görülemez. Öyle olursa karı-koca ilişkisini çağrıştırır ki, bu özgür eş yaşam projesinde ifade edildiği üzere karşılıklı tamamlama, farklılıkların birlikte güçlendiği, birbirini denetleyen ve toplumu özgürleştiren değil, çıkar ve rekabet ilişkisi içerisinde gelişme gösterir ki, toplumun buna tepki göstereceği, reddedeceği bilinmelidir. Bununla birlikte eşbaşkanlık sistemi gücün tek elde değil de iki elde biriktirilmesi de değildir. Bu anlamda başta kadınlar olmak üzere toplumun tüm kesimlerini yönetim çalışmalarına katmayı esas almak durumundadır. Topluma çözüm seçeneklerini sunacak çalışmaları geliştirmek eşbaşkanlık kurumunun temel görevidir. Bu temelde hem Rojava'da hem de Bakur alanındaki eşbaşkanlık sisteminin korunması gerçekleşebilir. Özgürlük tek başına kazanılan birşey değildir. Özgürlük toplumsaldır ve toplumsal olarak verilen demokratik mücadele özgürlüğü sağlar. Eşbaşkanlık bunun başında gelmektedir ve eşbaşkanlık sistemini yaşatacak olan da budur.

■■■

Hakikat algısıyla büyüyen yaşam en zor acıları bile mutluluğa dönüştürebilir -III

Çok kısaca özetlemeliyim ki; benim için yaşam, özgür yaşandıkça mümkündür. Özgür yaşamın ne olduğunu son beş ciltlik bu savunmamın temeli olarak açıklamaya çalıştım. Etik, adil ve politik olmayan yaşam, toplumsallık açısından yaşanmaması gereken yaşamdır. Gene de uygarlık özelde kapitalist modernite, oluşturduğu ideolojik baskı ve sömürü tekelleriyle başkaca köleliğin her biçimine bulanmış, bol yalanlı, demogojik, bireyci yaşamlarla yanlış yaşanmayı mümkün kılar ve kabul ettirir.

Önder Abdullah Öcalan'ın savunmalarından derlenmiştir.

Küçümsenmeyecek uzunlukta ve yoğunlukta geçen bu yaşam dönemlerimin bir eleştiri-özeleştirisini yapmak gerekli ve hayli öğretici olacaktır. Taslak düzeyinde ve tanımlamalar biçiminde ana başlıklar halinde sıralamaya çalışacağım.

Doğu toplumsal kalıplarını yıkan çocuk

a- Doğu toplumlarında bireyselliğin yaşanma zemini, Sümer rahip düzeninden beri sürekli çoraklaştırılmıştır. Bireyin nasıl yaşayıp düşüneceği binlerce yıl önceden kararlaştırılmış ve kader olarak sunulmuştur. Bu ise özünde köleci egemenliğin gökyüzündeki sabit düzenin yeryüzündeki düzeni olduğu anlayışına dayanmaktadır. Mitolojik ve dini düşünce tarzı bu sistemi sürekli yetkinleştirmiştir. İlk köleci toplumsal koşullardan ötürü, bireyin kendine ait gölgesine bile sahip çıkamayacak kadar sisteme bir uzuv gibi bağlanması, bireyselliğe baştan beri en köklü darbeyi vurmuştur. Sümer mitolojisinin başlattığı bu kişiliksizleştirme misyonu, tek tanrılı dinlerce daha da katı inanç kurallarına bağlanmıştır. Bireyin herhangi bir konuda yaratıcı bir düşünce ve duyguya kapılması günah olarak damgalanmakta ve toplumdan dışlanmasına yol açmaktadır. Buna güç getiremeyen birey egemen düşünceye hemen teslim olmaktadır. Giderek yayılan ve derinleşen despotizm, tüm Doğulu bireylere güçlü bir kader anlayışını egemen kılarak yönetimini kolaylaştırmaktadır.

Kendi düşüncesine güvenmesi şurada kalsın, birey böyle bir yeteneğinin olup olmadığının bile farkına varamaz duruma getirilmiştir. Ona düşen, kendisine sunulanı olduğu gibi kabul etmektir. Gök düzeni veya tanrısal düzen adı altında köleci uygarlık sisteminin muazzam güç kazanması ve bireyin güç kaybetmesi, artık doğallık ve kader gibi karşılanacaktır. Her yeni gelen devlet ve monark bu sistemi bir adım daha ileri götürmekten başka bir rol oynayamaz.

b- Doğu toplumunda bireyin bu resmi ideolojiye verdiği yanıt, mistisizm tarzı, gizil düşüncesiyle onun peşinde koşmak biçiminde olmuştur. Tarikatçılığın da ilk biçimleri olan kendine göre resmi dini yorumlama grupları hiçbir zaman sisteme alternatif olmamışlardır. Felsefi düşünceyle Batı uygarlığının temeli atılırken, Doğu uygarlığında sürekli gelişen mitolojik düşüncenin giderek dini inanç seviyesine indirgenmesiyle daha da tutuculaşması sağlanmıştır. Başlangıçtaki sınırlı kuşkuculuk yerini dogmalara tam inanmaya bırakmıştır. Tanrı kelâmı dendikten sonra, artık bağımsız düşünmenin anlamı kalmamıştır. Buna yeltenmek, tanrıya karşı gelmektir. Hiçbir birey tanrı kelâmından daha doğru konuşamaz. Doğulu bireyin kendine ait düşünceleri yoktur. Yüzyıllardan beri ezberlenen klişeleri, hazır düşünce kalıpları vardır. Yaratıcı fikir peşinde koşmaya gerek yoktur. Hepsi kitaplarda yazılıdır. En bilgili kişilik, kitaptaki bilgileri en çok ezberleyendir. Mistik yorumlar yapıldığı zaman zındıklıkla suçlanılmıştır. Bireye resmi ideolojinin egemenliği katmerli olarak sağlanmıştır.

Tüm Asya ve Ortadoğu'ya egemen olan bu tarz Greklerde bir kırılmaya uğramış; Grek toplumu bu tarzın fazla gelişmesine ve kabullenilmesine zemin sunmamıştır. Felsefi düşüncenin ilerici özelliği, onun daha çok benimsenmesine yol açmıştır. Batı uygarlığı ilk temelini bu tür felsefi düşünceyle atmıştır. Bunun özünde birey düşüncesine öncelik tanımak yatar. Böylelikle Doğu-Batı arasındaki ayrım bireysellik temelinde açılmaya başlar. Batıda birey akıl gücü ve yaratıcılığıyla ilerlerken, Doğulu birey gittikçe daha da anlamsızlaşan dogmalara boğularak tümüyle silinir.

Doğuda çoraklaşma bu dogmatizme dayanır. Artık bireyler dogmanın ak ve kara gözlüğüyle dünyaya ve evrene bakacaklardır. Bu gözlüklerle bireyin neyi hangi renkte göreceği önceden belirlenmiş; hangi duyguyu nasıl yaşayacağı da en ince detaylarına kadar kurallarına bağlanmıştır. Nasıl göreceği ve neyi konuşacağı öz olarak binlerce yıldan önce, hatta ezelden beri kararlaştırıldığına göre, keşfedilecek ve yaratılacak bir şey yoktur. Sonuç, alık alık bakmaktır. Dünyayı ve ülkeyi tek renkli sudan ibaret sayma gibi göreceksiniz. Doğada kanun ve keşif aramayacaksınız. Bunların hepsi tanrıya hastır. O düşünür, kelâmıyla bize bildirir. Özce Doğulu birey bu tarz düşünceyle bütün düşünsel ve duygusal yeteneklerini, büyük uygarlık kazanımlarını yitirirken, Batılı birey adeta ormanı yeni keşfetmeye çıkıyormuşçasına, her gün yeni duygu ve düşüncelerle dünyayı cennet gibi görmeye ve sınırsız güç kaynağı olarak keşfetmeye çalışacaktır.

c- Benim çocukluktan itibaren işlediğim günah, aslında beş bin yıllık geleneğe başkaldırmamdan kaynaklanmıştır. Köydeki şiddetli anlaşmazlıklar ve kuşkular derindeki sistemi ilgilendirmektedir. Aile içinde ve köy toplumunda akla ve özgürlüğe uygun bulmadığım her şeye başına buyruk yaklaşmam, beş bin yıllık geleneği sarsma anlamına geliyormuş. Ana ve babanın özgün konumu, birbirlerini etkisizleştirmeleri, feodal toplumun çok zayıflamış bulunması ve köyde despotik bir başın bulunmaması, geleneksel ortamın kırılması anlamına geliyormuş. Ananın daha çok neolitik topluma özgü karakteri, köleci kalıpları daha da zayıflatmış oluyor. Babanın sistem adına iddiasızlığı, önümdeki sahayı daha da açmış bulunuyor. Bireyselliğim bu ortamı değerlendiriyor; mesafe aldıkça daha çok kendine güveniyor. Köylülerin alaycılığı beni yıldırmıyor. Önümü tutacak başka otorite kalmıyor. En büyük otorite olan babaya köy ortasında isyan, aslında beş bin yıllık Sümer rahip düzenini kökünden sarsıyor. Ailenin ve köyün beni terbiye etmeye gücü yetmiyor. Artık kendi yolumda yürüyecek güveni kazanmışım. Doğu toplumsal kalıplarını yıkan çocuktan umut beklenebilir.

'Yedi yaşında neyse, 70'inde de odur' sözündeki hakikat payıyla da olsa, burjuva toplumunun ve Cumhuriyet kurumlarının beni durdurması zordur. Kaldı ki, biçimsel de olsa, kendileri de birçok yönden feodal toplumla çelişme halindedirler. Bu, işime yarayacaktır. Yanı başında bulunduğum devrimcilik eğilimi bunu daha da besleyecektir. Ortadoğu'ya yol aldığımda, İbrahim'in putlarını kırması gibi, aslında ben de beş bin yıllık geleneklerin önemli bir kısmını kırmışım. Tabii artık kalacak durumda olunamaz. Ya dağlara çekiliş ya hicret ya da kahramanlık eylemi beni bekleyen akıbettir. İki bin yıl gecikmeyle İbrahimlik bir işin yapıldığı sonradan daha iyi anlaşılacaktır. Çocukluktan itibaren, kendine özgü koşullar altında, başlarda pek farkında olmasam da aslında beş bin yıllık bir uygarlık sistemine isyan ettiğim giderek netlik kazanıyor. Bu gerçeklik aynı zamanda kendine özgü bir devrimcilik oluyor.

Eski ve yeni tüm sömürü sistemlerini karşıma aldım

d- Türkiye Solu ve Marksizm sınırlı bir dönemin devrimciliğidir. Kapitalizme karşı, onun fideliğinde edinilmiş kişilikle mücadele etmeleri başarısızlıklarının esas nedenidir. Özünde kapitalist sistemden kopmamışlardır. İyi niyet, radikal anti-kapitalistlik kendi başına sistemi aşmaya yetmiyor. Mevcut yaşam ve kişilikleri, kapitalizmin de dayandığı devleti aşacak ve dönüştürecek yetenek ve güçte değildir. Biraz daha gelişmiş ve belli bir bilimsellik temeli

olan eski çağların mistik tarikatlarının çağdaş biçimleri olmaktan öteye gidemeyecekler, kapitalizmin en sol ucu olmaktan kurtulamayacaklardır. Kapitalist devrimcilik de, bütün anti-feodalizmine karşın, onun fideliğinde yetişecektir. Birçok zihniyet ve ruhsal kalıpları orada edinecektir. Sınıflı toplumun genel biçimi olarak uygarlık, hepsine ortak ana özellikler kazandıracaktır.

Uygarlığın kendisi bütünsel bir sistemdir. Gerçek bir devinim, ancak bu bütünselliği çözümlediği oranda farklı bir toplumsal devrim olduğunu iddia edebilecektir. Her yeni gelen uygarlığın eskiyi yıkma değil yetkinleştirme rolü vardır. En son reel sosyalizmin de yaptığı budur. Bu, sistemi aşamadığının bir kanıtıdır. Bu sistemin sol ve sağ olarak Türkiye toplumuna yansıması, daha bozulmuş ve zayıflamış olarak gerçekleşecektir. Benim konumum, hem resmi burjuva toplumuyla hem de onun sol uzantısıyla ancak geçici ittifak yapabilir. İkisinin iç içe erimeleri beklenemez. Teorik olarak doğru olan bu husus pratikte de gerçekleşecektir. Hem genelde Marksizm ve reel-sosyalizme mesafeli duracağım, hem de onun Türkiye versiyonunu benzer bir biçimde karşılayacağım. Ortadoğu'nun daha silik kopyaları karşısında benzer bir tavır koymam doğaldır. Onların ne devlet ne de devrimcilik ve sol yapılanmaları içinde eriyebilirdim. Kendi yolumda yürümem kaçınılmazdı. Ne kadar yalnız da olsam, çizilen yolun anlam derinliği ve yüceliği apaçıktı. Ortadoğu toplumlarında ilk defa eski ve yeni tüm sömürücü sistemleri karşısına alıyor ve eşitlikle özgürlüğün son sınırlarına kadar uzanmasına yatkın bulunuyordum. Sistem arayışım Ortadoğu kökenli uygarlığı aşacak kadar derindir. Batı sistemini olduğu gibi kabul etmeyecek kadar kimliğine bağlıdır. Bu durum sonuçta dünya emperyalist sisteminin tümünü karşısında buluyor. Ortadoğu toprağına dogmatizmden kurtulmuş bir arayış içinde baktığım kesindir. Buluşçu yetenekler olmasa da, dogmatizmlerin tüm eski ve yeni biçimlerinden sıyrılmak, bambaşka duygu ve düşünceler verir.

e- Ben bu özgürleşmiş duygu ve düşüncenin gücünü ve zevkini tanıdım. Belki uzun uzun roman türü anlatımlarla bakış açılarımı ve yaşam hayallerimi çözümleyebilirim. Ancak kördüğüm çözülmüş, ak-kara at gözlüğü atılmıştır. Beş bin yıllık tanrısal güçle korunmuş olan dogmatizm bütün kutsallığıyla ancak müzelik olabilecek bir konuma indirgenmiştir. Ortadoğu'nun en eski bilgelerine ve gerçek devrimcilerine yaklaşılmıştır. Tarihe olağanüstü zenginliği içinde hem duyguların sel gibi akışı hem düşüncenin şimşek gibi çakışıyla yaklaşılmaktadır. Çorak ülke gitmiş, her tarafı eski kutsallığına kavuşmuş renklerle dolmuştur. Her köşe başı 'Gel, beni de anla ve çöz' dercesine çağrı yapmaktadır. Tüm mezardakiler adeta mahşerde dirilmişçesine daha yakın ve canlılık kazanmış gibidirler. Aslında dogmatizmin siyah perdesi yırtılınca, her şey olanca renk, ses ve anlam zenginliği ve güzelliği içinde çağrı yapar gibidir. Perdenin yırtılması derken, belki de anlatmak istedikleri her şey gözler önündedir. Tanrıların ve despotların yasakladığı ülke ve düşünmekten alıkoyduğu insan artık kendisinin olmaya başlıyor. Beş bin yıl önce koparıldığı kutsallıklar dünyasıyla, dost insanlarıyla buluşuyor. Hakim sınıf paradigmalarının yıkılması denen gerçeklik bu olsa gerek. Yeni hümanizm, rönesans böyle başlıyor. Anlıyorum: Avrupalı bireyler de kendi uygarlıklarını geliştirirken böyle başlamışlardı. Fakat bu bir taklit değildir; Ortadoğu topraklarında yürüyüştür. Avrupa'nın tekrarı olamaz. O dünkü çocuk gibidir. Ortadoğu'nun kendi Rönesans'ı kökleri temelinde olacaktır. Avrupa ancak bu kitabın özgürlük destanının bir bölümü olabilir.

Eleştirisel dünya böyle açılıp gelişiyor, dallanıp budaklanıyor. Mühim olan; yaşamımın itirazlarının gerçek bir eleştiri silahına dönüşmüş olmasıdır. Bilimsel temele oturarak, dogmatizmleri parçalayarak, kof ütopyaları yıkarak daha insancıl, tarihe ve geleceğine daha bağlanmış, somutu alabildiğine zenginliği içinde yakalamış bir duygu ve düşünce sistemine ve ütopyasına ulaşmış gibiyim.

Kuralların gücüne güvenmiştim

f- Kendimi tümüyle dogmatizmden kurtarmış saymıyorum. Ne acıdır ki, uzun süre dogmaların etkisi altında hareket ettiğim doğrudur. Ne kadar doğru ve gerekli de olsa, dogmaları insanın önüne veya üstüne koymuş olma hatasına ben de düşmüşüm. Kural gereği insanları yürütmeye bu kadar bel bağlamanın Sümer rahip düzeninden kalma bir gelenek olduğu kesindir. ***'Bu kanundur, kuraldır, nizamdır' dendiğinde, hep kullaştırıcı sistemi aklınıza getireceksiniz.*** Kurallar gereklidir, ama hiçbir zaman insana hükmedecek soyutlukta olmasına müsaade edilmemeliydi. Kurallar belki yüceltir; en büyük devletlerin ve uygarlıkların kuruluşuna da yol açar. Ama sonunda gerçekleşen; insanın, soyumuzun köleleşmesidir. Hiçbir gelişme köleliğin savunu gerekçesi olamaz. Bir sisteme ancak insanın zaten çok zor olan dünyasını kolaylaştırdığı oranda değer ve yer verilebilir. Gelecek adına, tanrı adına, devlet, ulus veya herhangi bir büyüklük adına insanı kurban etmeye izin veren hiçbir sistemi insanlık adına kabul edemeyiz. Bugünlerde çok seslendirilen kanunlar ve devlet, insan içindir. 'Öyle olmalıdır' sözü bile ne kadar haince hareket edildiğini kanıtlamaktan öteye bir anlam ifade etmiyor.

Bu lanetli geleneğe düşmüş olmam, en azından en iyisini yoldaşlık adına istemiş olmama rağmen, bu geleneğin gücünü hesaplamış olmamam gerçek bir özeleştirim olarak kalacaktır. Hep şöyle düşünen ben değil miydim: Genel doğruları sonuna kadar verdim, asgari eğitimlerini bizzat yaptım, gerisi onların görevidir; görev alanlarında başarmamaları düşünülemez! Kuralların gücüne güvenmiştim. İnsanı somut gerçekliği içinde anlamaktan uzaktım. Eğer karşı tarafın kuralı içindeyse, melek de olsa, ona ne yapılsa haktır. Bu da egemenlerin lanetli geleneğinden kalma bir inanıştır; dogmanın kendisidir. Yüzlerce grup grup yoldaşlar yürürken, tanrıya inanmış biri gibiydim. Onlar yüce buyrukların gereklerini her koşulda mucizevi biçimlerde başaracaklardı. Dogmatizm buydu. Gırtlağına kadar içindeymişim.

Çağımızda bilimin dogmatizmden kurtulduğunu söylemek büyük aldatmaca olur. Tersine, bilimcilerin bilimsellik adına yaşadıkları dogmatizm, mitoloji üreten rahip dogmatizminden daha tehlikelidir. Hiç olmazsa rahiplerin atom bombaları yoktu. Bir de onlar yaptıkları işin sonuçlarıyla müthiş ilgiliydiler. Günümüzün modern rahipleri olan bilim adamlarının, profesörlerin bu yönlü gayretlerinin olmadığı, bilim tapınaklarından, üniversiteler başta olmak üzere okullardan ötesiyle hiç ilgilenmemeleriyle kıyaslarsak, mitoloji doğuran rahiplerle din doğuran peygamberlerden çok uzak ve sorumsuz oldukları görülecektir. Başta devlet olmak üzere, sorumluluk arz eden diğer tüm kurumlarda yoğunlaşmış olan dogmatizmin temsilcilerinin mutlaka yakın anlamda birer esir gibi davrandıkları veya esir kılındıkları da görülmesi gereken diğer bir gerçekliktir. Çağımızın dogmatizminde en tehlikeli yan, kendini bilimsellikle aldatmasıdır. Sonuç Hiroşima'lardır, Halepçe'lerdir. Dogmatizm genelde toplumsal gerçekliğin, özelde sınıfsallaşma olgusunun bir ürünüdür. Eğitimin en güçlü silahıdır. Kolay terk edilmesi düşünülemez. Tek etkili karşı koyuş silahı, düşündükleriyle yaptıklarını bireyde alabildiğine yoğunlaştırmaktan geçer. Formüle edersek; öz, yaratıcı anlamda ve tüm sonuçlarını hesaplamak kaydıyla, 'Düşünebildiğin kadar yap, yapabildiğin kadar düşün'dür. Bu genel hastalığa karşı gelişmiş bir sorumlulukla hareket etmekten başka çare şimdilik gözükmemektedir.

g- O zaman şu soruları peşi sıra kendime sormam gerekir: Pratik tarzınla doğruların arasındaki uçurumlar büyüdüğü zaman, mevzi değiştirmeler ve bizzat pratik sahaya inmeler gerekmez miydi; bu daha doğru olmaz mıydı? Vereceğim genel yanıtları ilgili bölümlerde çözmeye çalıştım. Birer cümleyle tekrarlarsam; *aileye ve köye karşı isyan gerekliydi. Bu soylulaştırıcı eylemi hep saygıyla karşılayacağım. Binlerce yıllık dogmalara başkaldıran çocuklara, onların hayallerine öncelik vereceğim. Daha sonra yapmaya çalıştıklarım gibi yanıtlar bulmaya devam edeceğim. Burjuva toplumuna ve Cumhuriyet kurumlarına karşı uzlaşma arayışlarımın genelde doğru olduğuna ilişkin anlayışımı sürdürmekle birlikte, bunun alternatifleri geliştirmeyi ve düzeltilmesi gereken yanlarını radikal bir yıkış eylemi yerine, çok sağlam bir meşru savunma düzeninin gücüyle karşı koyup uzlaşmayı derinleştirerek dönüştürmeyi daha doğru bir yol ve yöntem belleyeceğim. İnsanlık anlayışım, zorunlu meşru savunma anlayışı ve araçları dışında, hiçbir şiddet aracına ve devlete geçiş izni veremez. İnsanlara ve topluma karşı devlet (klasik olarak sınıfsal yönetim aracı) aracına asla bulaşmayacağım. Klasik devlete ve toplumsal yönetim tarzına kendi anlayış ve pratiğimde yer vermeyeceğim. Karşı bir güçle bunu yıkarak yerine yenisini kurmak bir aldatmacadır. Buna karşılık, toplumun genel koordinasyonu ve teknik düzenlemesine dayanarak, hiç silahı ve fiziki gücü kullanmayan sivil ekiplerle yönetmeyi esas alacağım. Reel-sosyalist sapmaya düşmeyeceğim. Fakat tüm dünyaya karşı tek bir insandan başlayıp, tüm insanlığa ve halklara kadar, gerektiğinde ve zorunlu olduğunda kutsal meşru savunmayı sonuç alınıncaya kadar sürdüreceğim.* Bu anlamda "Bir insan dünyayı yener" sözüne bağlı kalacağım.

Dolayısıyla Özgürlük Hareketi'ni gerektiğinde tüm dünyaya karşı savunmak doğruydu. Taktik anlamda acaba onların içine yürüyerek mi daha iyi sonuç alınır, yoksa dağlara veya halkın içine daha çok çekilerek mi? 1980 başlarında, Zağroslarda üslenmem bir yol olabilirdi. 1990'ların başlarında Körfez Savaşı'yla birlikte buraya yönelmem, şüphesiz olumlu veya olumsuz anlamda önemli sonuçlara yol açabilirdi. Fakat tüm bunlar varsayımdır. Belki de bir yol kazası ya da içte ve dışta sayısız ihanetlerin yaşandığı bir dönemde, buralarda çoktan bir ihanetin kurbanı da olabilirdim. 1996'larda yönelim yine düşünülebilirdi. Çünkü yaptığım bütün çalışmalar, dağın hayvanlaştırıcı etkisi altında değirmen gibi öğütülüp yok ediliyordu. Tedbir olarak bizzat gitmem önemli sonuçlara yol açabilirdi. Bu imkân ve zorunluluk en son 1998 yaz başlarında doğmuştu. Ciddi istihbaratlar vardı. 1996 Şam bombalamasıyla alanı kesin olarak terk etmek doğru olabilirdi. Fakat genelde bir diğer anlayış, ana mevzilerini son demine kadar dostlukların gerekleriyle korumaktı ve bu bir namus anlayışıydı. Dostlarınızla bir mevzide iseniz, kaçış anlamına gelebilecek bir tavır dostluğa ihanet olurdu. Bu yüzden tehlikeler çok açık olduğu halde, tarihsel gelişmelerin zorlamasına rağmen, mevzi değiştirmedim. Benim dostlarımın zayıf olmaları ve moral ilkeye bağlı hareket etmemeleri onları ilgilendirir. Ben dostluk anlayışımdan vazgeçecek karakterde bir insan değildim ve hiç olmayacağım. Beş yaşındaki bir çocuk da beni ölümüne kandırsa, yine de dostluk yolunda yürümeyi esas alacağım. Bu bir tercih meselesi değil, karakter ve ahlâk sorunudur.

Kadın özgürlüğü ve aşkının işçiliğini yürüttüm

h- PKK Merkezinin ve ileri kadro düzeyinin yetersizlikleri alabildiğine ortaya çıkmıştı. Buna yanıt olarak binlerce genci eğitmek yeterli olabilir miydi? Onlardan dar bir grubu alıp yoğunlaştırmaya tabi kılmam daha doğru olamaz mıydı? Bunlar önemli sorulardır ve daha önceki sorularla bağlantılıdır. Vereceğim cevap, bir yandan direkt pratik sahaya inmek, askeri ve siyasal sorumluluğu pratikte de üstlenmek veya dar bir kesimle çok daha fazla yoğunlaşmaktı. Aslında bu iki anlamda da gerekli olana çok yakın çalışmalar yapıldı. Mevcut tekniğe, yazılara, sözlü olarak kasetlere konuşmalara, telsiz ve telefonlara dayanarak, büyük yoğunlaşmalar ve pratik saha komutanlığına yakın bir rol üstlenildi.

Yaşam tarzı, sevgi ve saygı gibi moral ve estetik ilkeye yer verdiğimi belirtmeliyim. 'Yaşam ya özgür olacak, ya hiç olmayacak' ilkesine bağlılığım, doğuştan ölüme veya sonsuzluğa kadardır. Sevgi ve saygı, estetik ve özgür ahlâkla mümkündür. Bunun merkezine kadını oturtmam doğrudur. Özgürlük eylemiyle doğan özgür kadının ve etrafında gelişen yaşamın en güzelce ve dostça olacağından kuşku duymadım. Komplekse düşmedim. Erkek egemenlikli din ve toplum yerine, kadının en azından eşitliğini gözeten tanrıça ağırlıklı din ve toplum anlayışına büyük anlam verdim. Bunun oluşması için büyük bir kadın özgürlüğü ve aşkının işçiliğini yürüttüm. Hiçbir kadına, dolayısıyla insana mülk gözüyle bakmadım, baktırmadım. Bu yolumda da doğruluğundan, ahlâki ve estetik değerinden hiç taviz vermeden sonsuza kadar yürümem, karakter oluşumumun doğal bir sonucudur. Şahsımda dile gelen veya dile getirmeye çalıştığım, iktidar karşıtlığının komple biçimleridir. Eleştiri ve özeleştiri olayını fazla çözümlemek yerine, ilgili konularda pratik çözümlere yansıtmak daha önemlidir. Buna her zaman özen gösterdiğimi bilinmelidir. Özellikle İmralı süreciyle birlikte derinliğine kendimi yok-

Yaşam tarzı, sevgi ve saygı gibi moral ve estetik ilkeye yer verdiğimi belirtmeliyim. 'Yaşam ya özgür olacak, ya hiç olmayacak' ilkesine bağlılığım, doğuştan ölüme veya sonsuzluğa kadardır. Sevgi ve saygı, estetik ve özgür ahlâkla mümkündür. Bunun merkezine kadını oturtmam doğrudur. Özgürlük eylemiyle doğan özgür kadının ve etrafında gelişen yaşamın en güzelce ve dostça olacağından kuşku duymadım. Komplekse düşmedim.

ladım; öz bilince ve özgür duygulara ulaşmaya ve bunları paylaştırmak için yansıtmaya ilişkin çabalarımı sürdürdüm. Mevcut gelişmeler, sözümüzün pratik olduğuna ilişkin belirlemeye bağlı kalındığını kanıtlamaktadır. ***Bir insanın yaşamında, yaşadığı gerçekliklerin hakikatine varmak kadar daha değerli bir şey olamaz. Hakikat arayışçılığı en değerli insan faaliyetidir. İnsanı özetlemek gerekirse hakikatı mümkün kılan varlıktır.***

Yaşam serüvenine başladığımda müthiş donanımsızdım. Çözülmüş bir toplumun çözülen, güçlükle ayakta durabilen bir ailesinde çocuk doğup, çocuk büyümek çok zordur. Zorluğun temelinde de kendi doğrularını çoktan yitirmek ve çocuğa verebilecek pek bir şeyi kalmamışlık yatar. Geriye hükümranların sınırsız yalanlarına açık hale getirilmiş boş bir zihniyet dünyası kalır. Yalanlara karşı koyacak güçten yoksun bu zihniyetler adeta başa beladır. Sömürge veya sömürgeden öte toplumlarda yalanlara ya zorla ya ikna edilerek kanmak belli bir aşamadan sonra kaçınılmazdır. Hükümranlık dünyasının bu konuda son derece geliştirilmiş deneyimleri vardır. Nerede durduracaklarını, kendi yalanlarının nasıl etkili olacaklarını iyi bilirler. Eğer bu eşikler aşılırsa devrim denen süreç başlamış demektir. Böyle istisnalar her zaman olur.

Eşik-meşik; durdurak nedir bilmeyenlerdendim Aile sorunu kadın sorununa, kadın sorunu özgürlük ve demokrasi sorununa, demokrasi sorunu en son demokratik ulus sorununa dönüştü. Camiyle, dinle olan ilişkimi anlatmıştım. Yaşam koşuşturmacası beni er geç toplumsal hakikatlerle yüzleştirecekti. Savunmanın öykü kısımları toplumsal hakikatlerle nasıl karşılaştığımı dönemler itibarıyla çok sınırlı da olsa anlatmaktadır. İdeolojik ve bilimsel çabalarla hakikat avcılığını nasıl yürüttüğümü de sunmaya çalıştım. Tüm bu açıklamaları kime karşı yaptım? İnsani ve toplumsal kimliğimi inkâr edenlere, imha peşinde koşanlara, bir de suçlu muamelesi yapıp büyük cezalara uğratanlara karşı yapıyorum. Bir de sistemin adaletini bireylerine karşı uygulamaktan sorumlu olanlara karşı yapıyorum. ABD'ye, AB'ye, TC'ye ve işbirlikçilerine karşı yapıyorum.

Mühim olan an'ın hakkını vererek yaşamaktır

Açık hava zindanındaki mücadelemde müthiş söylem ve eylemde bulunurken hakikat algısına fazla fırsat bulamıyordum. Kapalı zindan koşulları, büyük sorunları olanlar için yaman bir öğreticidir. Kapalı zindanlar bu nedenle söylem ve eylemin mücadele alanları olmaktan çok, hakikat algısının büyük sorunları olup da altında ezilmeyenler için mücadelesinin güçlü ve başarılı geçtiği yerlerdir. Zindan, büyük davası olanlar için ancak her gün hakikatlerin keşfi için mücadele edildikçe kazanılacak bir alan anlamı taşır. Zamanın anları hakikat kazanımlarıyla dolu geçtikçe katlanmaya değer olur. Kişisel yaşamım savunmayı, savunmam kişisel yaşamımı gerekçelendirir. Yaşamımı Kürtlükle yaşamımı özdeşleştirmeden gerçekçi bir toplumsallığı hiçbir zaman anlayamazdım. Geleceğe ilişkin kişisel bir ütopyam olabilir mi? İnsan ömrü boyutunda geleceğe ilişkin ütopyaların umutlarıyla geçmişe ilişkin altın çağların özlemiyle yaşamaya çalışmak dikkat edilmezse yaşamın kendisini boşa çıkartabilir. Mühim olan an'ın hakkını vererek yaşamaktır. En iyisi an'ı geçmişsiz ve geleceksiz yaşamamaktır. Bilgece yaşam, geçmiş ve geleceğin an'da özgürce dile gelerek yaşanmasıdır. Kapitalist modernitenin, onun köleleştirici kültürünün temelinde insanı geçmişsiz ve geleceksiz kılarak an'ın hayvanca tüketicisi haline getirmektir. Kapitalist bireyciliğin bu hayvanlaştırıcı yaşam kültürüne karşı demokratik modernite bireyi, altın çağlı geçmiş özlemiyle ütopyalı gelecek umudunu an'ın demokratik komünal topluluklarında çalışmayı özgürlük sayarak alternatif olmayı başarmak durumundadır. Şimdiye kadar duyulan derin tarihsel ve toplumsal ihtiyaç nedeniyle Kürtler için kollektif ve özgür bir kimlik; demokratik ulus kimliği için çalıştım. Bireysel yaşamaya bir an için bile olsa fırsat bulamadım. Bundan sonra fırsatım doğar mı bilemiyorum. Ama görüyorum ki halkımızdan ve dostlarımızdan milyonlarca insan sanki yapılacak bir iş yokmuş gibi avare dolaşıyorlar. Bu yaşam tarzı bende büyük öfke yaratır. En aşağılık ve sorumsuz yaşam tarzı da demeyeceğim, yaşamın inkârı diyeceğim. Bu anti-yaşam, her birey ve toplulukta mutlaka aşılmalıdır. Gerilla yaşamında da bu tür avareliklerin yoğun yaşandığını ve bende büyük öfke yarattığını hep belirtmiştim. Silahlı militan, eğer sınırsız özgür yaşam yaratıcısıysa bunun aşk derecesinde tutkulusuysa ve her bir karış yer-dağ parçasında destanlar yazacak denli bilgili, akıllı ve idealiyse çıkış yapmalıdır. Sıradan dağ yürüyüşçüleri, turistler kadar heyecandan, iradeden yoksun kişilerin dağların, ormanların, çöllerin gerillası olamayacağı açıktı. Avare işsiz insanlar da nasıl böyle yaşama kıyıyorlar, diyordum hep. Kendini işsiz, avare insan durumuna düşüren her kimse en büyük namussuzluğu yapmıştır derim. Onursuzluğa, alçaklığa düşmüştür derdim. Şunu da söylemiştim: İşsiz karınca ve arı var mı? Karıncalar ve arılar işsiz oldular mı hemen ölürler. Onlar bile işsizliği onursuzluk sayarak ölümle yanıt verirler. Demokratik ulus inşa koşullarında her insanımıza 7 yaşındaki çocuktan 77 yaşındaki yaşlıya; kadından erkeğe eğitim seviyesi ne olursa olsun herkese bir iş, hem de ibadet edercesine uğraşacağı ve kendini hem koruyarak hem besleyerek hem de çoğaltarak yerine getirebileceği, onunla özgürleşebileceği bir veya birçok işi vardır. Yeter ki demokratik ulus bilincinden, iradesinden azıcık nasibini almış olsun!

Mesela kendi köyüme, Cudi Dağı eteklerine, Van Gölü çevresine, Ağrı, Munzur, Bingöl dağlarına, Fırat, Dicle, Zap kıyılarına, Urfa, Muş, Iğdır ovalarına nereye düşersem düşeyim; sanki Nuh'un gemisinden korkunç tufandan sonra inmişçesine, İbrahim'in Nemrutlardan, Musa'nın Firavunlardan, İsa'nın Roma imparatorlarından, Muhammed'in cehaletten kaçarcasına; Zerdüşt'ün ziraat tutkusuna ve hayvan dostluğuna (ilk vejeteryan) dayanarak, onlardan, toplum gerçeklerinden ilham alarak İŞLERİME koyulurdum. İşlerimin sayısı düşünülemeyecek kadar çok olurdu. Hemen köy komüncülüğünden işe başlayabilirdim. İdeale yakın bir köy veya köyler komünü oluşturmak ne kadar coşkulu, özgürleştirici ve sağlıklı bir iş olurdu! Bir mahalle veya kent komünü, konseyi oluşturmak, çalıştırmak ne kadar yaratıcı ve özgürleştirici olurdu! Kentte bir akademi, bir kooperatif, bir fabrika komünü oluşturmak nelere yol açmazdı ki! Halkın genel demokrasi kongrelerini, meclislerini oluşturmak, onlarda söz söylemek, iş yürütmek ne kadar kıvanç, onur verici olurdu! Görülüyor ki özlemlerin ve umutların sınırı olmadığı gibi gerçekleştirilmesi için bireyin kendisinden başka önünde ciddi bir engeli de yoktur. Yeter ki biraz toplumsal namus, biraz aşk ve akıl olsun!

Kürdistan'da demokratik ulus inşacılığı hem kuram hem pratik açıdan üzerinde yoğunlaşmayı, dönüşüm geçirmeyi gerektiren Kürt varlığının ve özgür yaşamının yeni tarihsel ve toplumsal ifadesidir. Kendini gerçek aşk derecesinde adanmayı gerekli kılan bir hakikati ifade etmektedir. Bu yolda hiçbir sahte aşka yer olmadığı gibi sahte yolcusuna da yer yoktur. Bu yolda insanlık tarihinden olumlu anlamda süzülmüş bal kıvamında gerekli olan ne varsa onun yolcusuna sunulmuştur.

Kendimi sadece dönem dönem yeniden yaratırken değil; günümüze doğru neredeyse her an yeniden yaratmaya çalışırken bu gerçeklikten, onun hakikat olarak ifadesinden hareket ettim. Böylelikle kendimi özgür olarak toplumsallaştırdım. Demokratik ulus kılarak (Kürt) somutlaştırdım. Demokratik modernite olarak tüm insanlığa ve mazlum Ortadoğu halklarına, bireylerine sundum.

Açık hava zindanındaki mücadelemde müthiş söylem ve eylemde bulunurken hakikat algısına fazla fırsat bulamıyordum. Kapalı zindan koşulları, büyük sorunları olanlar için yaman bir öğreticidir. Kapalı zindanlar bu nedenle söylem ve eylemin mücadele alanları olmaktan çok, hakikat algısının büyük sorunları olup da altında ezilmeyenler için mücadelesinin güçlü ve başarılı geçtiği yerlerdir. Zindan, büyük davası olanlar için ancak her gün hakikatlerin keşfi için mücadele edildikçe kazanılacak bir alan anlamı taşır.

Yalnız birey yoktur. Toplumu yıkılmış birey olabilir ama en azından bu birey bile yıkılmış toplumunun anılarıyla birlikte ayaktadır. O anılarla yeni toplumsallaşması da anlıktır. Yaşadığım yalnızlık, mahkûmiyet ve tecrit, sistemin bu genel yapısıyla bağlantılıdır. Toplumun, halkın 'kendisi' olmaktan çıkarılmışsa, bunun anlamı en zayıf kılınmış bir yalnızlığın doğarken mahkûmusun. Kendin olmaktan çıktığın oranda başka bir toplumla bütünleşirsin. Ama o zaman da artık kendin değilsin.

İmralı adasında cezaevi yaşamıma dair

Yalnız birey yoktur. Toplumu yıkılmış birey olabilir ama en azından bu birey bile yıkılmış toplumunun anılarıyla birlikte ayaktadır. O anılarla yeni toplumsallaşması da anlıktır Yaşadığım yalnızlık, mahkûmiyet ve tecrit, sistemin bu genel yapısıyla bağlantılıdır. Toplumun, halkın 'kendisi' olmaktan çıkarılmışsa, bunun anlamı en zayıf kılınmış bir yalnızlığın doğarken mahkûmusun. Kendin olmaktan çıktığın oranda başka bir toplumla bütünleşirsin. Ama o zaman da artık kendin değilsin. Ya müthiş yalnızlık ya da başka gerçekliğe teslim olmak. Kürt kapanı da dediğim müthiş ikilem buydu. Adeta ölümden, ölüm beğen.

Abdullah Öcalan komplosunun içyüzünü çözümlemek, dört taraftan kuşatılmış ve içte haini bol olan bir halkın trajedisini anlamak açısından hayli öğreticidir. Komploda sorumluluğu sadece dostların basitliğine ve yoldaşların zayıflığına yıkmak dar yaklaşmak olacaktır. Bu komployu emperyalizmin en üstten müdahalesiyle izah edip rahatlama da doyurucu bir anlatım olmayacaktır. Konu üzerinde çok yoğunlaşmam beklenirdi. Öyle yaptım. Böyle yaptıkça da tarihin büyük canlanışını ve dalga dalga üzerime gelişini gördüm. Temel gerçekler canlanıyordu. Dışarıda bin yıl yaşasam da anlayamayacağım varlıklar bir bir anlam kazanıyorlardı. Sadece toplumun anadilini ve mantığını değil, tüm doğanın dilini de daha rahatlıkla çözümleyebiliyordum. Efsane denilenin gerçek, günlük gerçek denilenin kör olduğunu da anlıyordum. İlk insan yürüyüşünün nasıl başladığını, ilk anlam damlasını, bir kelimenin mucizevi türeyişini, ekini ilk ekmenin büyük coşkusunun bayram anlamına geldiğini, hayvan dostluğunun verdiği güveni, doğal kuvvetlerin tanrılaşmasını, toplumun ilk kendini tanımlamasının her tür tanrısallığın kaynağı olduğunu, ana tanrıçanın erdemini, onun etrafında dokumalı, kerpiç ve taş evli, el değirmenli ve çapalı yaşamın büyük devrimini anladıkça, bana komployu hazırlayan 20. yüzyılın son yılının kahrından biraz kurtuluyordum. Komplocular tarihinin kurbanı olan Kürt halkına özgürlük ve onuru olsun diye attırılmak istenen adıma karşı 20. yüzyılın son yılında gerçekleştirilen komployla 21. yüzyıla girerken, halen yaşamaya çalışacaktım. Milyonların birleştiği avuç içi kadar bir yürek ve birkaç damla anlamla tabutlukta kabul ettiğim yaşamı, dünya efendilerinden uzak tuttuğu için onurla karşılayacaktım.

Anlama işini daha da geliştiriyorum. Doğduğum toprakların üzerinde dolap beygiri gibi avare avare dönüşümün anlamını da çözümlemeye başlamıştım. Bir atın ahırdan kaçması gibi dağa fırlamamın nedenini, anamın beni tutup üçer kez yarı-idam edişindeki değerini de anlıyordum. Cahil dediğim anamın aslında beni en iyi anlayan kişi olduğunu, "Böyle çalışmana kimse katılmayacak, herkes senden yararlanacak ve sen yalnız kalacaksın" sözünden anlayacaktım. Daha yaşım ondu. Arkama dönüp bakmadan anama, "Olsun, yalnız yürümekte kararlıyım" biçimindeki duruşumu da hatırlayacaktım. Kendimi böyle anlarken, doğduğum toprakları çözümlüyordum. 20. yüzyıl, ötesinde berisinde olanca ağırlığıyla üzerime gelirken, neden intikam aldığını öğrenecektim. Sümerli rahibin yarattığı devletle yüklendiği ana tanrıçanın bereketli topraklarına saldırısına benzer bir saldırıyla karşı karşıya olduğumu anladıkça, kendimin bile kendimden kaçtığını, geriye birkaç anlam damlasından başka bir şey kalmadığını görecektim.

Gılgamış gibi ölümsüz yaşamın peşinde olduğumu ama onun döneminden milyon kere daha çok ve daha büyük ölüm kuvvetleri karşısında bulunduğumu; bu kuvvetlerin dört yanımda küre merkezindeki gibi her taraftan aynı merkeze saldırırcasına çoktan hazırlanmış ve yaşamını buna bağlamış olduklarını fark edecektim. Uygarlık denilen canavar büyüdükçe insanın nasıl en tehlikeli hayvan olup çıktığını anlayacaktım. Rahip mitolojilerindeki tanrıların nasıl iğrenç köleci düzen sahipleri olduğunu heyecanla fark edecektim. Ceddimiz İbrahimî peygamberlerin bu tanrıları biraz göğün ötesine atmakla vicdan-din yarattıklarını kavrayacaktım. Ama İlah, Ellah, Allah denilen şeyin aynı Sümer-Babil imalatı, köleci düzenin yaratıcıları olduklarına dair inancımı sevinçle daha da kesinleştirecektim. Yaratılan bu korku tanrılarının beni daha on yaşlarında tutsak etmeye çalışan kuvvetler ve anlam bozuklukları olduklarını anladıkça, kendime ilk defa saygıyı bu anlayışla kazanacaktım. Sümer rahip tapınaklarına merakım arttıkça artıyordu. Bu tapınaklar hakkında şu kesin hükme varacaktım: Köleci düzen sahiplerinin tanrılaştırılıp göklere çıkarıldığını ve yüceltildiğini, kul insanların zebani hizmetçiler olarak yerin diplerinde her tür zahmetli işe koşturulduklarını, toplumun sınıflaşması dedikleri olgunun orta yerinde bunun sembolü gibi devleti yaratıp diktiklerini, tapınakların bu işin döl yatağı ve ana rahmi olduğunu kavrayacaktım. Yaptıkları işin ne kadar müthiş olduğunu, tüm tarihi, günümüzü ve beni bile halen kontrollerinde tutan en büyük icadı yarattıklarını görecektim. Tanrısal iş dediklerinin bu olduğundan artık kuşku duymayacaktım. Tanrılarımın kimler olduğunu anlamış olmakla rahatlamıştım. Ciddiyetle inanıp ibadet etmediğim için kendime hak verecek ve saygı duyacaktım. Sümerli rahiplerin tanrıça anamı ve aşk kadını İştar'ı tapınağa, oradan kral sarayına, tanrı-kralların yanına götürüşünü, öldüklerinde kendileriyle birlikte canlı canlı mezara konuluşunu iliklerime kadar anlamıştım. Tanrı-krallar bile olsalar, kadını ziyafet sofralarında zevklerinin bir parçası kılmalarını hiç kabullenemedim. Ama tanrıça anamı ve aşk kadınını günümüze kadar dirhem dirhem büyük bir incelikle sömürüp yediklerini, posasını iki-başlı evlilik diye kullarının önüne, erkek kölelerine sus payı olarak bıraktıklarını da anlamıştım. Bu hediyelerini erkek olarak yüreğime kabul ettirmemekle tanrıça anamın ve aşk kadınının iyi bir oğlu olabileceğime inandıkça, daha çok sevinç ve gururla doluyordum. Ana topraklarını böylece ilk defa tarihin derinliklerinde anlamaya başlıyor, binlerce yıllık kördüğümler atılmış çelişkileri çözümlüyor, bu seferki doğuşun anlamlı olduğunu fark ediyordum. Ölümü dayatanlar, tüm 20. yüzyıl, tüm komplocular, kimler olurlarsa olsunlar hepsine dayanabileceğimi, bunu halen bana inanan bazı dostlara mesaj olarak sunmamın değerli olduğunu, onların da bunu hak ettiklerini kabul etmiştim. Dayattıkları Hiroşima'lardan bile tehlikeli paket bomba kılınmamın ve halklarımızın üzerine böyle atılmamın tüm inceliklerini çözebiliyor; pimlerini söküp tüm malzemeyi bombacıların suratına fırlatıp rahatlıyordum. İnsandan yanaydım, zorba tanrılar bir kez daha yenilmişlerdi.

İmralı Cezaevi bir hakikat savaşı alanına dönüştü

Adım Abdullah, yani 'Allah'ın Kulu'; ama kul olmayı tam yüreğime oturtmamakla kendime saygılı olmanın, dolayısıyla o tanrısal güçler ne kadar üzerime gelirlerse gelsinler, özgür insanı savunmanın büyük erdem olduğuna kendimi inandırmıştım. Yeniden daha güçlü doğuyordum. Beğenmediğim anamın doğuruşuyla, ciddiyetine hiç inanmadığım modernitenin doğurma çabalarına karşı, tüm öldürmelerden sonra kendi kendimi üçüncü kez doğuruşumu çok ciddiye alıyor ve hoşlanıyordum. Yaşamışların arkadaşlıklarına yine ihtiyaç duymuyordum. Tüm arkadaşlarımı efsanelerde bulmaya başlamıştım. Komplocu Zeus'un Promete'ye ve Hektor'a yaptıklarıyla onun günümüzdeki Atinalı çocuklarının yaptıklarının aynı olduğunu gördükçe, arkadaşlarımı daha iyi tanıyordum. Promete ve Hektor'a arkadaşlık çok onurlu oluyordu. Bunu hak etmiş olmam bana gurur veriyordu. Ben hiçbir zaman kahramanlığa oynamadım. Öyle

sanıldığı türden bir cesaretin sahibi olmadığım gibi, olduğum gibi tanınma isteğime rağmen, en yakın arkadaşlarımda bile buna tanık olmadığımı iyi biliyordum. Ama bir yanım vardı ki, ona ihanet etmeyecektim: Hayallerine ihanet etmeyen çocuk olmayı sürdürecektim. Uygarlığın tanrılarını tanımayacak, kurumlarında erimeyecek, karılarının aile erkeği olmayacaktım. Kişiliğimin diyalektiği böyle bir gelişmeyi başarmıştı. Mesele Türkiye'nin bir basit iç çelişkisi olmaktan çoktan çıkmıştı. Konumum neredeyse beni çağdaş bir Prometheusçuluğa mahkûm ediyordu. İmralı kayalığına çivilenmem, efsanedeki Prometheus'un Kafkasya Dağlarındaki çivilenmesinden farklı olmadığı gibi, ne acı ve hazin bir benzerliktir ki, bu da aynı Athena Tanrısı Zeus'un torunlarınca gerçekleştirilmişti. Onun için Kürtlerde efsane ve mitoloji gerçek olur; varolan gerçek ise kör, dilsiz ve sağır olur.

Hakikat algısıyla büyüyen yaşam en zor acıları bile mutluluğa dönüştürebilir

Zindanda tahammül gücünün tek ilacı hakikat algısını geliştirmektir. Yaşamın geneline ilişkin olarak hakikat algısını güçlü yaşamak; yaşamın en keyifli anına daha doğrusu anlamına erişmektir. İnsanlar niçin yaşadıklarını doğru kavradıkça her yerde yaşamak onlar için sorun olmaz. Yaşam sürekli hata ve yalanlar içinde geçerse anlamını yitirir. Böylece yaşamın yozlaşması denen olgu ortaya çıkar. Keyifsizlik, rahatsızlık, kavga, küfür yoz yaşamın doğal sonucudur. İnsan yaşamı hakikat algısı gelişkin olanlar için tam bir mucizedir. Yaşamın kendisi büyük heyecan coşku kaynağıdır. Yaşamda evrenin anlamı gizlidir. Bu gizi fark ettikçe zindanda da olsa yaşama katlanmak diye bir sorun olmaz. Zaten özgürlük içinse zindan, orada büyüyecek olan hakikat algısıdır. Hakikat algısıyla büyüyen yaşam, en zor acıları bile mutluluğa dönüştürebilir. Benim için İmralı Cezaevi, Kürt olgusunu ve sorununu algılamak ve çözüm olanaklarını kurgulamak açısından tam bir hakikat savaşı alanına dönüştü. Dışta daha çok söylem ve eylem geçerliyken içeride anlam geçerliydi. Bu savunmada daha kapsamlı ve somut olarak dile getirdiğim siyaset felsefesine ilişkin düşünceleri dışarıda geliştirmem çok zor olurdu. Siyaset kavramının kendisini kavramak bile büyük çaba ister. Hakikatin güçlü algılanmasını gerektirir. Pozitivist bir dogmatik olduğumun derinliğine farkına varmam tecritle oldukça ilişkilidir demem mümkündür.

Farklı modernite kavramlarını, ulus insanlarının çok çeşitli modellerinin olabileceğini, genelde toplumsal yapılanmaların insan eliyle yaratılmış kurgusal yapılar olduğunu, esnek bir doğaları olduğunu tecrit koşullarında daha çok idrak ettim. Özellikle ulus-devletçiliği aşmak benim için çok önemliydi. Bu kavram benim için uzun süre Marksist-Leninist-Stalinist bir ilkeydi. Asla değiştirilmemesi gereken bir dogma niteliğindeydi. Toplumsal doğa, uygarlık ve modernite üzerinde yoğunlaştığımda bu ilkenin sosyalizmle ilgili olamayacağını, sınıflı uygarlığın bir tortusu, kapitalizm eliyle meşrulaştırılmış azami toplumsal iktidarcılık olduğunu kavramam önemliydi. Dolayısıyla reddetmekte tereddüt etmedim. Eğer söylenildiği gibi gerçekten bilimsel sosyalizm olacaksa bu konuda değişmesi gerekenler reel sosyalizmin ustaları yani Marks, Engels, Lenin, Stalin, Mao ve Kastro gibi olanların kendileriydi. Kapitalist bir kavramı sahiplenmeleri büyük bir hataydı. Ve sosyalizm davasına büyük zarar vermişti. Kapitalist libelarizmin çok güçlü bir ideolojik hegemonya olduğunu derinliğine kavradıkça, modernite çözümlemelerini de güçlü yapmaya başladım. Demokratik modernitenin sadece mümkün değil kapitalist moderniteden hem daha gerçek hem daha çağdaş ve yaşanılır olduğunu kavradım. Reel sosyalizm ulus-devlet kavramını aşmadığı ve temel modernite gerçeği olarak kavradığı için başka bir tür örneğin demokratik ulusçuluğun olabileceğini hiç düşünmemiştik. Ulus dediğin illa devleti olması gereken bir şeydi! Kürtler ulus ise mutlaka bir devletlerinin de olması gerekirdi! Halbuki toplumsal olgular üzerinde yoğunlaştıkça ulusun kendisinin son birkaç yüzyılın en kaos gerçeği olduğunu, kapitalizmin güçlü etkisi altında şekillendiğini özellikle ulus-devlet modelinin toplumlar için demirden bir kafes olduğunu kavradıkça, hem özgürlük hem toplumsallık kavramının daha değerli olduğunu fark etmiştim. Ulus-devletçilik uğruna savaşmanın kapitalizm için savaşmak olduğunu fark ettikçe siyasi felsefemde büyük dönüşümler söz konusu oldu. Dar ulusçuluk ve sınıfçılık (özde ikisi de aynı kapıya götürür) mücadelesi sonunda kapitalizmi güçlendirmekten öteye sonuç vermiyordu. Kendimin bir bakıma kapitalist modernitenin kurbanı olduğunu fark ettim. Modernitenin dayattığı sosyal bilgilerin bilim değil, çağdaş mitolojiler olduğunu fark ettikçe tarih ve toplum bilincim daha da derinlik kazandı. Hakikat kavrayışımda tam bir devrim yaşandı. Kapitalist dogmaları yırttıkça toplumu ve tarihi daha büyük bir zevkle ve hakikat yüklü olarak tanımaya başladım. Kendime bu dönemde koyduğum ad "hakikat avcısı"ydı. Modernitenin Kürtlere dayattığı 'tavşan kaç tazı tut' tekerlemesini ben anlam itibarıyla "kapitalist moderniteyi avla" tekerlemesine dönüştürmüştüm. Hakikat algısı bir bütün olarak geliştiğinde hangi toplumsal hatta fiziki biyolojik alanlara ilişkin düşünürsek düşünelim eskisiyle kıyaslanmayacak anlam üstünlüğü sağlıyordu. Cezaevi koşullarında istediğim kadar günlük hakikat devrimlerini yapabilirdim. Bunun verdiği direnme gücünü başka hiçbir şeyin veremeyeceğini belirtmem gereksiz kalacaktır.

Benim için yaşam özgür yaşandıkça mümkündür

Hakikat kavrayışının güçlenmesi pratik çözümlerin geliştirilmesi üzerinde de etkisini gösterdi. Türk devletçilik zihniyetine hep kutsallık ve tekillik atfedilir. Yönetim deyince hep devlet olmak akla gelir. Bu zihniyet Sümer orijinli olup Arap ve İran iktidar kültürlerine de tanrısallıkla sıkıca kaynaşmış olarak hep devredilmiştir. Tek tanrı kavramının kökeninde de iktidar olgusunun güçlü bir yeri vardır. Türklerde iktidar elitleri oluştukça bu kavramın belki de dördüncü, beşinci versiyonlarını geliştirmişlerdi. Etimolojik anlamını bilmeden hep sonuçlarından etkilenmişlerdi. Selçuklu ve Osmanlı uygulamalarında tam kara bir anlama daha doğrusu anlamsızlığa bürünmüştü. İktidar için bazen bir çırpıda onlarca kardeş, akraba idam edilir olmuştu. Cumhuriyette bu anlayışa bir kılıf daha da geçirilmişti. Daha doğrusu Avrupa'nın geliştirdiği ulusal egemenlik, ulus-devlet anlayışları olduğu gibi iktidara monte edildi. Daha da tehlikeli bir Leviahtan haline getirilmişti. Ona dokunan idam ediliyordu. Mutlak kutsalların başında geliyordu. Bürokratik sınıf için özellikle böyleydi. İktidar ve devlet sorunu tarihinin en karmaşık toplumsal sorunu haline gelmişti.

İmralı'da en çok yoğunlaştığım kavramlardan iktidar ve devlet kavramlarının Türk ve Kürt ilişkilerinde nasıl bir rol oynadığını kavradıkça daha somut pratik çözümlere yönelme gereğini kuvvetle hissettim. Genelde olduğu kadar Türk-Kürt ilişkilerinde iktidar ve devlet düzenlemelerinin yaklaşık 1000 yıllık gelişimini Hititlere kadar uzatma gereğini duydum. Mezopotamya ve Anadolu iktidar ve devlet kültürleri arasında sıkı bir jeopolitik ve jeostratejik ilişki olduğunu iyice kavradıkça bunu Türk ve Kürt ilişkilerine uyarladığımda iktidar ve devlet ayrıştırmalarının akıllı bir yöntem olmadığını rahatlıkla görebiliyordum. İktidar ve devlet kavramlarını, demokrasi kavramının aleyhine gelişen kavramlar olduğundan ötürü benimsemiyordum. Tüm yönetimi iktidar ve devlet güçlerine terk etmenin toplum için büyük bir kayıp olduğunu gördükçe demokrasinin önemi daha iyi anlaşılıyordu. Fakat iktidar ve devletin anarşistçe inkârının pratikte oldukça çö-

Adını ister sosyalist, ister özgürlükçü, ister demokrat veya komünist koyalım kendine devrimci diyen her kişi, aşırı sınıf, kent ve iktidar baskı ve sömürüsüne dayalı uygarlık ve modern dönemlerin egemen yaşam tarzlarına itiraz etmek ve karşı çıkmak durumundadır. Başka türlü adil, özgür, demokrat ve toplumsal yaşam tarzı gerçekleşmez. Dolayısıyla yaşanmaz. Bol yalanlı, yanlış, kötü, çirkin yaşamlar yaşanır.

zümsüzlüğe yol açtığını da fark ettiğimden iktidar ve devlet paylaşımını tercih ettiğim bir çözüm yöntemi olmazsa da inkâr etmenin tarihsel gerçeklere uygun olmadığını derinliğine fark ettim. Demokratik yönetim esas tercihimizdi. Ama tarih boyunca tekleşmiş iktidar ve devlet kültürlerini inkâr ettikçe, paylaşılması toplumsal açıdan hak olan yönlerini kavramadıkça, sağlıklı pratik çözümlere varmayacağımı gördükçe, ortak iktidar ve devlet kavramlarının önemini çok daha iyi kavradım. Tarih boyunca Anadolu ve Mezopotamya iktidar ve devlet politika ve stratejilerinde yoğunca ilişkiler yaşanmış, sıkça ortaklaşan modeller denenmişti. Türk-Kürt ilişkilerinde de benzer modeller tüm kritik dönemlerde tercih edilmişti. En son bu model ulusal kurtuluş savaşında denenmişti. Savunmada bu kısımları yoğunca işledim. Teorik bir model halinde sunmanın yanında pratik çözüm projesine dönüştürmenin sadece Türk-Kürt ilişkilerinde değil Ortadoğu'nun büyük çıkmaz yaşayan benzer sorunları için de muazzam değeri vardı. Özellikle kapitalist modernitenin dayattığı pozitivist dogmatizme karşı hem tarihi gerçeklerle oldukça uyumlu hem de pratik çözüm için herkesin ideallerine en yakın unsurları içeriyordu. Demokratik modernite ve demokratik ulus, demokratik özerklik kavramlarına iktidar ve devlete ilişkin olarak tarihsel gelişmelerin ışığında yoğunlaşmamın önemli etkisi vardı. Diğer bir tarihsel gerçeklik; merkezi iktidar kavramının istisnai, yerel iktidar kavramlarının ise kural olduğuna ilişkin tespitti. Günümüzde merkezi ulus-devlet kavramının bu bağlamda tek ve mutlak model olarak sunulmasının kapitalizmle bağını doğru kavradıkça, iç yüzünü daha anlaşılır kıldıkça yerel çözümlerin demokrasi için taşıdığı önem daha iyi kavranıyordu.

Etik, adil ve politik olmayan yaşam yaşanmaması gereken yaşamdır

Şiddet ve iktidar arasındaki ilişki için de benzer sonuçlara varmıştım. Şiddetle iktidar ve ulus olmanın tercihimiz olmayacağı gibi, zorunlu özsavunma gerekleri olmadıkça şiddetle toplumsal avantajlar elde etmenin sosyalizimle de alakası yoktu. Özsavunma dışında tüm şiddet biçimleri ancak iktidar ve sömürü tekelleri için geçerli olabilirdi. Bu yöndeki kavramsal gelişim, barış sorununa daha ilkeli ve anlam yüklü olarak yaklaşmaya büyük önem atfediyordu. Dolayısıyla Kürtlere hatta tüm baskı ve sömürü altındaki kesimlere karşı baskı uygulayan iktidar ve devlet elitlerinin "ayrılıkçı" ve "terörist" yaftalamalarını boşa çıkaracak epey kavramsal ve kuramsal birikime ulaşmıştım. Bu kavramsal ve kurumsal birikimle devlet yetkilileriyle geliştirdiğimiz diyaloglar daha verimli oluyor ve pratik çözüm yolları için yaratıcılık sağlıyordu. Savunmanın değişik bölümlerinde izlenebileceği gibi birçok benzer alanda toplumsal özgürlük ve hakikat algısındaki gelişmelerin katkısıyla teorik ve pratik çözümleri geliştirmek mümkün oluyordu.

İmralı'daki yaşamın benim için sağlık sorunlarına yol açan fiziki nedenler dışında katlanamayacağım bir yönü yoktur. Moral, bilinç, irade gücü eskiye nazaran asla gerilememiştir. Tersine daha rafine, estetikle beslenmiş, güzel gelişme yönüyle zenginleşmiştir. Toplumsal hakikatlerin bilim, felsefe ve estetikle açıklanmasını geliştirdikçe daha doğru, iyi ve güzel yaşamın olanakları da artıyor. ***Kapitalist modernitenin yoldan, hakikat yolundan çıkardığı insanlarla yaşamaktansa hücremde tek başıma son nefesime kadar yaşamayı tercih ederim.*** İmralı'daki yaşamımla bağlantılı olarak halkımızca merak edilen bir soru, olası bir çıkış halinde nerede ve nasıl yaşayacağımla ilgilidir. Pek hayalcilik yapacak bir kişilik değilim. Devrimci gerçekçilik denilen bir yaşam tarzının sahibi olduğum çok iyi bilinmelidir. Olası bir çıkıştan sonraki yaşamım için değil, daha çocukluktan itibaren geçen yaşam çizgime bakılırsa bu tür soruların cevabı daha iyi verilebilir. Benim daha on yaş altı sınırda bile otoritesine karşı yürüttüğüm "ilk isyanlar" önemli ip uçları taşır. Daha o zamandan beri yalnız bir isyancıydım. Köy ve şehir toplumuna yönelik itirazlarımı savunmada yer yer belirtmeye çalıştım. İlgilenenler gereken soru ve cevaplarını birlikte bulabilir. Çok kısaca özetlemeliyim ki; benim için yaşam, özgür yaşandıkça mümkündür. Özgür yaşamın ne olduğunu son beş ciltlik bu savunmamın temeli olarak açıklamaya çalıştım. Etik, adil ve politik olmayan yaşam, toplumsallık açısından yaşanmaması gereken yaşamdır. Genelde uygarlık özelde kapitalist modernite, oluşturduğu ideolojik baskı ve sömürü tekelleriyle başkaca köleliğin her biçimine bulanmış, bol yalanlı, demogojik, bireyci yaşamlarla yanlış yaşanmayı mümkün kılar ve kabul ettirir. Toplumsal sorun denen gelişmeler de böyle ortaya çıkar. Adını ister sosyalist, ister özgürlükçü, ister demokrat veya komünist koyalım kendine devrimci diyen her kişi, aşırı sınıf, kent ve iktidar baskı ve sömürüsüne dayalı uygarlık ve modern dönemlerin egemen yaşam tarzlarına itiraz etmek ve karşı çıkmak durumundadır. Başka türlü adil, özgür, demokrat ve toplumsal yaşam tarzı gerçekleşmez. Dolayısıyla yaşanmaz. Bol yalanlı, yanlış, kötü, çirkin yaşamlar yaşanır. Buna doğru temelli olmayan yanlış yaşam tarzı denilir. Benim yaşamım boyunca sorun yaptığım veya zaten sorunlu olan bu yaşam tarzının reddine ilişkin büyük çabam anlaşılmak durumundadır. Aksi halde ne benim kişilik ne de önderlik olarak kavranmam mümkündür. Kavramadan kişiliğime veya önderliğime katılmak isteyen, ondan yararlanmak isteyen büyük hayal kırıklığına uğrayabilir. Doğru kavranmak ve katılım göstermek bir kişisel sorun değil toplumsal sorundur. Bu konuda çok merak edilen bir soru da kadınla yaşam tarzına ilişkindir. Kadınla nasıl yaşanılır sorusuna da bütün ciltlerde yer yer değindim. Kadınla, özellikle modernite koşullarında yaşamak büyük önem taşır. Öyle kız istemekle, aramakla, kandırmakla, "genel veya özel" evlerde, birlikte çocuklu veya çocuksuz yaşamakla çözümlenecek bir sorun değildir. Toplumsal sorunların kalbinde ve beyninde başköşeyi işgal eden bu sorunu çözmek için bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım temel alınmak durumundadır. Çağımızda kapitalist modernite koşullarında kadınla özgür eş yaşam büyük sorumluluk isteyen; bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım gücü isteyen bir yaşamdır. Kadının uygarlık tarihi ve modern çağda içine konulduğu statüyü bilmeden, etik ve estetik yaklaşım gücü göstermeden birlikte ne tür denenirse denensin içine girilecek her yaşam, yanlış, ahlâksız ve çirkinlikle sonuçlanmak durumundadır. Yaşamı heba etmemek için öncelikle kadınla yaşamın doğru, ahlâklı ve estetikli (güzelce olanı) biçimlerini gerçekleştirmek şarttır. Tam kölelik biçimlerinin kişiliğinde denendiği, özümsetildiği kadın kimliğini çözümlemek, özgürlük, eşitlik davasını yoldaşı, yaşamdaşı yapmak doğru, ahlâklı ve güzel erkek olmanın da temel koşuludur. Savunmadaki satırlar doğru okunursa bu yönlü yaşam tarzına neden önem verdiğim, ilkesel kıldığım, daha iyi anlaşılacaktır. Modernitenin iktidar eksenli uygarlık ahlâkının dayattığı cinsiyetçi, kadını "becerme" ilkelliği (biyolojik cinselliğin bile yozlaştırıldığı ilişki biçimi) içindeki yaşam tarzı büyük ahlâksızlık ve çirkinlik üretir. Buna karşı yürüttüğüm büyük savaşım ve sonuçları doğru kavranırsa yaşam kadınla daha ahlâklı, güzel yaşanır. Bunun için sorumluluktan pay alan her erkek ve kadının özellikle kadının güçlenmesi, özgürleşmesi, tüm toplumsal alanlarda denk bir seviye kazanması için bilimsel, felsefi, etik ve estetik yaklaşım ve pratikleri sürekli geliştirilmesi, örgütlemesi; demokratik ulusun zihniyet ve kurumlarında yaşamsallaştırılması gerekir.

İster içeride ister dışarıda, ister ana karnında ister fezanın herhangi bir anında ve mekânında olsun insan yaşamı ancak toplumsal olarak özgür, eşit (farklılık içinde) ve demokratik yaşanabilir. Bunun dışındaki yaşam biçimleri sapaktır. Dolayısıyla hastalıklıdır. Doğrulanması ve sağlamlanması için devrim dahil çeşitli toplumsal söylem ve eylemlerle mücadele edilir. Bunun için de etik, estetik, felsefi ve bilimsel zihniyet ve irade oluşturulur. O halde olası bir çıkışta her nerede olursam olayım hangi an'da yaşarsam yaşayayım; mensubu olmaya çalıştığım toplumsallık için, bunun en trajik bir gerçeğini yaşayan Kürtler için, onların çözüm ve kurtuluş yolu olan demokratik uluslaşması için, parçası oldukları komşu halklar başta olmak üzere tüm Ortadoğu halklarının çözüm ve kurtuluş yolu olan Demokratik Uluslar Birliği için ve onların da bir parçası oldukları dünya halklarının çözüm ve kurtuluş yolu olan Dünya Demokratik Uluslar Birliği için sonuna kadar gerekli olan her söylem ve eylem tarzıyla sürekli mücadele içinde olacağım doğaldır. Bunun gerekli kıldığı etik, estetik, felsefi ve bilimsel güçle büyük pay kazanan hakikat kişiliğimle yürüyeceğim, yaşamı kazanacağım ve herkesle paylaşacağım.

■■■

"Devrim yapabilmek için öncelikle devrimci zihniyeti yani Önderlik zihniyetini edinmemiz gerekir. Önderlik zihniyeti; teorisi ve felsefesidir. Yaşamı ve mücadeleyi nasıl ele alıyor, nasıl bakıyor, olayları birbirine nasıl bağlıyor, neye doğru-neye yanlış diyor? Bu bakımdan da ret-kabul ölçüleri esas olandır. Önderlik neyi reddediyor, neyi benimsiyor? Apocu militan olacaksan Önderliğin benimsediklerini sen de benimseyeceksin, reddettiklerini reddedeceksin."

Önderlik hareketlerine katılım önderliklerin ilkeleri ve ölçüleriyle olur

Duran Kalkan

Önderlik ilke ve ölçülerini, Önderlik özelliklerini nasıl gördüğümüz konusu her kadronun her an sorgulaması gereken hayati bir konudur. Bu konuyu ele alırken bazı temel soruları sıralayabiliriz. Örneğin; Önderliği ideolojik olarak nasıl görüyoruz? Önderliğin ilkeleri nelerdir? Önderlikten o kadar bahsediyoruz ama Önderliği nasıl anlıyoruz? Hayalimizde nasıl bir Önderlik var? Önderliği kendi düşünceleri ve ilkeleri ile mi ele alıyoruz, yoksa kendi hayal dünyamıza göre bir Önderlik mi düşünüyoruz? Daha da arttırabileceğimiz bu soruların cevaplarını kendimizde yaratmalıyız.

Yine kapitalist modernite özellikleriyle yaşamayı olumlu mu, olumsuz mu bulduğumuz konusunu da netleştirmemiz gerekir. Kapitalizmin, liberalizmin özü bireycilik ve maddiyatçılıktır. Peki, biz gerçekten kapitalizme öfke duyup, Önder Apo'nun dediği gibi 'kusarcasına' kapitalizmin etkilerini içimizden atıyor muyuz? Yoksa güzel ve yaşanılır bulup, fırsatını bulunca oraya koşuyor muyuz?

Anlayış yetersizliğinin özünde bilmemek yatmıyor

Bu sorulara cevap ararken kadro ve komuta sorunlarımızın ideolojik ve askeri boyutlarına ilişkin şunları belirtebiliriz: İdeolojik bakımdan bilmemeden çok, benimsememe vardır. Önderliğin felsefi ve ideolojik gerçekliği ile bütünleşmeme olduğu gibi, düzenin etkisinden çıkılmamaktadır. Sorunu kendimizde görüp, çareyi de kendimizi Önderlik ilke ve ölçülerine gere değiştirerek bulmak yerine çoğunlukla "Anlamadık, şundan kaynaklandı, bundan dolayı oldu..." gibi sayısız gerekçeler yaratıyoruz. Özünde ise sorun düzenin verdiği ruh, davranış ve düşünce etkilerini eleştirememek ve aşamamaktan kaynaklıdır.

Önderlik anlayış ve irade yetersizliğini eleştirdi. Anlayış yetersizliğinin özünde bilmemek yatmıyor. Evet, Önderliğin bakış açısını tamamen kavramada yetersizlikler var. Ama bu hiçbir şey bilmediğimiz anlamına gelmez. Önderliği bilmiyoruz ama düzeni bilip anlıyoruz! Onu yaşayıp uyguluyoruz! "Bilmedik, anlamadık, ondan dolayı yapamadık" şeklinde pratiğe yaklaşılmaktadır. Oysa olan anlayış farklılığıdır.

1982'de Sovyetler Birliği çözülmeden kısa bir süre önce parti genel sekreteri diye birisi vardı. Onun Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne ilişkin tespitleri vardı: "Bizim partide, yüzde 92 partilidir, yüzde 8 sosyalisttir" diyordu. Yani yüzde 8 sosyalizmin mücadelesi ve felsefesine inanmış, sosyalizm için mücadele ediyordu. Yüzde 92 ise partide imkan buluyor, onur ve şeref buluyor. Kısa süre sonra Sovyetler Birliği dağıldığında, Komünist Parti ilk seçimde yüzde 8 oy aldı. Daha önce komünist partisine çıkan oylar, başka partilere çıktı. Ve (Yuri Vladimirovic) Andropov'un görüşleri doğrulandı.

Biz de PKK'ye katılmışız ama ne kadar PKK'nin felsefe ve ideolojisini öğrenmiş, anlamış ve benimsemişiz? İdeolojik ilkeler bakımından ne kadar PKK'liyiz?

Ortaya çıkan zayıfların başında ideolojiyi anlamadaki zayıflık gelir. İdeolojiyi laf olarak anlıyoruz. Teori ile ideoloji aynı şeyler değildir. Teori edinme; bilgi edinme ve onları tahlil etmedir. İdeoloji; ilkeler toplamı demektir. Bir kişinin ideolojisi, onun yaşam ilkeleridir. Nasıl yaşıyorsa, yaşam ilkeleri ne ise ideolojisi odur. Kişi, "Benim ideolojik ilkelerim şudur" diyebilir ama eğer onları yaşamıyorsa söyledikleri boştur. Kendini kandırmaktır. İdeoloji bu denli pratik ve yaşamsal bir olaydır. İşte bizde de ideolojik olarak Önderlikten kopukluk buradadır.

Sen devrimciysen, her göreve hazır ol!

Örgütsel durum da benzerdir. Çok örgütsüz, keyfi, kendine göre yaklaşımlar vardır. Temel örgüt ilkelerinde, irademizi örgüt iradesiyle birleştirmekte zayıflıklar vardır. Birey her şeyi belirlemek, örgüte söz hakkı vermek istememektedir. Kendisi için karar alabilmekte ve kendini örgüte dayatabilmektedir. Açıktan "Şunu istiyorum" denilmek yerine "Öneriyorum" denilmektedir. Bireysel istek ve dayatmanın adı öneri olmuş! Uluslararası kompleya kadar parti içerisinde bir tek Şahin Dönmez kendini önermişti. O zamana kadar bütün eğitimlerde Şahin Dönmez'in kendini önermesini hep olumsuz örnek olarak gösteriyorduk. Şimdi ise arkadaşların kendine ilişkin öneri yapmaları çok büyük bir hak, hukuk ve en iyi devrimcilik sayılıyor. Bunun PKK'lilikle hiçbir alakası yoktur. Örgüte, "Ben senin iradene tabi olmayacağım, sen benim irademe tabi olacaksın" denilmektedir. Sen devrimciysen, her göreve hazır ol! Bırak örgüt seni göreve önersin. Doğru militan ölçü odur.

PKK'nin 1. Kongresi'nde Mazlum Doğan, "PKK'li olmak her göreve hazır olmak demektir" dedi. Kendini önermek, benim istediğim gibi olsun demek, PKK'lilik değildir. Her türlü göreve hazır olursan, PKK'ye katılmış olursun. Herkes istediği yere çekip giderse ortada örgüt kalır mı? Mevcut yaklaşımlar temel örgüt ilkesinden kopukluk anlamına gelmektedir. Kişi örgüte ne önerirse önersin, o örgüte katılmak değil, örgütle mukavele yapmak olur.

Reel durum PKK ilkeleri ile uyuşmamaktadır. Parti program ve tüzüğünden habersiz, parti gelenek ve yaşanmışlıklardan habersiz bir PKK'lilik olamaz. PKK, kendimize göre, çevrede anlatılanlardan öğrenilemez. Böyle öğrenilenlerle de partili olunmaz. Bu bakımdan özellikle askeri eğitimlerimiz zayıftır ve aşırı derecede tekniki bilgilere indirgenmektedir.

Tarz ve taktik konusunda daha fazla zayıflık yaşanmaktadır. Tarz demek, kişilik demektir. Mücadele ölçülerine tarz, yaşam ölçülerine de ideoloji diyoruz. Aslında ideoloji ile tarz aynıdır. Yaşamın ölçü ve ilkeleri anlamına geliyor. Bu bakımdan PKK'nin yaşam, çalışma ve mücadele tarzında yetkinleşip derinleşme, bunu eğitim olarak geliştirme konusunda zayıflıklarımız var. Bu konular yeterince ciddiye alınmamaktadır.

Gücümüz kaynağını eğitim ve örgütlülükten almaktadır. Her iki güç alanımızı da kendi elimizle itiyoruz, ondan sonra da ele geçiremeyeceğimiz güçleri istiyoruz. O zaman sen ne yapıyorsun ve sen nesin? Her şeyi parti verecekse sen orada ne yapacaksın?

Eğitim, pratik bir olaydır. Biz çok somut bir olguyu muğlaklaştırıp öyle teorize ediyoruz ki, ortada somut bir şey kalmıyor. Ne yaptığımızı, ne olduğumuzu anlamıyoruz. Eğitimimiz, yaşamımız, eylemlerimiz soyuttur. Konuşuyoruz, eleştiriyoruz, bir sürü şey söylüyoruz. Ama somut bir şey yoktur. Bunların gerçekle alakasının ne olduğu, yaşamda nasıl bir karşılığı olduğu belli değildir.

Bu yaşam, tutum ve eğitim tarzını değiştirmemiz gerekir. Eğitim iyidir ama yaşama dönüşmüyorsa sonuç almamıştır. Çünkü Önderlik eğitimle yaşamı özdeşleştirdi: "Siz mücadelede değil, yaşamda kaybediyorsunuz. Yaşam tarzınız sizi zafere götürecek bir tarz değildir. Kişilik, düzen ve disiplininiz, anlayışınız öyle değildir" dedi. Bundan dolayı düşmana açık veriyoruz.

Bu bakımdan savunma eğitimlerinin ezbere kaldığını ifade edebiliriz. Eğitimler de böyle soyut kalınca, bizde geriye kalan düzenin ilke ve ölçüleri oluyor. Düzenin ilke ve ölçüleri ile de bu düzene karşı mücadele edemeyiz, onu aşamayız. Ancak o ilkeleri aşar, devrim ölçülerini edinir ve ona göre yaşayıp savaşırsak, düzeni yıkabiliriz.

Biz eğitimi kişilik devrimi olarak tanımlıyoruz

Kavram ve kuramları ele alırken, teoriyi ele alırken bunların yaşam ve pratikteki karşılığını mutlaka görmemiz gerekiyor. Bir kuramın yaşamda ne ifade ettiğini bilerek öğrenmeliyiz. Yoksa ezberlemek ve ezberlediğini tekrarlamak kendini eğitmek değildir.

Doğru ve başarılı iş yapmak sadece eğitimle de olmuyor. Yönetimlerin de sorumluluğu vardır. Planlayıp, örgütleyecek ve doğru yöneteceksin. Bunlar yapılmazsa hiçbir şey kendiliğinden olmaz. Mesela örgütlemiyor, planlamıyor, her şeyin başında olup yönetmiyor. Ondan sonra bir kişi işleri doğru ve yerinde yapmazsa 'iyi eğitilmemiş' diye eğitimi sorumlu tutuluyor. İsteniyor ki, herkes eğitilsin, işini yapsın, başarılı olsun, kendisi hiçbir şey için zahmet etmesin. Ama o başarı kendisine mal edilsin. Komutan ve yönetim olmayı böyle anlıyorlar. Böyle bir yaklaşımın komutanlık ve yönetim olma ile hiçbir alakası yoktur. Yönetimin de iş yapmada ve insanları eğitmede sorumluluk ve görevi vardır.

İyi bir komuta tarzımız olsa, yetkin bir yönetimimiz olsa, kadroları pratikte hem çalıştırır hem de eğitirler. Hem görev ve sorumluluk verip yönetseler hem de denetleseler, hata ve eksikliklerini onlara kavratsalar pratikte daha fazla eğitici ve dönüştürücü olurlar. Ama öyle olmayınca her şey eğitime kalmaktadır.

Tabii yönetimlerimizin eğitimler için yaptığı eleştirilerin doğruluk payı da vardır. Mevcut eğitimlerimiz gerçekten de somutluktan uzaktır. Mesela yaşamı sorgulamak zayıftır. Tekmil ve toplantılar zayıf geçmektedir. Eleştiri ve özeleştiri yapılmamakta, kimse bir birine fazla dokunmamaktadır. Gözlerinin önünde

hata ve eksiklikler yaşanırken bile eleştiri yapılmamaktadır. Bu, liberalizmdir. 'Bana ne, yönetim yapsın' denilip geçiştirilmektedir. Eğer böyle olursa eğitim ortamımız değiştirici olmaz. Her şeyden önce buradaki ilişki ve hareket tarzını bir örgütsel düzen içinde yürütüp eğitici kılmak gerekiyor. Buna uymak bile kişiye ölçü ve ilke kazandırmalıdır, tarz ve üslup kazandırmalıdır. İhlal ederse eleştiri ve özeleştiri mekanizması işletilmeli, hata nerede olmuşsa tespit edilip düzeltilmelidir.

Biz eğitimi kişilik devrimi olarak tanımlıyoruz. Kişilik devrimi nasıl gelişir, bu devrimin ilke ve ölçüleri nelerdir, mücadelesi nasıl verilmelidir? Bu sorulara cevap olmamız gerekiyor. Liberalizm ve oportünizm eğitim ortamlarında başlıyor. Eğitimi sadece konuşma ve tartışma ortamı olarak gören yaklaşımlar var. Oysa ki Önder Apo tarz, üslup ve tempo olarak görüyordu. Bir kadro eğitim görüp pratiğe yöneldi mi soruyordu; "Önderlik tempo, tarz ve üslubunu görüp anladın mı? Sen de yapabilir misin?" diyordu. Bu temelde insanları yoklayıp, onlarda bir kişilik değişimi olmuş mu, olmamış mı diye ele alıyordu. Çünkü bir kadro pratiğe yöneldi mi tarz, üslup ve tempo oluyor.

Önder Apo, "Kadro örgütlenmiş ve eylemli kılınmış hakikattir. Zikir, fikir ve eylem bütünlüğü içerisinde hareket eden güçtür. Bir hırka bir lokma felsefesi ile hareket eden güçtür" dedi. Önderlik savunmalarda birçok şeyi açık olarak ortaya koyuyor. Bunların hepsini okuyoruz, geçiyoruz. Önderlik değerlendirmelerini, sadece Önderliğe aitmiş gibi ele alıyoruz. Yaşamsallaştırmıyoruz. Ondan sonra da bol bol Önderliğe ilişkin konuşuyor, Önderliğe bağlılıktan söz ediyoruz. Önderlik, kendine bağlılığı 'anlamak ve uygulamak' olarak tanımladı. Ne kadar Önderliği anlayıp uyguluyorsan, o kadar Önderliğe katılmışsındır. Başka türlüsünün kendine göre bir Önderlik anlayışı olduğu açıktır.

Sen Apocu militansın! Elbette Önderlik gibi yapacaksın!

Eğitimlerimiz soyut ve değişimden uzak olursa, somutluktan kopar ve ikili kişilik ortaya çıkarırsa o zaman bizim diğer pratiklerde ve yaşamda doğru, başarılı iş yapmamız mümkün olmaz. Onun için her şeyden önce eğitimi soyutluktan kurtarmamız, somutlaştırmamız ve pratik bir olgu haline getirmemiz gerekir. Oportünizm eğitimle öldürülmelidir. Konuştuğunu yapmayan değil de, söylediğini yapan, yaptıklarını söyleyen insan bütünlüğüne eğitimle ulaşılmalıdır. Buna ulaşmayanları, kendini doğru biçimde mücadeleye katacak, Önderlik çizgisiyle bütünleştirecek noktaya getirene kadar somut yaptırımlar içinde tutmalıyız.

Yeni ve genç arkadaşların savunmaları okuma, Önderliği öğrenme ihtiyaçları var; bilgileri eksik, bunu kabul ediyoruz. Kimi arkadaşlarımız okuyup araştırırken, kimi arkadaşlarımız ise kulaktan dolma, birilerinin söylediğiyle Önderliği anlamaya çalışmaktadır. Bilgi edinmek için büyük çaba gösterilmelidir. Kişinin kendisi arayacak, okuyacak, anlamaya çalışacak, çaba gösterecek ve zamanını iyi değerlendirecek.

Fakat her şey bilmezlikten kaynaklı değildir. Herkesin 'bilme' sorunu yoktur. Son tahlilde yaşanılan için 'Önderliği yaşamama' denilebilir ama Önderliği hiç bilmeme durumu da yoktur. Bilinenin uygulanmaması vardır; "Önderlik böyle, ben de böyleyim!" yaklaşımı sözle fazla ortaya çıkmasa da davranış ve yaklaşımlarda çokça ortaya çıkmaktadır. Tasfiyeciler de öyle diyordu. Ferhat, "Önderlik önderliktir, biz de biziz! Biz Önderlik gibi yapamayız. Öyle olsak biz de önder oluruz" diyordu. Sen Apocu militansın! Elbette Önderlik gibi yapacaksın!

Önderliği doğru anlamama, Önderliğe doğru katılmama, özümseme ve araştırmama yoğunca yaşanmaktadır. Arkadaşlarımız 'duygusal katılım' tanımı yapmaktadır. Kendine göre bir önderlik tanımı yapılmakta ve ona katılmaktadır. Birey kendi çizdiği önderliğe katılmaktadır. Ama kişinin çizdiği önderliğin Önder Apo'yla hiçbir alakası olmayabilir. Önderlik, Önderlikten öğrenilmelidir. En doğru öğrenme odur. Bu açıdan çözümlemeleri okumak ve izlemek, savunmaları okumak gerekir. Sadece okumak da yemez. Bir de vücudun, hal ve hareketlerin, davranışların, mimiklerin söyledikleri vardır. Bundan dolayı Önderlik çözümlemeleri izlenmelidir. Önderlik nasıl oturup kalkıyor, ne yiyor, içiyor, nasıl hareket ediyor? Bunlar da Önderlik görüntü kayıtlarının izlenmesiyle öğrenilebilir.

Bir başkası Önderlikten ne anlamışsa onu anlatır. Anladığı kadar anlatır. Herkesin Önderliği doğru anladığı da

> "Önder Apo, "Kadro örgütlenmiş ve eylemli kılınmış hakikattir. Zikir, fikir ve eylem bütünlüğü içerisinde hareket eden güçtür. Bir hırka bir lokma felsefesi ile hareket eden güçtür" dedi. Önderlik savunmalarda birçok şeyi açık olarak ortaya koyuyor. Bunların hepsini okuyoruz, geçiyoruz. Önderlik değerlendirmelerini, sadece Önderliğe aitmiş gibi ele alıyoruz. Önderlik, kendine bağlılığı 'anlamak ve uygulamak' olarak tanımladı."

> "Önderliği doğru anlamama, Önderliğe doğru katılmama, özümseme ve araştırmama yoğunca yaşanmaktadır. Arkadaşlarımız 'duygusal katılım' tanımı yapmaktadır. Kendine göre bir önderlik tanımı yapılmakta ve ona katılmaktadır. Birey kendi çizdiği önderliğe katılmaktadır. Ama kişinin çizdiği önderliğin Önder Apo'yla hiçbir alakası olmayabilir. Önderlik, Önderlikten öğrenilmelidir. En doğru öğrenme odur."

tartışma konusudur. O bakımdan Önderlik eğitimi Önderlik üzerinden yapılmalıdır.

Diğeri ise, somutlaşmadır. Önderlik bir çok kez dedi ki: "Anladım ki, arkadaşlarla aramdaki çelişki felsefiktir. Yaşama bakış açımız, yaşamı ele alış yöntemimizde farklılık var. Benim doğru dediklerime arkadaşlar yanlış diyor, benim yanlış dediklerime doğru diyorlar. Benim yaptıklarımı yapmıyorlar... Bu yüzden ayrıyız, bir değiliz. Bu yüzden felsefe çalışacağım." Bundan dolayı Demokratik Uygarlık Manifestosu, sosyal bilim olduğu kadar felsefiktir. Önderlik bu manifestoda sosyal bilimi ve felsefeyi iç içe geçirmiştir. Önderlik felsefesi savunmalarda vardır. Önderliğin yaşama bakış açısı, doğru ve yanlış dedikleri, kabul ve reddettikleri, güzel ve çirkin olarak tanımladıkları savunmalar incelendiğinde görülecektir.

Kemal Pir, Fatma'ya karşı tutum geliştirirken, "Önder Apo'nun ruhu hepimizin ruhudur. Önderlikle ruhsal birlik yapamayan kimin ajanıdır ve içimizde ne geziyor?" demiştir. Ruhsal birlik, her şeyde bir olma, ortak düşünme, ortak sevinme ve üzülme, ortak amaca bu düzeyde bağlanmadır. Önder Apo, Haki Karer için, "Benim gizli ruhum gibiydi" demiştir. 'Gizli ruh' olmak demek Önderliğin ruh dünyasını temsil ediyor olmaktır. Önderliğin hislerinde, duygularında, düşüncelerinde bir olmak demektir. Demek ki Önderlikle bu kadar bütünleşebilirir. Ama diğer taraftan da Ferhat ne diyordu: "Önderlik ayrı, biz ayrı!" Semir provokatörü ise, "Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır" diyordu. Önderlik ona, "Alçak adam! Biz bir örgütüz. PKK'de her yiğidin yoğurt yiyişi birdir" dedi.

Zihniyet ve vicdan devrimini neye göre yapacağız?

Önderlikle birlik olmayı, Önderliğe katılmayı bu düzeyde anlamak gerekir.

Yaşamı, ideolojik ilke ve ölçüleri anlama ve özümsemede zayıflıklar vardır. Önderlik her konuda tutum geliştirmiş ve söz söylemiştir. Önderlik somut bir insan gerçeğidir. Bizim gibi bir insandır; ona vahiy gelmemektedir. Önderlik özgür insanı ve devrimci militanı temsil etmektedir. Biz de devrimci militan olacaksak Önderlik ilke ve ölçüleriyle, özellikleriyle dolu olacağız. Önderlik hareketlerine katılım önderliklerin ilkeleri ve ölçüleriyle olur. Mümkün olduğu kadar adını çok söyle ama Önderlik ölçü ve özelliklerinden uzak dur! Münafıklık burada ortaya çıkıyor, oportünizm de budur. Bir kişi, 'Apocu fedai militanım' diyorsa, 'partinin kadrosuyum' diyorsa Önder Apo'nun devrimci militan özelliklerinin tümüne göre katılması gerekir.

Zihniyet ve vicdan devrimini neye göre yapacağız?

Önderliğin bilinmeyen ya da anlaşılmayan bir yanı yoktur.

Ama 'katılım' konusu doğru anlaşılmamaktadır. 'İstediğimiz gibi katılabiliriz, istediğimiz gibi militan olabiliriz, istediğimiz gibi komutan olabiliriz, istediğimiz gibi partili olabiliriz!' sanılmaktadır. Böyle olunursa ayrı bir parti olunur, Apocu militan olunmaz. Apocu militan olmanın şartları, ilkeleri, kuralları vardır. Bu konuda kaba, yüzeysel ve kendine göre yaklaşımlar vardır. Düzenden aldığımız özellikleri de bu yüzden değiştiremiyoruz. Bu yüzden soyut kalıyoruz.

Önderlik somut olduğu için bizim de kendi kendimizle mücadele etmemiz, birçok özelliğimizi hemen değiştirmemiz gerekiyor. Bunu görüyor ve anlıyoruz. Bu zorumuza gidiyor, kendimizi değiştirmemek için Önderliği soyutluyoruz. Tasfiyeciler böyle yapıyordu ve Önderlik böyle yapanları çok sert eleştirdi. Şemdin Sakık'ı değerlendirirken, "Beni Tanrı yapıyor, göklere çıkarıyorsun, kendin ise PKK'ye sahip oluyorsun. Ben övülen bir varlığım ama maddi güç sende! Bu bir kurnazlıktır. Ben böyle övgü de istemiyorum" dedi. İşte o soyutlama tasfiyecilerin tutumudur. Düzen kişiliğini yaşamak için geliştirilmiş bir tutumdur. Somutu soyutlaştırırsan hem 'Önderliğe bağlıyım' dersin hem de düzenden aldığın ve kendi kişiliğin sandığın ölçüleri yaşarsın.

Kendimizle kıyasıya mücadele etmemiz gerekir

Arkadaşlarımız mevcut kişiliklerini kendi kişilikleri sanmaktadır. Hiç kimse 'kişilik' edinerek doğmaz. Evet, biyolojik gen aktarımı vardır; ana-babadan geçen özellikler vardır. Ama bunların aktifleşmesi uygun ortam bulmasına bağlıdır. Bu bakımdan da kişiliklerimiz bizim kişiliklerimiz değil, bize kazandırılan kişiliklerdir. Kim kazandırıyor? Aile, okul, sokak, iş ortamı vb bunları kazandırıyor. İçinde yetiştiğimiz ortam bize kişilik kazandırıyor.

Bizim kişiliğimiz dediğimiz şeyler bizim değil, içinde büyüdüğümüz ortamın özellikleridir. O ortam bizi kendisinden biri yapmak ve kendine hizmet ettirmek için şekil vermektedir. Devletler neden bu kadar eğitim yapıyor, sorusu çok önemlidir. Her kişiyi ulus-devlet faşizminin bir militanı haline getirmek için eğitim yapmaktadırlar. Kişiyi kendine karşıt olmaktan çıkarıp ulus-devletin kölesi haline getirmekteler. Biz de böyle bir sistem içerisinde büyüyoruz. Kişiliğimizi o ölçüler oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu kişilik özelliklerini reddetmeliyiz.

Eğitim; yoğun bir iç mücadele, sınıf ve cins mücadelesi, ideolojik ve örgütsel mücadele yürütülmesidir. Yani Önderlikle çelişen yaşam duruşumuzu değiştirmektir. Bunu gerçekleştirmek için Önderlikle ters düşen yanlarımızı açığa çıkarıp kendimizle kıyasıya mücadele etmemiz gerekir. Bu, cephede silahla vuruşur gibi vuruşmaktır. Alışkanlıklarımızı, eski doğrularımızı yıkmaktır. Kişilik devrimi, kişilik değişim-dönüşümü de böyle olur. Bundan dolayı toplu ya da kişisel eğitimlerimiz Önderlik çizgisinin somutluğuna göre olmalıdır.

■■■

Etiğin politikası ve özsavunma üzerine

Kendini korumaya dayalı olarak saldırıya verilen yanıt, etik ve politik bir durumdur. Kendi varlığını savunamamak, mutlak suretle ahlaksızlaşma ve yok olmayı onaylamaktır. Gücün iktidar ve tahakküm nesnesi olarak devreye sokuluşu ise topluma karşı sürekli savaş rejimi olarak faşizmin varlığına işaret eder. Her iki halde de savaş bir güç meselesidir.

Hak nedir? Modern çağdaki hemen tüm savaşların bu sözcük üzerine yapıldığını söyleyebiliriz. Yıkıcı ve tesis edici derinliği büyük olan bu kavram, halen büyük oranda tanımsızdır. Hak, modern dünyada hep söylendiği gibi doğuştan sahip olduğumuz şeyler mi, yoksa içine doğduğumuz toplumsal koşullarda toplumumuzla birlikte oluşturduğumuz kolektif etkinlik mi? Hep "hak verilmez alınır" denilir. Yani gücün ve etkinliğin bir araya gelmesinin sonucudur. Buna göre hak, sadece etkinliğin ve belli bir etik ısrarın sonucu "alınan" bir şey değil; aynı zamanda oluşturulan, kuşanılan ve üzerinde bir etik ve politika tesis edilen kavramdır. Yine modern siyaset dağarcığına başvurursak, talepler manzumesidir. Talep ve hak arasında bir geçişsizlik vardır. Talep bir üst merciye bir bedenin şikayetini bildirme eylemidir, bir çaresizliğin aktarımıdır. Reddedilme durumunu varsayan bir olasılık halidir. Herkeste olanı (ya da olmayanı) "sahipten" isteme olarak indirgersek; talep, edilgenliğin beyanıdır. Sadece gücün ve kudretin reddedilemeyeceği bir aşamada bir politik taktiğin ürünü olarak anlam kazanabilir. Kudretsiz bir talep siyaseti içi boş ve nafiledir. Kudreti "kontrata" çevirecek olan gücün yadsınamazlığıdır. Yalnızca gücün ve kendisini gerçekleştirme eyleminin varlığı hak denilen olguyu açığa çıkarır. Hiçbir talep öz çabasız bir anlam ifade etmez. Kolektif emek ve çaba, özgürleşme için edimsel pratiktir. Tanrı Yehova, Musa'ya bir büyük kurtarıcı olarak kırk yıllık büyük uzun yürüyüşün ardından on emri ve büyük kurtuluşu bahşetmiştir; tersi asla mümkün olamazdı.

Özünde, kendi varlığını olumlama temelinde, hareketin kendisi olmadan tarih mümkün olamazdı. Varlık edimsellik, hareket ve sonsuz akışlarla örülü pratiğe dayalı hakikatin kendisidir. Hareketi olmayanın varlığı söz konusu değildir.

Özgürlük problemi taleple değil kendisini gerçekleştirme temelinde çözüme kavuşabilir. Her durumda geliştirilen öz etkinlik yaşama bir müdahale ve yeni bir durumdur. Toplumsal öz gerçekleştirim, herkes için yeni bir etik yaratır. En azından o, bu iddiadadır. Bu, etik devrimdir ve oluşan yeni algıların etrafında büyük ölçüde yeni iyi ve yeni kötüler oluşur. Yeni sağ ile yeni sol oluşur. Toplumsal hakikate uygun olduğu takdirde oluşan yeni değer yargıları, bir zihniyet devrimine dönüşebilir. Aksi halde değişim yüzeysel ve geçişsiz olabilir. Bu bir siyasal devrimin ardından, önceki rejimden kalan cezalarla hapislerde tutulan insanların bir genel af ile salıverilmesini anımsatır. Tüm eski yasalar geçersizdir.

Özcesi hak dediğimiz şey edimselliğin kudretidir. Edimsellik sürekli etkinlik ve oluştur.

Etkinlik yaşama karşı kendisini gerçekleştirme ve bedenin sonsuz farklanarak eylem üretmesi, başka bir deyişle neşe, keder, kavga ve hakikat üretmesi demektir. Etkinlik iyi ve kötüyü belirleme hakkıdır. Bu hak hiç kimseye devredilemez. Politik hak budur. Böylece o kendi düzlemini, kendi etiğini yaratır. Etik, iyilik ve kötülüğün kavramsallığıdır. Bireyden topluma toplumsal hakikat, ancak etkinlik ve oluş halinde söz konusudur. Ne kadar ezilmiş olursa olsun, bir toplumun ne denli kadim, kutsal, güzel hasletlere sahip vs olması değil, kendi hakkında düşünce ve eylem üretmesi hakkı, mücadeleyi ve zaferi doğurur. Aksini beklemek saf idealizmdir ve tamamıyla boş bir beklentidir. Hak, bir güç ilişkileri mevzusudur. Tarihin ve politikanın demir yasaları böyle söyler.

Savaş

Çatışmanın ve karşılıklı iktidar üretiminin doğal bir durum olduğunu belirten filozoflara göre savaş da "doğal" bir haldir. Birçok düşünür güç ilişkileri bağlamında hem savaşı hem barışı bir durum olarak değerlendirir. Dolayısıyla temel düzlem olarak savaş sürekli ve sonsuzdur. Ama barış sadece savaşın yoğunluğunun düştüğü zaman aralıklarına ya da an'a denilir. Düşük tempolu, başka araçlarla sürdürülen, şiddet yönü açığa çıkmamış savaştır barış. Savaş insanla insan arasında, insanla doğa arasında ve nihayet insanların organize ettiği devletlerle insanlardan oluşan toplum arasındadır. Sürekli, gerilimli ve güç ilişkilerinin kimi zaman anlık seyir aldığı bir oluştur savaş. Savaşın bilinen ilk çağlardan beri şiddetle yakın ilişkisi vardır. Şiddet savaşın bir yanında, politika da diğer yanında yer alır ama kesinlikle aynı şey değildirler.

Doğal toplumdaki öldürme hakkı denilen ve belli oranda etiğe bağlanmış pratik, yasadan önceki ahlaki durumun varlığına işaret eder. İnsanların arasındaki kaos ve çatışma halini düzenleyen, sınıldığı gibi hukuk ve yasa değil; etik yükümlülüklerdir. Paylaşıma dayalı yaşamın moral değerleriyle örtüşmeyen bir hareket, komün tarafından ayıplanır. Modernist kavramla ifade edecek olursak "bireycilik" gelişmemiştir. Bu ortak normun doğuşu ve toplumsal kabulün ortaya çıkışıdır. Dolayısıyla ortada toplumun kendi bedenini savunması dışında gaspa ve sömürüye dayalı modern bir savaş mantığı henüz yoktur.

Egemenliğin savaş tekeli devletle cisimleşir. Herkesin herkesle savaşı ve gerilimi devleti oluşturur. Herkesin herkesle savaşı doğal toplumdan çıkarak baskı ve sömürüye odaklanan hiyerarşik toplumun embriyonudur. Gerçekte önce barış ve özgürlük vardı. Barışı uygarlığın başlangıcıyla birlikte kurguladığımız bir şiddetsizlik hali olarak hayal etmiyoruz. İnsanlığımıza içkin bir kudret ve erdem olarak önce özgürlük ve barış olduğunu biliyoruz. Savaşın temel saiki tahakküm ve diz çöktürmedir. Teslim almaya ve varlığını kısmen, ya da tamamen ortadan kaldırmaya dayalı bir yıkıcılıktır. Doğal topluma savunma dışında bir savaş durumundan söz etmek oldukça güçtür. Kitlesel, profesyonelce öldürmeye koşullanmış ve bunun tüm uygulama ve araçlarını edinmiş bir organizasyon olarak savaş, askerliğin doğuşuyla başlar. Bu anlamıyla devlet tüm gerilimlerin biriktiği total bir savaş merkezidir. Alt etme arzusunun, hırsın ve komplonun merkezi olarak devlet organizasyonu ölümün de yasal temsilcisidir. Öldürmeyi doğal toplumdaki 'öldürme hakkı'nın dışında örgütlü bir cinayet sistemi (askerlik) geliştirerek kendi tekeline alır. Kendini savunmaya dayalı direniş ve avlanırken tasarlanan çeşitli tuzaklama teknikleri yerini kitlesel, düzenli ve 'mesleki' bir duruma bırakır. Öldürme bir özgürlük ve hak mefhumuna dayalı etik problemden çıkarak yasaya, göreve ve hukuka bağlanır. Şiddet devletin tekelindedir ve bu erki kullanırken egemenlik tesis eder, bu sebeple tekilliklerin şiddet ve öldürme eylemine katılmasını yasaklar. Öldürerek korkutma ona ait bir uygulama ve güç gösterisidir. Devletten güçlü hiçbir kurum ya da kişi yoktur. Zaten gücünü tanrıdan ya da ulusun "yüceliğinden" alması bu nedenledir.

İnsan ilişkilerini karşılıklı tanıma, olumlama ve farklanma yerine gerilim ve alt etme üzerine düşünen egemenlik teorisine göre tüm ilişkilerimiz egemenlik üretir. Güç ilişkileri üzerinden okuma da reel bir durum olarak doğrudur. Ancak gücü iktidar olarak kurmak faşizme götürür. Güç, ahlakın koşuludur. Kendini korumanın, sürdürmenin ve gerçekleştirmenin virtüelliğidir. Gücün tekeli faşizmi tesis ederken özsavunma ile yönetilmesi, ahlaki, politik ve demokratik toplumu inşa eder. Bu yönüyle birey ve toplumların kontrol altına alınarak baskılanması, gücün öz eylemliliğinin problemidir. Kendisini kurtarma mücadelesi verdiğinde onur ve ahlaktan söz edilebilir, aksi halde tüm moral değerler ve varlık şaibeli hale gelir. Kürt Halk Önderi "Toplumları ahlakipolitik olanlar ve olmayanlar olarak değerlendirmek daha doğrudur" dediğinde bu hususa dikkat çekmişti.

Hobbes'daki savaş ise, tüm varoluşun gerekçesidir. Savaş toplumun yönetildiği düzlemdir. Modern ulus-devlet topluma karşı sürekli savaş rejimi olarak örgütlenir, "sözleşme" oluşturur ve böylece toplumu yönetecek(kafese kapatacak) yasa inşa edilir. Başka bir deyişle savaş bir yönetim metodudur. 1642 tarihli Westphalia' dan Kürt inkarının kurumsallaştığı Lozan'a toplumsal özgürlüğün yasa ile önünün kapatılarak "mühürlendiği" bir "savaş rejimi" vardır. Yurttaşlar olarak hepimizden bu yasayı bozmamamız istenilir. Biz bu durumun farkında bile olmadan savaş rejimi toplumu yutacak tüm mekanizmaları bir bir çalıştırır. Tüm modern anayasalar bir yığın şiddetli sürecin ardından ortaya atılan ulusal masalların hamaseti üzerine oluşturulur. Emma Goldman'ın dediği gibi, "Bütün savaşları, dövüşemeyecek kadar korkak olan, bu yüzden de kendileri adına dövüşmek için dünyanın gençlerini cepheye süren hırsızlar çıkarır."

Özsavunma

Toplumsal hakikat bireyden topluma kolektiviteye ortak iradeyle katılım olduğuna ve birlikte yaşam için herkesin bir biçimde rızası olması gerektiğine göre, bireyin de toplumun da rızasını geri çekme hakkı vardır. Bu, bir kudret pratiği olarak vardır. Ortak olana ilişkin rızasını geri çekmek öz savunmadır. Öz savunma refleksidir. Direniş hattı oluşturma ve kendi göbeğini kesmedir. Köleleşmiş bir toplumun öz savunması yoktur. Kölelik tam yıkım ve teslimiyet halidir. Kölelik durumunda ölmeye gerek yoktur. Orada doğrudan canlı bedenler üzerinde sınırsız bir kullanım ve dışsal hakimiyet söz konusudur. Öz savunma yalnızca yoğun saldırı ve savaş halinde geçerli bir durum değildir. Gerçekte o barış ve demokrasinin teminatıdır. Barış halinde de öz savunma bir zihniyet işidir. Kürt Halk Önderi şöyle der:

"Toplum, kendini sürdürmesi için gerekli olan ahlaki ve politik kurumlarını oluşturup çalıştıramaz ve işlevsel kılamaz duruma düştüğünde, baskı ve sömürü cenderesine alınmış demektir. Bu durum 'savaş hali'dir. Tarihi, uygarlıkların topluma karşı 'savaş hali' olarak tanımlamak da mümkündür. Ahlak ve politika, işlev görmediğinde, toplumun yapabileceği tek iş kalmıştır: Özsavunma savaş hali, barışın olmaması halidir. Dolayısıyla barış, ancak özsavunma temelinde anlam kazanabilir. Özsavunması olmayan barış, teslimiyetin ve köleliğin ifadesi olabilir."

Sükunet ve ya da şiddetsizlik haliyle barış bir yanılgıdır. Tarihte daha makro düzeyde 'barışlar' vardır. Kadeş bunlardan en önemlisi olmakla birlikte sonuçta Mısır ile Hititler arasında Suriye toprakları paylaşılmıştır. Büyük Roma barışı, (Pax Romana) Roma'ya karşı Kartaca'dan ve Pön savaşlarından sonra takati kalmayan dünya halklarının ebediyen susturulması anlamına gelir. Gerçekte hasıl olan, bir barış değil mutlak hakimiyet rejimidir. Bu nedenle lekeli ve güvenilmezliklerle doludur…

Toplumun itirazsızlaşması temelinde savaş yeteneğinin devlet tekelinde birikimi, topluma karşı sürekli savaş rejimidir. Toplumun savaşsızlaştırılması(öz savunmanın tasfiyesi), kudretten düşüşüdür. Öz iradenin yadsınarak Hegel'deki efendi-köle diyalektiği uyarınca tüm tekilliklerin tasfiyesidir. Böylece güç ilişkileri daraltılır ve devlet tekeline alınır. Doğal toplumdaki ahlaki politik ilke uyarınca bireyin bireyden ya da toplumdan hesap sorması, toplumun bireyden hesap sorma hakkı devlete devredilmiş olur. Etik, toplumun elinden alınarak yasaya dönüştürülür. Devletin doğuşu bu ilişkileri düzenleme tekeline bağlıdır. Toplumun öz gücü lağveldiği oranda devlet nizamı gerçekleşebilir. Örneğin darbe dönemlerinde toplumun silahsızlandırılması, savunmasız bırakılması yabancı gücün mutlak tahakkümü uyarıncadır. Barış "sükûnet" demek değildir. Türk devlet oligarşisi barış ve sükûneti yan yana kullandı. Barış, kendinde varlık olarak toplumun bir sözleşme ve etik etrafında buluşmasıdır. Barışın özgürlükle çok yakın ilişkisi vardır. Bu, özgür iradeyle verilmiş kararlara, toplumsal etiğe ve rızaya dayanmasından ötürüdür. Spinoza savaş ve barış kavramlarıyla ilgili şöyle der:

"Eğer bir kentte uyruklar dehşetin egemenliği altında oldukları için ellerine silah almıyorlarsa burada barışın hüküm sürdüğü değil ama daha ziyade savaşın hüküm sürmediği söylenmelidir. Gerçekte, barış, basitçe savaşın olmaması değildir. Kaynağını ruhun gücünden alan bir erdemdir. Zira itaat (II. Bölümün 19.cusu İle) kentin ortak hakkı uyarınca yapılması gereken şeyi yapmak yönünde değişmez bir iradedir. Yine, söylemek gerekir ki, içinde barışın bir sürü gibi hareket eden ve yalnızca köleliğe yatkın uyrukların eylemsizliğinin bir sonucu olan bu kent adını almaktan ziyade ıssız yer adını almaya daha layıktır."

'Terör' kavramı da devletin sandığından çıkar. Modern devlet makinasının topluma doğrultulmak üzere imal ettiği ilk tabancadır. Ontolojik olarak devlet, toplum karşıtı bir yabancı yönetim olduğuna göre, terör modern bir kavram. İlk terör Fransız devleti tarafından icra edildi. "Thermidor" terör döneminin resmi adıdır. Mustafa Kemal'in cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan İstiklal mahkemelerine Fransız devriminden mülhem terör mahkemeleri adını vermek istediği söylenir. Liberal ideoloji, toplum ve devlet aynı şeylermiş gibi bir kafa karartma yaptığından, örgütlü bir savaş organizasyonu olarak devletin topluma uyguladığı şiddetin adının terör olduğu bilinmemektedir. Toplumun devlete karşı çıkma kudretinden söz etmek şurada dursun, bunu çağrıştıracak bir dil bile sakıncalıdır. Tıpkı Türkiye'de devletçi siyaset aklınca tutuklu, prangaya vurulmuş 'eylem', 'mücadele' ve 'hak' sözcükleri gibi. Ancak devlet uyguladığı terörü 'orantısız güç' gibi yeni kavramlarla izah ediyor.

Özsavunma etik, politik ve demokratik toplumun gerçekleşmesidir. Toplumun kendi kaderi hakkında hüküm belirlemesi ve kısa ve uzun vadede tedbir almasıdır. Özsavunma barışın içinden konuşan canlı reflekstir. Savaş ise bir baskı, tahakküm ve alt etme teknolojisidir. Özsavunmanın mekanı yurt edinilen toprak ve yerleşkedir. Savaşta çoğu zaman, bilinmeyen coğrafyalarda güç gösterisi yapmak ve gücün mutlak kabulü için dehşet saçmak esastır. Özsavunmanın temel derdi varlıktır. Varoluşunu savunma, geliştirme ve çeşitliliktir. Savaşın karakteri ise mutlak itaat ve tahakkümdür. Özsavunma toplumsal etiğin bozulmaması için geliştirilen pek çok sosyal, kültürel, ekonomik ve son olarak zora dayalı tedbire dayanır. Şiddet bunun en uçlaşmış ifadesidir. Ancak savaşta hakikat can çekişir, birden bire etik, estetik ve demokratik toplum değerleri yerini yıkıcı ve tahammülsüz bir nefrete, açık yalan düzenine ve mutlak ezme arzusuna bırakır. Özsavunmada kontrol, erdem, etik ve barışçı duruş oldukça canlıdır. Savaş psikolojisi ise askerleştirilmiş yığınların akıl ve duygudan yoksun saldırganlığıdır. Tarihteki büyük kıyımlar, kitlesel tecavüz ve dehşet örnekleri askerleştirilmiş, köleleştirilmiş yığınların yok oluşa ve yok etmeye göre disiplin altına alınmasıyla açıklanabilir. Savaşa karar verenlerin değil ama savaşanların aklı yoktur. Özsavunmada ise muazzam bir etik sorumluluk ve politik manevra yeteneği vardır. 'Haklı savaşlar' olarak bildiğimiz pek çok direniş esasta yalnızca varlığını korumayı esas alan özsavunma direnişleridir.

Güç ile tanımlanan savaşın iki evresi vardır. Biri kendini koruyabilen varlığın güç kullanarak savaş dayatmasına verdiği karşılık, diğeri de gücün iktidarla eş anlamlı olduğu tahakküm durumu. Kendini korumaya dayalı olarak saldırıya verilen yanıt, etik ve politik bir durumdur. Kendi varlığını savunamamak, mutlak suretle ahlaksızlaşma ve yok olmayı onaylamaktır. Gücün iktidar ve tahakküm nesnesi olarak devreye sokuluşu ise topluma karşı sürekli savaş rejimi olarak faşizmin varlığına işaret eder. Her iki halde de savaş bir güç meselesidir. Güç, hem iktidara hem de ahlaki-politik topluma içkindir. İktidarın gücü modern savaş aygıtı olan devletten kaynaklıdır. Toplumsal hakikatin gücü ise ahlakipolitik toplum değerlerinden gelir.

Zaten canlı bir organizma olarak toplum örgütsüz, iradesiz ve yönetimsiz olamayacağından özsavunma hayati bir gereklilik ve öz örgütlenmedir. Türkiye'de Kürt problemine dair pek çok siyasal söz ve eylem hep terör kavramının karanlık mahzenine kapatılmak istendi. Gerçekte öz yönetim gibi özsavunma da tarih ve halk karşısında kavram ve içerik olarak yerleşecek, bir standart haline gelecektir. Tıpkı iki yüz yıl önce seçme ve seçilme hakkına itiraz eden monarşi yanlıları gibi, öz yönetime karşı çıkışlar da aynı refleksin ürünüdür. Seçme ve seçilme hakkı, örgütlenme ve siyasete katılım gibi mücadele ve emekle yaratılan'değerler' gibi; özyönetim ve özsavunma da pratikleştikçe gelişecek, yerleşecek ve demokratik dünyanın bir ölçüsü haline gelecektir. Kavramı aksi yönde devletler lehine çekiştirenlerin söz ve eylem hükmü kalmayacaktır. Kanıtımız halkların ve ezilenlerin mücadele ve demokratik toplum tarihidir.

■■■

Di serdema neolîtîkê de rista Kurdistanê

Hêlmet Başûr

Lêkolîner li hemû cîhanê digerin, cihê herî kevn yê cihbûnê careke din li Kurdistanê ye. Mesela Xirab Reşk (Göbekli Tepe), mînaka ewil e. Xirab Reşk, 15 km li rojhilatê Riha ye. Arkeolog dibêjin, ew cihekî olî yê wê serdemê bûye, ango cihekî weke Hac'a îro bûye. 20 mabed-tapinaq dîtine. Her mabetek 12 stuna (paya) wê heye. 2 metro zêdetir bilind in. Bi kevirên mezin hatine çêkirin. Li ser erdeki 8 hezar metre çargoşe, ew cih çêkirine. Ûmrê wê vedigere 12 hezar sal beriya mîladê.

Dema duyem, dema şoreşa çandînî ye. Lêkolîner dibêjin, dema ku qeşe xilas dibe û mirov ji şikeftan derdikevin, diçin binarên çiya û deştan. Li wan deran cihên xwe çêdikin. Ango ji dema Paleolotîk (serdema kevir ya kevn), derbasî serdema neolîtîkê (serdema kevir ya nû) bûne.

Lêkolîner li hemû cîhanê digerin, cihê herî kevn yê cihbûnê careke din li Kurdistanê ye. Mesela Xirab Reşk (Göbekli Tepe), mînaka ewil e. Xirab Reşk, 15 km li rojhilatê Riha ye. Arkeolog dibêjin, ew cihekî olî yê wê serdemê bûye, ango cihekî weke Hac'a îro bûye. 20 mabed-tapinaq dîtine. Heya niha 4 heb derxistine û lêkolîn dikin. Niha jî dibin çavderiyê de ye, pir zêde dernaxin derva. Her mabetek 12 stuna (paya) wê heye. 2 metro zêdetir bilind in. Bi kevirên mezin hatine çêkirin. Li ser erdeki 8 hezar metre çargoşe, ew cih çêkirine. Ûmrê wê vedigere, 12 hezar sal beriya mîladê. Ango ûmrê wê 14 hezar sal e. Hê lêkolîn dikin, ew çiye û çi nîne? Ji vî cihî wêdatir, li dûnê cihekî ku ûmrê wî 10 hezar sal jî nedîtine. Ew cihê olî jî li Kurdistanê ye.

Wekî din Newalî Çolî heye. Ser Rûbarê Firat e. Li gorî lêkolînan, li wê derê jî 5 xanî hene, li nêzikî çêm çêkirine. Ûmrê wî jî vedigere 10 hezar sal beriya mîladê. Wate Ûmrê wê texrîben 12 hezar sal e. Hinek xanî çarkoşe ne, hinek gilover in. Li gorî lêkolînan, mirovan 12 hezar berê li vê derê civakbûn û çandînî pêş xistiye.

Li Erganiya Amedê jî, Şikeftên Hîlar (Çayönü) hene. Li wê derê jî texrîben jiyana aîdî 10 hezar beriya mîladê ye, dîtine. Hestiyên mirovan yên wê demê dîtine. Ya girîngtir, li wê derê çerm û qamûşên wê demê dane şûxilandin dîtine. Niha ji bo Xirab Reşk dibêjin, destpêka ol û tapinaxan li vê derê çêbûye. Ji bo Hîlarê jî dibêjin, destpêka fêrbûna cil û karanîna qûmaş li vir çêbûye. Ew jî mînakek e.

Wekî din, li Başûrê Kurdistanê milê Çemçemal "Gundê Çermo" heye. Firehbûna wî jî 13 hezar metre çargoşe ye. Herêmek e, li wê derê 25-30'î xanî dîtine. Ûmrê wan vedigere beriya 9 hezar sal. Cihê herî kevn ku ambarên ce û genim bi awayekî pergal dîtine ew der e. Niha di cîhanê de jî bo mijara çandînî, vê derê mînak digrin. Ûmrê wê ji cihên din yên Kurdistanê ne nûtir e, lê çandînî pêşketîtir hatiye dîtin. Ew destar û harîn li wê derê dîtine.

Berhemên ku di wê demê de hatine pêşxistin, yekem şoreşa civakî ye

Ew belge hemû nîşan didin ku civakbûn, gundinî, çandinî, hemû li vê erdnigariyê çêbûne. Gelek gundên din dîtine, li milê Mûsûl, Şengal hene. Ûmrê wan 6-7 hezar sal e. Li gorî lêkolînên ku hatine kirin, li Kurdistanê 30-40 cihên ku ûmrê wan ji 5-6 hezar sal zêdetir e hene. Şoreşa çandînî û gundbûnê li van deran çêbûye. Serokatî jî di paraznameyên xwe de van cihan û taybetmendiyên wan berfireh vedike.

Niha li Rojhilat jî hinek cih dîtine, ûmrê wan vedigere 8-9 hezar sal berê, li Hîndîstanê cihên ku hatine dîtin heya 6-7 hezar sal berê diçe. Li Ewropa, Anatolya, Misirê cihên hatine dîtin dîroka wan heya 4-5 hezar sal berê diçe. Bes cihekî 12 hezar sal ûmrê wî hebe, xeynî Kurdistanê cihekî din nedîtine. Ew çi îspat dike? Wisa be, şoreşa civakbûnê û çandiniyê li vê derê çêbûye û li cîhanê belav bûye. Ew girîng e. Ji bo wê Serokatî dibêje, "di serdema xwezayî de şoreşa civakbûnê û şoreşa çandiniyê pêş ketiye; ew du gavên girîng yên mirovahiyê ne. Her du gav jî li ser erdnigariya ku em îro jê re dibêjin, Kurdistanê ne."

Ew jî ji bo me nirxeke mezin e, divê em lê xwedî derkevin. Divê em biçûk nebinin û rê jî nedin ku tu kes biçûk bike. Lewra başî û xirabiya dîrokê li ser mejiyê mirov tesîrê dike. Dema ku tu zarokekî re bibêjê, "bavê te û dayika te leheng bû" dema ku ew zarok mezin dibe her xwe leheng dibîne. Tu jê re bibêjê, "bavê te û dayika te virt û vala bûne" ew zarok hîç dibe. Ew tesîrê li ser mejî û pîsokolojiya mirov dike. Dewletên derva û gelek rewşenbîrên me jî gotine, "em hîç in" û wisa em bûne hîç. Lê Serokatî dîrokeke radixe ber çavan. Gelek dîroknas û lêkolîner jî vê îspat dikin. Pêwîst nake ku em ji wan lêkolîneran re bibêjin bên Kurdistanê, jixwe ew bi xwe li pêy dikevin. Girîng dibînin.

Divê em jî girîng bibînin, qiymet bidinê û giraniyê bidinê. Nirxê civakê ew e, divê em lê xwedî derbikevin. Gelek kesên ku di nava civaka me de hene, van nirxan dibînin û bi pereyan difroşin. Hinek jî didizin û dibin difroşin. Ew kesên ku van tiştên dîrokî kom dikin, dibe ku qet nexwezin kes behsa wan jî bike. ji bo vê divê em seranser nêzik nebin.

Weke cih û warên dîrokî ku li Kurdistanê hatine dîtin, me çend mînak dan. Ew mînak ji bo dîrok û erdnigariya Kurdistanê girîng in. Serokatî jî di paraznameyan de bi berfirehî behs dike. Ew belgeyên dîrokî ji bo me tên çi wateyî, em çawa nêzik wan bibin û giringiya wan çi ye? Em weke berê dîrokê nagrin dest. Dudu, dema ku em behsa van serdeman dikin, alaqaya wê bi Kurd û Kurdistanê heye. Lewra wê demê de navê Kurd û Kurdistanê tûne, lê erdniigariyeke ku ji bo jiyana civakî bûye bingeh heye. Li ser vê esasî jî em hem lêkolîn dikin, hem dinirxînin.

Berhemên ku di wê demê de hatine pêşxistin, yekem şoreşa civakî ye, jiyana civakî ye. Jiyana civakî çi ye? Rêber Apo dibêje, "tenê bi kombûna mirovan, civak çênabe." Hinek taybetmendî û xûsisiyet hene, dema ku ew tên gel hev civakbûn çêdibe. Divê em van taybetmendiyan bizanibin. Dema ku ew taybetmendî cihekî hebin, reng û cewherê wê kûr dibe. Em niha jî pir zêde li ser jiyana civakî nîqaş dikin, Serokatî dibêje, "jiyana komînal."

Taybetmendiya yekem ya jiyana civakî; têkiliyên mirov bi mirovan ve xwezayî ye, bê amûr e. Ango hinek tişt nakevin navberê. Mînak em niha weke gelekî dixwazin bi gelên din re pêk ve jiyan bikin, xwezayî ye. Lê di têkiliyên dewletê de, her tişt bi riya saziyan pêş dikevin. Di jiyana civakî de, peyvendiyên mirov û mirov raste rast in. Pêk ve têkilî datînin. Ew xaleke girîng e. Bingeha vê jiyanê li Kurdistanê hatiye avitin. Hemû lêkolîner vê dibêjin. Li ser vê esasê formen civakî çêbûne. Rêber Apo dibêje, "dîroka civaka xwezayî, forma civakî ye."

Rista komkirina civakê ya dayikê heye

Bala xwe bidinê, di dema civaka xwezayî de rengekî form heye; ew jî forma civakê ye. Îro du reng hene; yek forma deshilatdarî û pergala dewletê ye, yek jî civak e. Civak jî ji malbat, eşîr û gelan pêk tê. 250-300 hezar sal berê, heya beriya zayinê 3 hezar salan di jiyana mirov de yek form hebûye, ew jî forma civakî bûye. Bingeha vê formê li Kurdistanê hatiye avêtin. Serokatî ji ev forma yekemîn re dibêje, "Klan." Klan hem civakê tevger dike, hem jî bi rê ve dibe. Peyvendiyên mirovan diyar dike û li gorî wê jiyanê rê ve dibe. Weke îro dewlet rê ve nabe û formê civakê jî ne cuda ye. Klan hem peyvendiyên mirov û mirovan çêdike, hem jî jiyanê rê ve dibe.

Di van klanan de mirovan weke 25-30 kesî bi hev re jiyan kirine. Di nava van de jin, mer, kal, zarok hebûne; bi hev re jiyan dikirine. Têkiliyên jin û mêr, ne weke ya îro bûne. Pêk ve jiyan kirine, zarok jî zêdetir aîdî jinê dihatiye dîtin, lewra jin tîne dûnê. Ji ber vê ew serdem, di dîrokê de weke dema dayikê tê pênasekirin. Hinek nêzikatiyên şaş hene, weke ku jin di wê serdemê de deshilat bûye digrin dest. Lê ne wisa ye. Jiyan bi dayikê tê nasîn, zarok bi dayikê tê naskirin. Rista komkirina civakê ya dayikê heye.

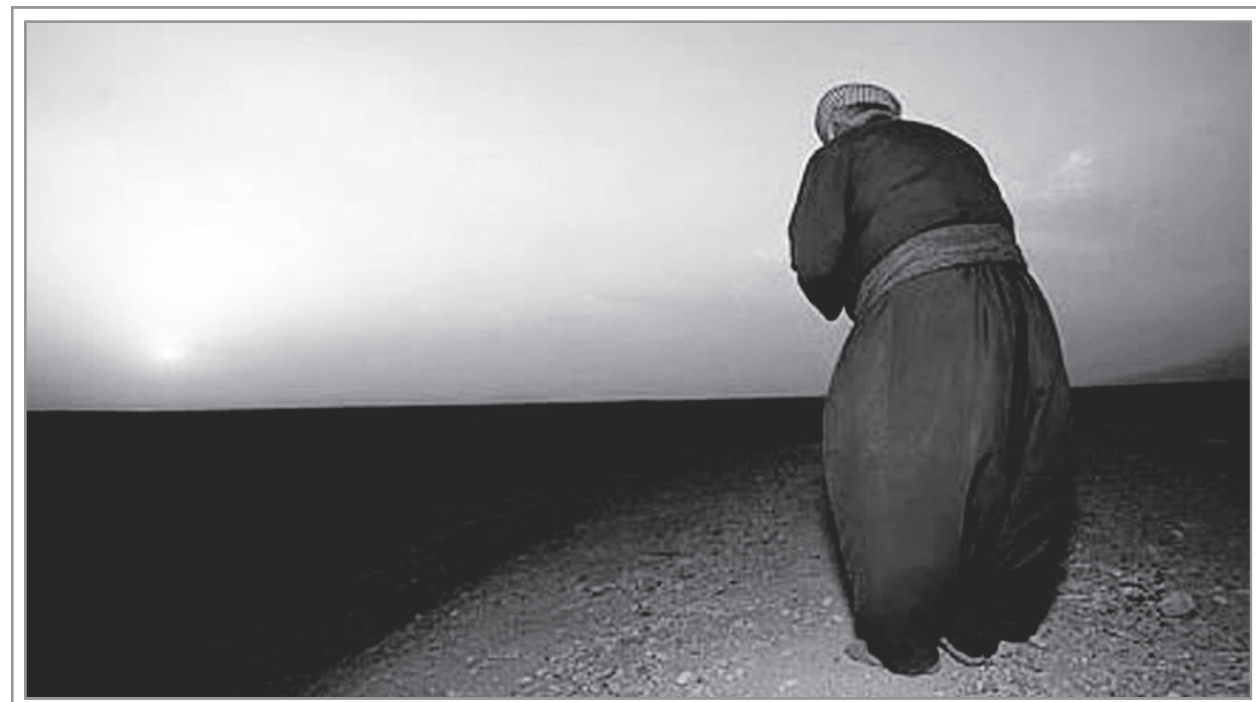
Rêber Apo jî dibêje, "her lêkolîna ku nêzikî rastiya dayikê nebe, encamên rast nade." Bala xwe bidinê, taybetmendiya resen ya jinê-dayikê çi ye? Her dema xwe dide zarokan, her dixwaze pirsgirek bên çareserkirin. Bi xwe zehmetiyan dikşîne, da ku civak zehmetiyan nekşîne. Niha dibe ku di pergala baviksalarî de ew taybetmendî hinekî kêm bibin, lê her jî tên jiyankirin. Ji ber van sedeman, wê demê weke serdema dayikê pênase dikin. Ew yek jî herî zêde li Kurdistanê jiyan kiriye. Dema ku îro jî em behs dikin, em dibêjin hê jî rista dayikê heye, di civakê de xwedî cihekî taybet e. Bingeha xwe ji vê demê digre.

Ger li cihekî kok kûrtir be, berhemên wê jî ew qesa zêde dibin. Mesela hinek dar hene, koka (rîçik) wê çiqasa kûr be, berhemên wê jî ew qesa zêde û mayinde dibin. Lê hinek dar hene, kokê wê ne kûr e, bejna wê çiqasa dirêj be jî bi bayekî re, ew dar dirûxe. Li Kurdistanê jî rîçikê jiyana civakî kûr e. Rîçikê jiyana ku di pêşengtiya dayikê de pêş ketiye, li Kurdistanê kûr e. Ji bo vê, tesîra xwe li ser îro jî dike. Her çiqasa pergala zilam pêş ketibe û gelek pergalên cuda yên deshilatdariyê hatibin Kurdistanê jî careke dîtir di nava civakê de hinek cewher hatine parastin.

Em carna dibêjin, li Kurdistanê ne tenê jin, hemû mirov hestiyar in, naxwazin malê xelkê bixwin. Em dibêjin Kurd destê xwe dirêjî malê xelkê nake. Dibe ku li gorî jinê kêmtir be, lê di zilamê Kurd de jî ew tişt heye. Bingeha xwe ji vê serdemê digre.

Di destpêkê de ew forma civakî çêdibe, klan pêş dikevin. Dayik pêşengtiya klanê dikin. Têkiliyên mirovan raste rast in û li ser esasê xizmetî hev û din kirinê ne. Civakbûn bi vî rengî pêş di-

keve. Mirov dibînin ku bi tenê nikarin xwe biparêzin, ji bo ku bikaribe xwe biparêze tên gel hev û din, ew yek. Dudu, dibînin ku bi tenê nikarin jiyana xwe bi giştî araste bikin, tên gel hev û din û jiyana xwe bi hev re araste dikin. Ew bingehên civakbûnê ne. Ji ber ku taybetmendiyan herî girîng ya jiyanê civakbûn e, dema ku yek pêdiviyên civakbûnê pêk nîne, civak wî/ê qebûl nake. Yek bixwaze tena serê xwe jiyan bike, her tiştî ji bo xwe bixwaze; ew civak wî/ê kesî/ê qebûl nake.

Baweriya yekem jî anîmîzm bû, di serdema neolotîkê de jî totem pêş dikeve. Li gorî anîmîzmê em hemû zindî ne, bes li gorî totem hinek zindî zêdetir bi nirx in. Li Kurdistanê jiber ku serme bûye, nirxê roj-tav û agir zêdetir bûye. Cihekî weke Hîndîstanê, ji ber ku çêlekê xizmetî jiyana wan kiriye pîroz e. Îro jî wisa ye; cihê ku mirov lê jiyan dike, tiştê ku jiyana me hêsan dike bi qiymet e. Ger tiştek fayda nade jiyana me em diavêjin. Wê demê jî wisa bûye. Bi vî rengî baweriya totem pêş dikeve.

Em jî dibêjin, weke civaka PKK'ê em li ser esasê xizmet çêbûne. Ger hevalekî/a me, bi zanebûn ezezîtiyê bike, dê heval qebûl nekin. Ger heval qebûl bikin, wê demê civakbûna me namîne. Lê di hinek rêxistinên din de tê qebûlkirin, her kes ji bo xwe jiyan dike.

Di dema paleolotîkê de, bi vî rengî civak hêdî hêdî jiyana civakî pêş dixe. Ew li Kurdistanê dibe. Ew milê forma civakî ye. Lê tiştekî din ku di wê demê de çêdibe jî bawerîya(zîhniyeta) mirov e. Rêber Apo vê zîhniyetê weke “anîmîzm” pênase dike. Mirov wisa difikirin ku hemû derdora wî/ê zindî ye, xwe jî beşeke ji wê zindîbûnê dibîne. Anîmîzm ew e, zindîbûna derdorê û xwezayê ye. Xwe jî beşeke ew xwezaya zindî dibîne. Ango di wê demê de baweriya anîmîzmê li Kurdistanê pêş dikeve. Ji bo wê heya îro tesîra anîmîzmê li Kurdistanê heye. Ne weke wê demê ye, lê heye. Ew du mijarên girîng in; forma civakbûnê û zihniyet-bawerî. Lewra yên ku pişt re diguherin jî forma civakê û zîhniyet e.

Gelek berhemên mirov û kêdîkirina heywanan, piranî li Kurdistanê çêbûye

Civaka xwezayî, arkeolog îro weke sê beşan bi nav dikin; dema kevrê kevn (paleolotîk), dema kevrê navîn (mezeolotîk), dema kevrê nû (neolotîk). Ew sê merhele di dema yek civakê de tên jiyankirin. Ji bo çi wisa tê binavkirin? Lewra di dema kevn de (beriya BZ 20000-15000'î), mirov fêrî hin tiştên destpêkê dibe; fêrî agir pêxistinê dibe, fêrî şûxilandina kevir dibe. Ji bo vê dibêjin, dema kevirê kevn. Mirov di vê serdemê de hê nû fêrî şûxilandina hin tiştan dibûne û amûrê ku di destpêkê de daye şûxilandin jî kevir bûye, ji ber vê wisa gotine.

Di dema mezelotîkê (dema helîna berfê) de, mirov hinek şêwe didin kevir û wisa didin şûxilandin. Ji bo vê navê wê weke dema kevirê navîn lê dikin. Dibêjin ew demeke navîn û derbas bûnê ye. Ew dem ji BZ 20-15 hezaran destpê dike, heya BZ 12 hezar salan berdewam dike. Li vir hinek ziman pêş dikeve. Di destpêkê de zimanê Semîtîk, pişt re jî zimanê Aryenî pêş dikeve. Di van deman de, êdî mirov derdikevin dervayî şikeftan û êdî hejmarê mirovan jî zêde dibe. Li vir klan mezintir dibin. Dibêjin cara yekem hejmara van klanan digêhêje 150-200 kesî û dadikevin keleka çeman. Mesela hin cihên kevn dîtine, heya 250 kesan lê jiyan dikiriye.

Dema ku ew klan mezin dibin, ji wan re dibêjin “tîre”. Ew peyv li Kurmanciya Jêrîn de zêdetir tê şixûlandin, li cihên dîtir yên Kurdistanê peyva teyfe-qebîle- tê şixûlandin. Lê Kurdiya wê ne bi wî rengî ye. Îro jî li Kurdistanê tîre hene. Îro klan nemaye, cihê we malbatê (binemal) dagirtiye. Niha malbatên ji 5-6 kesan pêk tên. Lê heya 30-40 sal berê jî gelek bira û malbatên wan di nava hewşekî de jiyan dikirin û wan re jî digotin malbata falan kesî. Bajêr jî wisa bû, gundan jî wisa bû. Lê niha ne weke berê ye. Klan jî weke wan malbatên 30-40 sal berê ye, ji 5-6 malbatên biçûk pêk tên. Li bi demê re an hejmara wan zêde dibe, an jî çend klan tên gel hev û din û tîre çêdibin. Hem zarokên wan çêbûne mezin bûne, hem jî bi hevgirtina klanên cuda zêde bûne. Îro ew yek weke tîre tê bi navkirin.

Li Kurdistanê baweriya totem, di Mîtraîzmê de jî tê dîtin

Serokatî ji bo vê demê dibêje, “rast e, di vê demê de hejmara mirovan zede bû, lê neçar nebûn ku deshilatdariyê pêş bixin.” Hejmara klanê zêde dibe û dizivire tîreyê, lê dîsa jiyaneke civakî berdewam dike. Careke dîtir, bingeha jiyana civakî nehatiye windakirin.

Êdî di dema neolotîkê de gund zêde dibin, çandînî û zîrat zêde dibe. Beriya 14 hezar sal, li Kurdistanê gund çêbûne, cihên zîratê pêş ketine, hejmara civakê jî zêde bûye. Ew girîng e. Gelek berhemên mirov û kêdîkirina heywanan, piranî li Kurdistanê çêbûye. Dema ku ew guhertin û pêşketin çêdibin, hejmara mirovan jî zêde dibe. Lewra derfetên jiyanê zêdetir dibin, derfetên xwe parastinê zêdetir dibin.

Wê demê gaveke din tê avitin. Ji aliyê forma civakî ve xêl-eşîret çêdibin. Klan, tîre (qebîle), xêl (eşîr). Ew formen civakbûnê ku di serdema civaka xwezayî de çêbûne. Pêwîstî bi dewletan nedîtine. BZ 8-9 hezar sal berê xêl pêş ketiye. Ew jî rêxistineke civakî ye.

Di xêl de berê rista jinê zêdetir pêş bûye. Lê hêdî hêdî rista zilam jî zêde dibe. Serokatî jî di hinek cihan de dibêje, “bingeha şamantiyê û hwd, hêdî hêdî li vê derê de pêş dikeve.” Pergala jiyana xêl jî, weke ya klan û tîre ye; bes bingeha rista zilam û danehevan jî ava kiriye. Lê neziviriye rewşeke çîn û tebaqayan. Dema ku xwestine tiştna bikin, pêk ve kirine. Bi nîqaş û biryarên hevpar karê xwe meşandine.

Li gorî lêkolînên hene, di vê demê de hê baviksalarî pêş neketiye. Hê jî jiyan û malbat pêk ve ne. Ew jî li Kurdistanê çêbûne. Bala we jî kişandibe, heya van deman dervayî Kurdistanê li cihekî ditir, civakbûn pêş neketiye. Belgeyeke vê nîşan dide tûne ye. Texrîben, di BZ 8 hezar salan de xêl pêş dikevin, heya wê demê cihekî din yê dûnê, civakbûn tûne ye. Wisa be, bingeha klanbûn, tîrebûn û xêlbûnê li Kurdistanê baş hatiye avêtin û pişt re belav bûye.

Em îro jî dibêjin, bingeha eşîr-xêlan li Kurdistanê ew qesa kûr e. Me berê weke xirabî dîdît. Li gorî paradigmaya kevn, bi aqliyeta sosyalîzma pêkhatî, me malbat, tîre, xêl li pêşiya netewiyetê asteng dîdîtin. Em niha wisa nagrin dest, dijberî wê em dibêjin forma civakbûnê ye. Niha jî kêmasiyên wê hene, hatiye xirab kirin, ne weke berê ye. Di klan, tîre û xêlên berê de hev re jiyankirin esas bûye, xweza zindî bûye, jin û zarok û kal nehatine tepisandin, rista her kesî heye. Lê di eşîrên îro de zilam û xanedan serdest in. Divê ew bê sererastkirin. Lê têkiliyên civakî ku di nava malbat û mirovan de pêş dikevin, îro jî ne xirab in. Ew pêwistiyên jiyana civakî ne.

Hin çandên ne baş ketine nava eşîrê; doza xwînê, nêzikbûna jinê û hwd bi pêşketina deshilatdariyê re çêbûne. Mirov dikare vê rexne bike û sererast bike. Lê mirov nikare hemûyê red bike. Redkirin, bingeha xwe ji pergala deshilatdarî û şaristaniyê digre. Dema ku ew pergal pêş ket, xwest formen civakî yên weke klan, tîre û xêlan-eşîran rake. Lewra tîre û xêlan-eşîran li hemberî çand, zihniyet û çanda deshilatdariyê sekinîn.

Bi taybetî ew 200 salên dawî, ew form zêdetir li hemberî pergala deshilatdarî sekinîn û pergala modernîst jî xwest van ji holê rake. Vê li ser me jî bandor kiriye, ji ber vê divê em nêzikbûna xwe sererast bikin. Divê em weke berê nêzikî tîre (qabîle) û xêlan (eşîr) nebin. An na em dîrokê rast nagrin dest.

Baweriya yekem jî anîmîzm bû, di serdema neolotîkê de jî totem pêş dikeve. Li gorî anîmîzmê em hemû zindî ne, bes li gorî totem hinek zindî zêdetir bi nirx in. Li Kurdistanê ji ber ku serme bûye, nirxê roj-tav û agir zêdetir bûye. Cihekî weke Hîndîstanê, ji ber ku çêlekê xizmetî jiyana wan kiriye pîroz e. Li her cihekî tiştek derketiye pêş. Îro jî wisa ye; cihê ku mirov lê jiyan dike, tiştê ku jiyana me hêsan dike bi qiymet e. Ger tiştek fayda nade jiyana me em diavêjin. Wê demê jî wisa bûye. Bi vî rengî baweriya totem pêş dikeve.

Li Kurdistanê baweriya totem, di Mîtraîzmê de jî tê dîtin. Mîtra nunertiya roj dike, hinek dibêjin “remza roj.” Bawerî bi roj, tav û agir heye. Ne tenê Kurd jî, hemû civakên Aryen û Zagrosî Mîtra pîroz kirine û li ser wê bawerî hatine avakirin. Tesîra wê heya îro jî heye. Bala we jî kişandibe, hevalên me yên Yarsan û Elewî zêdetir van mijaran dizanin. Lewra hinek taybetmendiyên Mîtraîzm û Êzdaniya kevn, derbasî van olan bûye. Li gorî wê girêdanbûna xwezayê, eziyet nedayina ajalan di van olan de heye. Ji totemîzmê dest pê kiriye, heya îro hatiye.

Êdî bingehê jiyana gund û çandiniyê ya neolîtîkê tê dîtin

Diyare ku di Mîtraîzmê de malbatî (malbata biçûk) jî pêş dikeve. Li peyamên Mîtra da dibêje, divê xeynî jineke û merekî, têkiliyên cuda çênebin. Beriya wê sînorekî têkiliyê tûne. Weke îro weke namus û hwd. nehatiye dest girtin. Lewra êdî hejmara mirovan zêde dibe, jiyan dewlemend dibe, berhem zêde dibin. Bi vî rengî hêdî hêdî bingehê van tiştan jî tê avêtin. Lê weke baweriyê ye. Ne qalib û dogma ye. Belgeyên ku gihêştine îro van tiştan pir bi detay nakin, lê li gorî tesîra wan ku heya îro hatiye jî mirov van tiştan dibîne û dikare şîrove bike. BZ 4-5 hezar sal bingeha van baweriyan li Kurdistanê pêş ketiye.

Hêdî hêdî civaka Kurdistanê, dixwaze gaveke din biavêje, formeke din pêş bixe. Heya wê demê formê civakê klan, tîre û xêl e. Forma baweriyê anîmîzm û totemizm û mîtraîzm e.

Di navbera BZ 6 hezar sal û BZ 3 hezar salan de jî neolotîk û berhemên wê li gelek cihên cîhanê belav dibe. Li Îran, Hîndîstan, Çîn, Anatolya, Misir, Ewropa jî êdî bingehê jiyana gund û çandiniyê ya neolîtîkê tê dîtin. Li başûrê Mezopotamya jî êdî neolotîk tê dîtin. li Tîkrîtê, hin cihên dîrokî ku aîdî serdema neolotîkê ne hatine dîtin, dîroka wan heya BZ 5-6 hezar sal diçe. Bajarê Samere heye, nêzikî Bexda ye. Texrîben dîroka wê heya BZ 3 hezar 500 sal diçe. Ew diyar dike, êdî neolotîk hem ber bi başûr ve, hem ber bi rojhilat ve, hem jî ber bi rojava ve belav bûye.

■■■

Li peyamên Mîtra da dibêje, divê xeynî jineke û merekî, têkiliyên cuda çênebin. Beriya wê sînorekî têkiliyê tûne. Weke îro weke namus û hwd. nehatiye dest girtin. Lewra êdî hejmara mirovan zêde dibe, jiyan dewlemend dibe, berhem zêde dibin. Bi vî rengî hêdî hêdî bingehê van tiştan jî tê avêtin. Lê weke baweriyê ye. Ne qalib û dogma ye. Belgeyên ku gihêştine îro van tiştan pir bi detay nakin, lê li gorî tesîra wan ku heya îro hatiye jî mirov van tiştan dibîne û dikare şîrove bike.

Gözleri en çok iki kadın gerillada odaklanmıştı

Kadın, çocuk herkes bir aradaydı, yaylacıların müdahalesiyle köpek havlamaları kesildi, çocuklar da bağırmadı. Herkesin gözü kendilerine yaklaşmakta olan beş kişideydi. Sırtlarında çanta olan silahlı beş kişiden ikisi kadındı.

Zîlanlı Ciwan kitabından

Şafak söktü, ortalık aydınlandı, yaylanın dört bir yanında hareketlilik başladı. Seher vakti, horozların ötmesiyle kadınlar inek sağmaya koştu, çocuklar kuzuları otlağa götürdü. Yayla bir anda kadın, çocuk, inek, eşek ve kuzuların sesinden curcunaya döndü. Yükseklerde geceden koyunları otlağa çıkaran çobanların sesi ta yaylanın içinde duyuluyordu. Güneş doğunca bu hengameden eser kalmadı. Kadınlar işini gücünü bitirmiş, herkes çadırında kahvaltı yapmaya çekilmişti.

Herkesten önce kahvaltı yapıp oynamaya koştu çocuklar. Az sonra yaylanın kuzeyinde bulunan sivri kayalıklara doğru koşup havlayan köpeklerin sesine çocuklarınki karıştı.

Aynı anda:

"Geliyorlar! Geliyorlar! Onlar geliyor…" sesiyle bir velveledir koptu, kadınlar evlerinden dışarı koştu. Kimi ayakkabısını dahi giymeyi unuttu, yalın ayak çocukların gittiği yöne koştu.

Elindeki çay bardağını alelacele bırakan Xecê hızla dışarı fırladı. Ayağı sıcak su dolu çaydanlığa takıldı, az daha Ayşan'ın ayağına dökülecekti. Xecê'nin arkasından dışarı koşarken:

"Kızım sen ne yapıyorsun? Az daha ayağımı yakacaktın" diyen Ayşan'ın söylediklerini dahi duymadı Xecê. Bir çırpıda kalabalığın koştuğu yere vardı. Arkasından hızlı adımlarla kalabalığa doğru giden Ayşan:

"Hay Allah bunlar yine ortalığı velveleye verdi. Şimdi sesimiz Şarbazar köyünden duyuluyordur" dedi kendi kendine. Şarbazar Keşişkaya yaylasının kuzeyindeydi, buradan görünüyordu.

Kadın, çocuk herkes bir aradaydı, yaylacıların müdahalesiyle köpek havlamaları kesildi, çocuklar da bağırmadı. Herkesin gözü kendilerine yaklaşmakta olan beş kişideydi. Sırtlarında çanta olan silahlı beş kişiden ikisi kadındı. Ayşan yanındaki Wesile ile Aynur'a dönerek:

"Önde olan Reşo dedikleri Bavê Çeto'dur" dedi. Aynı anda Bavê Çeto, Reşo ismi birinden diğerine geçti, çocuklar dahi duydu. Herkes daha bir merakla, heyecanla baktı gelenlere. Yanlarına vardıklarında heyecan doruktaydı. En önde Ayşan, Wesile, Aynur gelenleri tek tek öptü, kucakladı, diğer kadınlar da gelenlerle tokalaşıp, ardından Wesile'nin ısrarı üzerine yaylanın ortasında yer alan otaklarına geçtiler. Kadın, çoluk çocuk bir arada heyecan dolu, meraklı bakışlarla baştan ayağa yeni misafirleri inceledi, her şeylerine dikkatle baktılar. Kısık sesle aralarında konuştular:

"Kış boyunca köyümüzde kalana hiç benzemiyorlar. Giyimleri de farklıdır."

İlk kez görmüş olsalar da haklarında bilgi sahibiydiler. Yine de çevrede söylenenlerin etkisiyle, dönüp dönüp defalarca bakmaktan kendilerini alamıyorlardı. Ellerinden, ayaklarına, kulaklarına, konuşmalarına, bakışmalarına, oturuşlarına dikkat kesilmişlerdi. Geniş otağın içinde oturanların etrafını insandan bir duvarla çevirmişlerdi. Merak, korku, sevgiyle epey bir süre baktılar. Gözleri en çok iki kadın gerillada odaklanmıştı. İlk kez bu tarz giyinmiş, kuşanmış kadınları görüyorlardı. Gözlerini onlardan alamıyorlardı.

Önce çay ikram ettiler. Sonra birkaç kadın kolları sıvadı, el birliğiyle yemek yapmaya başladı. Kaşla göz arasında kesilen kuzu eti hazır hale getirilip ocağa konuldu. Yemek yapan kadınlar meraktan yerinde duramıyor, sık sık gidip misafirlerine göz atıp, ocağın başına dönüyorlardı.

Ayşan, Wesile, Aynur birkaç kadınla misafirlerle sohbet ediyorlardı. Yeni görenler onların önceden misafirlerle tanıştığını, sohbetlerinden, esprilerinden ve konuştukları meselelerden anladılar. Onlar konuşurken çocuklar çay içişlerini bile dikkatle izliyordu.

Ayşan gülerek:

"Ne o, öcü görmüş gibi bir haliniz var. Baksanıza onlar da bizim gibi insan. Öyle değil mi kızım?" dedi. Yanında oturan kızlardan ufak tefek, sarışın, mavi gözlü, güler yüzlü, kendilerine özgü giyimiyle, fişekliğe kuşanmış olana. Cin gibi etrafını süzen, uyanık, bir o kadar da sevimli genç kadına sarılarak:

"Güzel kızım, Delilam" dedi alnından öptü. Kahkahayla gülerek, Delila'yı işaret eden Reşo:

"Bakın şu gördüğünüz ufaklık var ya işte bütün her şey onda. Valla o öyle bir sihir yapar ki, insanlar hemencecik değişiverir." dedi. Reşo'nun söylediklerine bazıları inanıverdi. Daha bir dikkatle Delila'yı süzdüler. Bütün bakışların kendisinde toplandığını gören Delila, kızardı, suskunluğunu bozdu, gülerek:

"Yo, asıl bunu yapan Reşo arkadaştır." deyince hepsi güldü. Halk arasında kendileri için henüz yeni girdikleri alanlarda bin bir şeyin söylendiğini biliyorlardı.

Ayşan:

"Bunlar bizler için canlarını feda eden kahramanlarımızdır. Onlar bizim gerillalarımızdır. Devlet onları karalamak için, halk içinde söylemedik şey bırakmadı. Yine de sen sihrine devam et, tamam mı güzel kızım" dedi.

Yaylalarındaki 'kurt var, hırsız var' meselesi açılınca Reşo gittikleri yerlerde haklarındaki söylenenleri anlattı, oradakiler gülmekten kendini alamadı. Giderek korku ve heyecan yerini rahat bir havaya bıraktı.

Yemek yendi, çay sık sık tazelendi. Ardından kadın çoluk çocuk hepsi otağın altında oturdu, Reşo konuştu.

Reşo uzun sakallı, orta boylu, dolgundu. Giyim kuşamı, beline doladığı fişeklik, silahıyla son derece heybetli görünüyordu. Hepsinin giyimi aynıydı. Konuşmaları, yemek yemeleri, içmeleri, oturup kalkmaları son derece ölçülüydü. Konuşanlardan en çok dikkatlerini çeken Reşo'ydu. Kendilerinden de birilerini böyle görünce, daha bir merak, heyecanla kulak verdiler konuşmalarına.

Reşo:

"Yıllardır imha, inkâr, yok edilmeyle karşı karşıya kalan halkımız, ülkemiz, dilimiz, kültürümüz için devlete karşı silah almak zorunda kaldık. Yıllar önce bunun en büyük acılarından biri Gelyê Zîlan'da yaşandı, biliyorsunuz. Hala dedelerimizin, kadınların, çocukların, kemikleri sahipsizdir. Torunlarının sahip çıkacağı günü bekliyorlar. Devrim ülkenin dört bir yanına yayılıyor. Bunun Zîlan'a bir an evvel taşırılması gerekir.''

Reşo uzun uzun, açıklaya açıklaya konuştu. Ardından Delila konuştu. Ufak tefek olmasına rağmen, onu dinleyenlerin gözüne gerçekten de dev gibi göründü. İlk kez, bir kadını bu tarz giyinmiş, kuşanmış karşılarında konuşuyor görüyorlardı.

Delila dağlar ülkesinde kadının yaşadıklarını, devletin zulmü sonucu yaşananlara karşı, Berivan adında bir kadının nasıl savaştığını anlatınca, herkes pür dikkat kesildi. Dinleyenlerden kimi kadınlar ağladı. Genç kızları daha bir heyecan sardı. Ardından Berivan'ın resimleri, başka resimlerle birlikte dağıtıldı. Resimler az olunca da kadınlar, genç kızlar birbirlerinin elinden kaçırdı.

Onca konuşma sohbet boyunca içlerinden bir çocuk Reşo'nun dikkatini çekiyordu. Konuşmalar bitince çocuğu yanına çağırdı.

"İsmin ne senin?" dedi.

"Abdurrahman, benim adım." diyerek, Reşo'nun yanına geçip oturdu. Reşo:

"Kaç yaşındasın? Abdurrahman ne güzel gözlerin var öyle."

Abdurrahman cevap vermeden Wesile:

"Ellerinden öper. Benim oğlum on iki-on üç yaşlarındadır."

Reşo gülerek:

"Amojne biz de el öpme yok ama yanaklarımdan öpebilir tabii."

Hepsi güldü.

Abdurahman:

"Heval Reşo, valla annem yaşımı küçük göstermek için öyle söyledi. Sen bana öyle bakma valla ben büyüğüm" deyince oradaki herkesi bir gülme tuttu. Reşo, Abdurrahman'a sarıldı, kucakladı, yanaklarından öptü. Reşo'nun çocuklarının olduğunu bilen kadınların gözleri doldu. Ama bir şey demediler. Abdurrahman'ın kafasını okşayan Reşo, yanındaki arkadaşlarına dönüp:

"Abdurrahman'ın yüzü Mazlum Doğan arkadaşınkine benziyor değil mi?"

Aynı anda Delila ile Reşan:

"Bizim de dikkatimizi çekti, ama sen bizden önce davrandın."

Reşo:

"Zeki bir çocuk olduğu kesindir. Öyle değil mi Abdurrahman."

Dinleyenlerin Abdurrahman'ı kime benzettiğini merak ettiklerini bakışlarından anladı. Sakin bir sesle anlatmaya başladı:

"Hareketimizin nasıl, hangi şartlarda kimin öncülüğünde geliştiğinden bahsetmiştik. İşte bahsettiğimiz önderliğimizin ilk yol arkadaşlarından, yani öncülerimizden biri de Mazlum Doğan yoldaşımızdır. Daha çok genç yaşlarda olağanüstü direndi. Onurumuza, kimliğimize, davamıza sahip çıkmamız için devletin zulmüne karşı Diyarbakır cezaevinde bedenini ateşe verdi.''

Dinleyenler bir kez daha hüzünlendi. Öğlen saatlerine doğru misafirler gitmeye hazırlandılar. Kadınlar çantalarını tıka basa yiyecek doldurdu. Kızartılmış eti de taşıyabilecekleri bir bidona koymayı unutmadılar.

Delila ile Rojin silahlarını alıp dışarı çıktı, genç kızlarla birlikte evin ötesinde bulunan vadiye gittiler. İki kadın bellerine doladıkları uzun bir bez parçasını açınca kızlar şaşkın bakışlarla süzdü onları. Rojin biraz da utanarak, sıkılarak yanındakilere:

"Kullanılmamış kumaş var mı?" dedi. Kızlardan biri ilkin şaşkın şaşkın bakıp, ardından:

"Aaa siz de aybaşı görüyor musunuz?" deyince, Rojin daha cevap vermeden, bir başkası cevap verdi.

"Kız ayıptır, bu da sorulur mu? Bizi rezil ettin, görmüyor musun, onlar da bizim gibi, Allah aşkına." dedi.

O arada kızlardan biri koşup bez getirdi.

Olanlar Xecê ile aralarında konuşan Delila'nın gözünden kaçmadı. Gülerek:

"Sorsun, öğrensin, eminim ki hakkımızda merak ettiğiniz o kadar çok şey vardır ki?" dedi.

Kısacık bir anda kızların meraklı soruları üzerine kadınların dağda nasıl yaşadıkları, nasıl yıkandıkları, aybaşı gördüklerinde ne yaptıkları gibi soruların cevabını Delila hızlı konuşmasıyla bir çırpıda cevapladı.

Bir yetmiş beş boyunda gösteren Rojin'in yanında Delila ufak tefek duruyordu. Rojin çoğunlukla suskundu, çok fazla konuşmadı. Konuşunca da dilinden pek anlamadılar. Delila'ya göre Rojin daha durgundu. Delila'yı daha cana yakın, sempatik buldular. Konuşarak otağa doğru yürüdüler. Delila yeleğinin cebinden Berivan'ın, bir de önderlerinin birer fotoğrafını çıkarıp Xecê'ye verdi.

"Diğerleri görmesin, yoksa hepsi isteyecek. Bize lazım olur diye birkaç tane bırakmışım." dedi.

Otağa girdiklerinde Reşan konuşuyordu. Kadınlar Reşan'a merakla sorularını peş peşe yağdırdı. Uzun boylu, dolgun, kumral, hafif sakallıydı Reşan. Dağlar ülkesinin bir başka yerinden oralara kadar, gelişi hepsini daha çok etkiledi.

Gitmek için kalktılar, Reşan çantasına eğilirken cebinden küçük bir kitapçık düştü. Aynı anda birkaç kadın:

"Bismillah, bismillah." deyince Reşo ile Ayşan göz göze gelerek güldüler. Arapça yazılı kitapçığı Kur'an sandıklarını biliyorlardı.

Reşan tebessümle kadınlara hitaben:

"Bu kitap da Arapça ve size bahsettiğimiz önderimizin konuşmaları yazılıdır. Okumak için yanımızda taşırız. Ancak Devlet bizim için dinsizler, imansızlar diye söylüyor. Asıl gerçek iman savaşını veren bizleriz" diye açıklasa da o günden sonra Reşan'ın adı imam olarak kaldı.

Gerillalar vedalaşıp ayrıldı, kadınlar ağladı, kimisi arkalarından su döktü.

"Yolunuz açık olsun, bir daha gelin. Allah'a emanet olun, Allah yardımcınız olsun" sözlerini defalarca söylediler. Ayşan yaylanın çıkışına kadar misafirlere eşlik etti. Reşo:

"Belki bu akşam köye, oradan da kaplıcaya gideriz. Biraz işimiz vardı Yılmazgille, öyle konuştuk." dedi.

Ayşan:

"Öyle mi, o halde dikkat edin. Gerçi Yılmaz da, diğerleri de dikkat ederler, yine de ne olur ne olmaz. Kaplıcanın gelen gideni çok bilirsin, dikkatli olun." dedi. Kızlara sımsıkı sarılarak:

"Yiğit ve güzel kızlarıma iyi bakın, mukayyete olun. Allah'a emanet olun oğlum." dedi.

Delila gülerek:

"Senin gibi analarımız olduktan sonra bize kolay kolay bir şey olmaz daye. Hem biz kendimize yetiyoruz merak etme" dedi.

Vedalaşıp ayrıldılar. Onlar gözden kayboluncaya kadar Ayşan arkalarından ağlayarak bakakaldı.

■■■

İlk durağım son durağım olacak

Kod Adı: *Hebûn Azad Dersim* ***Adı Soyadı:*** *Eylem Demirpençe* ***Doğum Tarihi-Yeri:*** *1979 Dersim Mazgêrd*
Katılım Tarihi: *22 Temmuz 2001 Qendîl* ***Kaldığı Alanlar:*** *Qendîl, Zap, Heftanîn, Botan*
Şehadet Tarihi-Yeri: *1 Temmuz 2010 Botan Berwarî*

Güneş hafif hafif kızıllaşır… Kutsal aydınlık kara karanlığa hakim gelerek dünyaya hakimiyetini kurar. Aydınlığın insana verdiği güvenle hızla ilerler gerilla. Bir esinti vurur yüzüne. Vücudunda hafif bir ürperti hissedersin. Duyguların yoğunluğuna kapılırsın. Güneş dağın ardından çıkınca yüreğin de yeni günün gerçeklerine doğmaya başlar.

Düşüncelere dalarsın... Hayallerini, amaçlarını düşünürsün ve hedefleri uğruna canını feda eden nice kahraman şehitleri… Bir hüzün dolar yüreğine. Hele bir de Önderliği düşündün mü, işte o zaman tüm vücudunu sızılı bir ürperti sarar. "Acaba şu anda Önderlik ne yapıyor, ne düşünüyor?" sorularını sorarsın kendine. Adeta Önderliği hissetmeye ve onunla bütünleşmeye başlayarak onu anlamaya çalışırsın. Oysa bilirsin, Önderliğin yoğunlaşma düzeyine yetişemeyeceğini. Olsun, yine de denersin. Tıpkı her görüşme günü geldiğinde her gerillanın ve her Kürt'ün yüreğinde duyduğu sıcaklık ve heyecan gibi kapılırsın hayaller dünyasına, güzelliklerine, acılarına...

Tüm yaşamını halkının özgürlüğüne veren eşsiz bir gerçekliği, Önderliği, tanımlamaya başlarsın sonsuz kavramlarla. O; bir siyasetçi, bilim insanı, tarihçi, psikolog, sosyolog, fizikçi, kimyacı, filozof, sanatçı, ideolog, gerçek bir Önder. Komutan, savaşçı, öğretmen, öğrenci, şair, yazar… Tüm bu kavramlara rağmen yine eksik kalan bir şeylerin olduğuna inanırsın. Düşüncelerin içinde dalarken birden çayının soğuduğunu fark edersin. Hafifçe bir gülümsemeyle bakarsın soğuyan çayına ve tepende belirmeye başlayan güneşe... İşte bu düşüncelerle çıkmaya başladım Şikefta Birîndara'ya. 4 saatte çıktık. Gerilla yürüyüşünden ziyade geziye çıkmış turistler gibiydik. Hem kamerayla çekim yapıyorduk, hem de doyasıya izliyorduk. Bizimle bir de 95 yılından sonraki süreçlerde bu alanda kalmış olan Halil Dağ arkadaşımız da vardı, kuryemiz olmuştu ve bize anılarını anlatıyordu 'vay be!' sözcüğüyle. Sinema ekibinden ve basın ekibinden dörder kişiydik. Gezimiz her birimizin farklı, ama tek noktada birleşen hayalleriyle, umutlarıyla başladı.

Şikefta Birîndara, yani Yaralıların Mağarası. İnsan ilk duyduğunda "Neden böyle bir isim konulmuş?" diye soruyor. 1992 Güney Savaşı'nda onlarca yaralı arkadaşımız buradaki şikefte yerleştiriliyor ve orada şehit düşüyorlar. Yani burası acıların, düşüncelerin ve adsız kahramanların mekanı olmuş. Ve buranın her adı geçtiğinde bir sessizlik sarar insanı. Onları düşünürsün ve onların acılarını düşüncelerinde paylaşırsın.

Şikefta Birîndara Behdinan'ın en ihtişamlı dağı. Bu dağda binlerce özgürlük savaşçısı savaştı ve birçoğu şehit düştü. Yine 15 Ağustos Atılımı'nın kararı da burada alınmış. Buradan bir çok gerilla geçmiş ve bir çoğunun da anısı var burada.. Yani PKK ve Kürt tarihi açısından önemli bir dönemeçtir Şikefta Birîndara... Oyüzden özeldir ve anlamıldır burası... İşte tüm bu gerçeklerle beraber, düşüncelerin özgürlüğünde yoğun umutlara dalarsın. Umut, bir devrimcinin asla vazgeçemeyeceği bir yaşam ilkesidir. Ve ben, umudumu düşüncelerimde yaratarak ilerlemeye başladım. İlerledikçe her zaman karşımda dimdik dururan Şikefta Birîndara daha da yakınlaştı... Şikefta Birîndara'yı güzel havalarda Peribacalarına, bulutlu havalarda ise esrarengiz, ulaşılmaz ve gizemliliğiyle keşfedilmesi beklenen tanrıçaların tahtına benzetirdim. Tanrıçaların ve PKK'nin doğuş mekanında yeni tanrıçalar yaratmak… Bundan daha güzel bir mekan olabilir mi? Sanmıyorum... Yokuş çıkarken zorlandığımdan tüm bu düşüncelerden sıyrılmaya başladım. Gözüm olabildiğince yükselen ufuklara uzandı...

Yolculuk sonbaharın eşsiz pastel renkleriyle birleşmiş coğrafyasında sürüyordu. Sarının, yeşilin, kahverenginin her tonunu bulabilirsin bu mevsimde. Çıktıkça çıkıyorduk ve gözlerim geniş coğrafyayı, farklılıkları görmeye başlıyordu. Doğruyu söylemek gerekirse çoktandır yüksek bir tepeye çıkamamıştım ve kendimi ilk defa çıkıyormuş gibi hissediyordum. Heyecanla dağlara, vadilere, ağaçlara bakıyorduk. Üstümüzde kartallar uçuyordu. Hani derler ya "kartallar yüksekte uçar", işte bu sözün gerçekliğini gördük. Dünyaya hep üsten bakarak, yere hiç inmek istememecesine kanatlarını sonuna kadar açarak uçuyorlardı.

Bir saatlik yürüyüşten sonra patika üstündeki çeşmeye vardık, tabii ki soğuk suyundan doyasıya içmeden geçemezdik. Kürdistan'ın her çeşmesinden sanki farklı bir su tadı alıyordum. Suyu kaynağından çömelerek ağızla içmenin tadı da bir başka oluyor. Biraz portakal tozumuz vardı, ancak şaşalımız (plastik şişe) yoktu. Bir arkadaşımız avucuna koyarak yemeyi tercih etmişti, tabii bizde hiçbir şey tek bireysel yapılmaz, herkes mutlaka ortak olur. Yürüyüşümüze devam ettik ve sonunda o çok merak ettiğimiz şikefte geldik. İnsan görünce bile farklı duygulara kapılıyor. Ne diyeceğini, nasıl davranacağını bilmeden dolaşmaya başlıyoruz. Halil arkadaşımız her noktaya her taşa baktığımızda 'vay be!' ünlemini kullanıyordu, hatta o kadar çok kullanıyordu ki, hepimizin diline takılmıştı ve herkes farklı bir şey gördüğünde 'vay be!' diyordu. Bu anın ölümsüzleşmesi için de bir fotoğraf çekiyoruz. Tabii bu sırada kamerayla çekim de yapılıyordu. Buranın anlamını ve önemini bilerek dolaşmak, çevreyi daha da bir gizelleştiriyordu. Neredeyse ayağımızın altındaki taşlara bile basmak istememecesine her noktasında insan duygulanıyordu. Sanki onlar her yerde ve bizlere bakıyorlardı. Çok büyük olmamasına rağmen büyük acıları barındırıyordu. Herkeste bir sessizlik ve hüzün vardı.

Dışımızdaki sessizlik, içimizdeki fırtınaların suskunlaşmasındandı. Şikeftin içinde 10 adım yürüdükten sonra bir yükselti vardı. Oraya merdivenle çıkılıyor, oradan da tekrardan kayaya tırmanınca mağaranın dışarıya açılan ağzına ulaşılıyor. Ağızdan bir adım daha atsan uçurumlardan aşağıya yuvarlanırsın. Ama buradan manzara yine doğa harikasıydı. Ancak ağızdan sola doğru çok ince bir geçiş yeri vardı. Oradan geçtim ve kayaların üst üste olduğu yere vardım. Bir de oradan baktım doğaya.

Sessizlikle devam eden yürüyüşümüz tersine bu sefer de bağırtılarla devam ediyordu. İstediğimiz kadar bağırabilirdik. Çünkü ne düşman vardı, ne de rahatsız olabilecek birileri. Sanki bağırmaya gitmiştik. Zaten bir arkadaş "biz buraya bağırmaya gelmedik mi?"diye de söyleniyordu. Sonra da bir başkasıyla birlikte taklit yaparak bağırmaya başladılar. Tabii ben de bağırdım, ama sesim onlar kadar yüksek değildi.

Halil arkadaş önden gidiyordu. Ve bağırmaya başladı; "Su içmek isteyen var mı?" Biz tabii ki "Evet" dedik, ancak "Sadece iki kişilik" deyince anlayamadık. Meğer kayanın üzerindeki oyuklarda biriken yağmur suyundan bahsediyormuş. Eee tabi ki yine çömelerek içtik. Sonra aklımıza bu suyun içine de portakal tozunu katmak geldi. Yanımıza aldığımız ekmeğimizi de portakal suyuna bandırarak yemeğe başladık. Bazı arkadaşlar bize ilginç bir şekilde bakarak adeta, "Bunlar delirdiler" diyorlardı. İnsan bazen delilik de yapmalı. Kalan ekmeklerimizi ise kuşlara bırakarak oradan ayrıldık.

Daha da yükseye çıktıkça bir kaç gün önce yağan dolunun kaya diplerinde, güneş görmeyen kısımlarda erimeden kaldığını gördük. Eee yanımızda hala portakal tozu da var, dayanır mı gerilla. Hemen doluları bir kefiyenin üzerine koyarak, üzerine de portakal tozunu döktük, oldu buzdan gerilla leblebileri. Belki biraz soğuktu, ama o kadar yürümüştük ki, doğru dürüst soğukluğunu bile hissetmedik. Hepimiz avuçlarımıza alarak yemeye başladık. Tadı harikaydı. Ve ondan sonra da yol üzeri nerede dolu görsek hemen oturup onları aynı şekilde yemeye başlıyorduk. Kurtarılmış dağlarımızda yaşamanın güvenliğiyle dağın en zirvesine yaklaşıyorduk. Bu sırada Halil arkadaşın ağacını gördük. Çok uzundu. Ama devrilmişti. Kuru bir ağaçtı. Fakat onun için farklı anlamlar taşıyordu. Çünkü o ta 1997'de onu görmüştü ve sevmişti. Şimdi "Kuru bir ağacın nesi sevilir?" diyeceksiniz. Eğer o ağacın olduğu yerde birçok anınız, şehidiniz olursa o zaman o kuru ağaç sizin için bir simge haline gelir ve her ona baktığınızda tıpkı Halil arkadaş gibi "Vay be!" dersiniz.

Ve sonunda zirveye çıktık. Artık sadece kartallar değil, gerillalar da yükseklerde uçuyordu. Ve kartallar kadar seviyorduk yükseklerde uçmayı. Halil arkadaşın anlattığına göre 1997'de burada geri çekilme yapılırken arkadaşlar nasıl aşağı indiklerini bile hatırlamıyorlarmış. O kadar dik ve kayalıklı ki, insan gerçekten de şaşırıyor. Apocu ruhun verdiği azimle savaştıkları bu alanlardan geri çekilmek zorunda kalmışlardı. -Tabii sonradan yine bizim olmuştu.- Bu ihtişamlı dağ yine bizimdi.

Ve zirvedeyiz… Artık tüm dağlar ayaklarımızın altında ve kartallardan çok çok yüksekteyiz. Hatta onların üst taraflarını tamamen görebiliyoruz. Muhteşem bir görünüm, manzara mükemmel. Gerçekten de insan buraları hangi kavramlarla anlatacağını bilemiyor. Nasıl anlatırsa anlatsın hakkını vermeyecekmiş gibi geliyor. Ağzımız adeta açık kalıyor. Ve sonunda özlediğim ana geldik... Reşo'dan (gerilla çaydanlığı) bir çay içtik. Fakat bulutlar yoğunlaşmaya başlıyordu, yani güneşi izleme şansımızı kaybettik. Zirveyi dolaşmaya başladık. Önce Güney tarafına, sonra da Kuzey tarafına baktık. Güney tarafında tam karşımızda Kure Jahro var. Orası da başka hikayeler, anılarla hala ayakta kalıyor. Kuzey'in dağları görülüyordu, kar düşmüştü zirvelerine... Colemerg dağları; Küçük Cilo, Cehennem Tepesi, Çiyaye Reş, Sümbül, Samura her tarafı görebiliyorduk. Ve her gerillanın hayali olan Kuzey'de savaşmak umudu bir kez daha canlanıveriyordu.

Oradaki arkadaşları düşünürsün… Duygu seline kapılırsın... Yüreğin sevinç ve hüzünle karışır… Sıcak bir üşüme sarar bedenini…

Size bir şeyi itiraf edeyim mi, bazen gerçekten de şaşırıyorum, "Şehirlerde yaşayanlar nasıl doğadan uzak yaşayabiliyor?" diye. Çünkü benim için neredeyse imkansızlaştı bu dağlardan kopuş. Zirvedeyim, ama bir şeylerin eksik olduğunu hissediyorum. Özgürlük… Belki ülkemin dağlarından en yükseklerdeydim ama hala halkım ve Önderliğim esir. Evet, Önderliğimizi de karanlık güçler, kara bir komplo ile ellerine geçirmişlerdi. Belki acı ama bu bir gerçek. İşte bunlardan dolayı gerillaya gelişim benim ilk durağımdı duraksız yolculuğumda. Ve inandığım her şey için ilk durağım son durağım olacaktı. Ölüm olacaksa bu dağlarda savaşarak onurluca olmalı. Apoculuk uğruna savaşarak ölmeli. Ölümün kutsallığıyla anlamlaşacak ölümüm. Ölümden korkumu bu dağlarda yendim. Ve ben ilk defa kendimi bir yerlere ait hissettim. Bunun verdiği güvenle de ilerliyorum şimdi.

Bu dağlarda tüm düşüncelerin arasında gidip gelirsin. Fırtınaların içinde kendi fırtınana yenilirsin. Savrulursun o dağdan bu dağa. Ve sana doğru yaklaşan yoldaşının hafif bir gülümseyişi seni kendine getirir. Dönüş saati gelmiştir. Geldiğin yere bir kere daha bakarsın ve 'Vay be!' dersin. Dik ve bol kayalıklı bu dağın zirvesinden Güneş'e, şehitlere, halka ve yoldaşlara bir selam yollarsın.

Doğayla ve tarihinle bütünleşmenin verdiği huzurla yoluna devam edersin...

25 Kasım 2004
Hebûn Azad Dersim